

Commissie voor de Regulering van de Elektriciteit en het Gas
Nijverheidsstraat 26-38
1040 Brussel
Tel.: 02/289.76.11
Fax: 02/289.76.09

COMMISSIE VOOR DE REGULERING VAN DE ELEKTRICITEIT EN HET GAS

GECOORDINEERDE VERSIE VAN 26-11-2015*

BESLUIT

(Z)141218-CDC-1109/7

tot vaststelling van

*“de tariefmethodologie voor het
elektriciteitstransmissienet en voor de
elektriciteitsnetten met een transmissiefunctie”*

bedoeld in artikel 12, §§ 2, 5, 8 en 9 van de wet van 29
april 1999 betreffende de organisatie van de
elektriciteitsmarkt

18 december 2014

* gewijzigd door het besluit (Z)151126-CDC-1109/9 van 26 november 2015 tot vaststelling van bijlage 4 van de tariefmethodologie voor het elektriciteitstransmissienet en voor de elektriciteitsnetten met een transmissiefunctie

INHOUDSOPGAVE

I.	WETTELIJK KADER	5
II.	ANTECEDENTEN	7
III.	DE UITGANGSPUNTEN VAN DE TARIEFMETHODOLOGIE.....	8
III.1	De evolutie van de tariefmethodologie	8
III.2	De tariefmethodologie voor de regulatoire periode 2016-2019.....	12
III.2.1	Efficiënte investeringen in de netinfrastructuur blijven van essentieel belang	13
III.2.2	De normale vergoeding voor de in het net geïnvesteerde kapitalen moet voldoende zijn om de noodzakelijke investeringen tijdig.....	14
III.2.3	Er is nood aan passende stimulansen voor het waarborgen van de effectiviteit en de kwaliteit van de prestaties van de netten, van de integratie van de marktwerking en voor de bevordering van onderzoek en ontwikkeling	15
III.2.4	Blijvende aandacht voor kostenbeheersing en voor het redelijk karakter van de elementen die via de gereguleerde nettarieven verrekend worden.....	16
III.2.5	Een aangepaste tariefstructuur die duidelijk in functie staat van de concrete dienstverlening door Elia	17
III.2.6	Voldoen aan de Europese richtlijnen voor energie-efficiëntie	18
III.2.7	Uitgesproken oog voor het gebruik van de tariefmethodologie als beleidsinstrument van de regulator.....	18
IV.	ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING	20
IV.1	Definities en toepassingsgebied	20
IV.2	Algemene tariefstructuur.....	21
IV.3	Het totaal inkomen te dekken door de tarieven	25
IV.3.1	Algemeen	25
IV.3.2	De noodzakelijke kosten.....	26
IV.3.3	Vergoedingen	27
IV.4	Criteria voor de beoordeling van het redelijk karakter van de kosten	44
IV.5	Procedure inzake indiening en goedkeuring van transmissietarieven, tarieven voor de openbare dienstverplichtingen, totaal inkomen en de evolutie van de toeslagen.....	49
IV.6	Procedure inzake controle en toepassing van de tarieven	50
IV.7	Verantwoording door middel van de boekhouding en de administratieve organisatie	52

IV.8	Overgangsbepalingen.....	53
IV.9	Diverse bepalingen.....	53
	Commentaren bij Bijlage 1: Rapporteringsmodellen voor gebruik door de netbeheerder ..	54
	Commentaren bij Bijlage 2: Beschrijving van de diensten en de transmissietarieven	54
	Commentaren bij Bijlage 3: Tariefmethodologie NEMO	59
	Commentaren bij Bijlage 4 in verband met een bijzondere stimulans voor belangrijke en specifieke investeringen in het net voor een ad hoc vastgestelde termijn	65
V.	TARIEFMETHODOLOGIE	67
V.1	Definities en toepassingsgebied	68
V.2	Algemene tariefstructuur.....	74
V.3	Het totaal inkomen te dekken door de tarieven	76
	V.3.1 Algemeen.....	76
	V.3.2 De noodzakelijke kosten	76
	V.3.3 Vergoeding.....	80
V.4	Criteria voor de beoordeling van het redelijk karakter van de kosten	93
V.5	Procedure inzake indiening en goedkeuring van transmissietarieven, tarieven voor de openbare dienstverplichtingen, totaal inkomen en de evolutie van toeslagen ..	106
V.6	Procedure inzake controle en toepassing van tarieven	106
V.7	Verantwoording door middel van de boekhouding en de administratieve organisatie	110
V.8	Overgangsbepalingen.....	111
V.9	Diverse bepalingen.....	112
	BIJLAGE 1	113
	BIJLAGE 2	115
	BIJLAGE 3	122
	BIJLAGE 4	129

INLEIDING

De COMMISSIE VOOR DE REGULERING VAN DE ELEKTRICITEIT EN HET GAS (CREG) bepaalt hierna haar tariefmethodologie voor het elektriciteitstransmissienet en voor de elektriciteitsnetten met een transmissiefunctie, bedoeld in artikel 12 van de wet van 29 april 1999 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt (hierna: de Elektriciteitswet).

Deze tariefmethodologie zal de Voorlopige Tarifaire Methoden¹ van de CREG vervangen. Na een publieke raadpleging over het Ontwerp van besluit van 26 juni 2014, werden de aanpassingen opgenomen in een Aangepast ontwerp van besluit, Dat Aangepast ontwerp van besluit werd op 1 december 2014 aan de Kamer van volksvertegenwoordigers bezorgd. Tijdens de hoorzitting van 9 december 2014 had het Directiecomité van de CREG de gelegenheid om mondeling te antwoorden op een aantal vragen, gesteld door de Voorzitter en de leden van de Commissie Bedrijfsleven Wetenschapsbeleid, Onderwijs, Nationale wetenschappelijke en culturele instellingen, Middenstand en Landbouw.

Omdat de CREG geen verdere reacties vanwege de Kamer mocht ontvangen en omdat de wettelijk voorziene voorbereidende procedure ter zake afgehandeld is, legt de CREG haar tariefmethodologie nu vast in een Besluit.

Dit Besluit bestaat uit vijf delen. Het wettelijk kader wordt in het eerste deel toegelicht. Het tweede deel behandelt de antecedenten. Het derde deel somt de uitgangspunten van de tariefmethodologie op. De commentaren bij de artikelen worden geformuleerd in het vierde deel. Het vijfde deel bevat de eigenlijke tariefmethodologie, inclusief de bijlagen. Ten slotte bevat dit Besluit ook bijlagen met betrekking tot de rapporteringsmodellen, de beschrijving van de diensten en van de specifieke tariefmethodologie voor het interconnectieproject NEMO.

Dit Besluit werd goedgekeurd door het Directiecomité van de CREG op 18 december 2014.

---

¹ CREG, Besluit (Z)111124-CDC-1109/1 tot vaststelling van '*Voorlopige methoden voor het berekenen en het vastleggen van de tarifaire voorwaarden inzake de aansluiting op en toegang tot het elektriciteitsnetwerk met een transmissiefunctie*', gecoördineerde versie van 29 maart 2013.

I. WETTELIJK KADER

1. Artikel 12, § 2, eerste lid, van de Elektriciteitswet bepaalt: *"na gestructureerd, gedocumenteerd en transparant overleg met de netbeheerder, werkt de commissie de tariefmethodologie uit die de netbeheerder moet gebruiken voor het opstellen van diens tariefvoorstel"*.

2. Artikel 12, § 2, tweede lid van de Elektriciteitswet voegt daar aan toe dat de tariefmethodologie onder andere het volgende preciseert:

- de definitie van de kostencategorieën die door de tarieven worden gedekt;
- de regels van de evolutie na verloop van tijd van de kostencategorieën, met inbegrip van de methode voor de bepaling van de parameters die zijn opgenomen in de evolutieformule;
- de regels voor de toewijzing van de kosten aan de categorieën van netgebruikers;
- de algemene tariefstructuur en de tariefcomponenten.

3. De Elektriciteitswet bepaalt dat de methodologie moet worden goedgekeurd na overleg met de netbeheerder. De procedure met betrekking tot dit overleg wordt in principe nader omschreven in een "expliciete, transparante en niet-discriminerende" overeenkomst, gesloten tussen de CREG en de netbeheerder. Bij gebrek aan een dergelijke overeenkomst voorziet de Elektriciteitswet een minimale overlegprocedure.

4. Artikel 12, § 5 van de Elektriciteitswet somt de richtsnoeren op die de CREG in acht moet nemen bij de uitwerking van de tariefmethodologie.

5. Artikel 12ter van de Elektriciteitswet bepaalt het volgende:

"De commissie motiveert en rechtvaardigt volledig en op omstandige wijze haar tariefbeslissingen, zowel op het vlak van de tariefmethodologieën als op het vlak van de tariefvoorstellen, teneinde de jurisdictionele controle ervan mogelijk te maken. Indien een beslissing op economische of technische overwegingen steunt, maakt de motivering melding van alle elementen die de beslissing rechtvaardigen.

Indien deze beslissingen op een vergelijking steunen, omvat de motivering alle gegevens die in aanmerking werden genomen om deze vergelijking te maken.

Krachtens haar transparantie- en motiveringsplicht publiceert de commissie op haar website de handelingen met individuele of collectieve draagwijdte die werden aangenomen in uitvoering van haar opdrachten krachtens de artikelen 12 tot 12quinquies, alsook iedere gerelateerde voorbereidende handeling, expertiseverslag, commentaar van de geraadpleegde partijen. Bij het verzekeren

van deze openbaarheid vrijwaart zij de vertrouwelijkheid van de commercieel gevoelige informatie en/of informatie met een persoonlijk karakter. De commissie stelt hiertoe, na overleg met de betrokken elektriciteitsbedrijven, richtsnoeren op die de informatie aangeven die binnen het toepassingsgebied van de vertrouwelijkheid valt.

De commissie hecht aan haar definitieve handeling een commentaar dat de beslissing om de commentaren van de geconsulteerde partijen al dan niet in aanmerking te nemen rechtvaardigt."

6. De richtsnoeren van de CREG betreffende de informatie die als vertrouwelijk moet worden beschouwd uit hoofde van hun commercieel gevoelig of persoonlijk karakter, bedoeld in artikel 12ter, werden op 29 augustus 2014 op de website van de CREG bekend gemaakt.

7. Artikel 23, § 2, tweede lid, 14° van de Elektriciteitswet bepaalt dat de CREG "de tariefbevoegdheden bedoeld in de artikelen 12 tot 12quinquies uitoefent".

II. ANTECEDENTEN

8. Artikel 12, § 2 van de Elektriciteitswet bepaalt met name het volgende:

"Na gestructureerd, gedocumenteerd en transparant overleg met de netbeheerder, werkt de commissie de tariefmethodologie uit die deze netbeheerder moet gebruiken voor het opstellen van diens tariefvoorstel".

Het bepaalt ook dat:

"[...] De commissie de tariefmethodologie kan opstellen op basis van een procedure die in gezamenlijk overleg wordt bepaald met de netbeheerder op basis van een expliciet, transparant en niet-discriminerend akkoord."

9. In toepassing van deze bepalingen heeft de CREG op 12 februari 2014 een overeenkomst afgesloten met de netbeheerder in kwestie, Elia System Operator NV. Deze overeenkomst werd op 4 april 2014 op de website van de CREG bekend gemaakt. Een aanhangsel aan deze overeenkomst werd op 12 juni 2014 afgerond en op 26 juni 2014 bekend gemaakt.

10. Het Ontwerp van besluit werd voor overleg voorgelegd aan de desbetreffende netbeheerder op 13 juni en 27 juni 2014. Vervolgens maakte dat Ontwerp van 1 tot 30 september 2014 het voorwerp uit van een raadpleging. Over deze raadpleging heeft de CREG een raadplegingsverslag² opgesteld dat op 27 november 2014 door de CREG werd goedgekeurd.

11. Over bijlage 3 van het Ontwerp van besluit heeft de CREG een afzonderlijke raadpleging georganiseerd, die liep van 31 oktober 2014 tot 17 november 2014. De CREG heeft hierover geen enkele opmerking ontvangen.

12. In het Aangepast ontwerp van besluit, heeft de CREG rekening gehouden met alle relevante vaststellingen en voornemens opgenomen uit voornoemd raadplegingsverslag.

13. Dat Aangepast ontwerp van besluit werd op 1 december 2014 aan de Kamer van volksvertegenwoordigers bezorgd. Tijdens de hoorzitting van 9 december 2014 had het Directiecomité van de CREG de gelegenheid om mondeling te antwoorden op een aantal vragen, gesteld door de Voorzitter en de leden van de Commissie Bedrijfsleven

---

² CREG, Verslag (RA)141127-CDC-1109/5 over 'het Ontwerp van besluit (Z)140626-CDC-1109/4 tot vaststelling van de tariefmethodologie voor het elektriciteitstransmissienet en voor de elektriciteitsnetten met een transmissiefunctie', 27 november 2014

Wetenschapsbeleid, Onderwijs, Nationale wetenschappelijke en culturele instellingen, Middenstand en Landbouw.

Na die datum heeft de CREG geen reacties meer ontvangen.

III. DE UITGANGSPUNTEN VAN DE TARIEFMETHODOLOGIE

III.1 De evolutie van de tariefmethodologie

14. Sinds de eerste tariefbeslissing van de CREG op 6 maart 2003 gelden binnen de zogenaamde 'Belgische regelzone' gereguleerde nettarieven voor de transmissie van elektriciteit. De periode 2016-2019, waarvoor de voorliggende tariefmethodologie zal gelden, vormt de achtste regulatoire periode.

In de loop van die acht regulatoire periodes evolueerden de tariefregulering en de rol van de CREG in functie van de drie opeenvolgende Europese Energiepakketten.

15. Kenmerkend voor het **Eerste Energiepakket** en de omzetting ervan naar Belgisch recht was dat de tariefmethodologie zo goed als volledig werd vastgelegd in de wet en zijn uitvoeringsbesluiten³. Daarvan maakten de volgende elementen deel uit:

- 1) de algemene tariefstructuur;
- 2) tarieven die moeten beantwoorden aan zes richtsnoeren;
- 3) een regulering van het type '*Cost plus*' zonder enige stimulans;
- 4) een regulatoire periode van één jaar met de mogelijkheid van tijdelijke nettarieven voor een duur van drie maanden en verlengbaar; en
- 5) de doelstellingen inzake kostenbeheersing door de netbeheerder(s).

---

³ Wat de tariefmethodologie betreft in hoofdzaak het Koninklijk Besluit van 4 april 2001 betreffende de algemene tariefstructuur en de basisprincipes en procedures inzake de tarieven en de boekhouding van de beheerder van het nationaal transmissienet voor elektriciteit.

In die fase was de CREG autonoom enkel bevoegd om gestalte te geven aan de zogenaamde *'billijke winstmarge ter vergoeding van het kapitaal geïnvesteerd in het transmissienet'*.

16. De tariefmethodologie onder het **Tweede Energiepakket** en de omzetting daarvan naar Belgisch recht hielden een regulering in van een type 'minimum gewaarborgd inkomen voor de netbeheerder' (*'minimum revenue'*). Dat gebeurde in combinatie met een mechanisme dat voor de netbeheerder een prikkel ('stimulans') inhield tot kostenbesparing. Daartoe werd een onderscheid ingevoerd tussen de zogenaamd (door de netbeheerder) 'beheersbare' en 'niet beheersbare' kosten. Tegelijkertijd werden meerjarentarieven voorzien voor de duur van een regulatoire periode van vier jaren.

Met de toepassing van het Tweede Energiepakket, kreeg de CREG, mits voorafgaand overleg met de netbeheerder, de voorstelbevoegdheid voor het uitwerken van een uitvoeringsbesluit over de modaliteiten van de betreffende tariefmethodologie.

De wetgever had daarenboven een aantal principes van de CREG uit haar richtlijnen met betrekking tot de billijke winstmarge in de wet opgenomen (gereguleerd actief, gewaarborgd principe van de zogenaamde *'embedded financial costs'*, rendementspercentage).

Dat tarifaire proces heeft geleid tot het Koninklijk Besluit van 8 juni 2007⁴ dat de basis vormde voor de tariefmethodologie toegepast in de regulatoire periode 2008-2011. Daarin werden belangrijke nieuwe elementen opgenomen, zoals de verrekening van een gedeelte van de 'meerwaarde iRAB' bij de buitendienststelling (*'Decommissioning'*) van de materiële vaste activa en de verlaging van de waarde van de wegingsfactor bèta die daarmee gepaard ging en het gebruik van een factor voor de verbetering van de effectiviteit en van de efficiëntie van de netbeheerder (de zogenaamde 'X-factor').

17. Hoewel op dat ogenblik nog niet rechtstreeks verband houdend met de tariefmethodologie, moet de aandacht gevestigd worden op de toenmalige essentiële beleidskeuzes op het Europese niveau, gevolgd door de afstemming van de energiepolicies van de lidstaten. Die keuzes hebben wel een zeer grote impact op de transmissienetten voor elektriciteit en op het takenpakket van de netbeheerders.

---

⁴ Koninklijk Besluit van 8 juni 2007 betreffende de regels met betrekking tot de vaststelling van en de controle op het totaal inkomen en de billijke winstmarge, de algemene tariefstructuur, het saldo tussen kosten en ontvangsten en de basisprincipes en procedures inzake het voorstel en de goedkeuring van de tarieven, van de rapportering en kostenbeheersing door de beheerder van het nationaal transmissienet.

Was er in de periode tot 2007 al sprake van de overgang naar een gedecentraliseerde elektriciteitsproductie, dan werd deze massaal versterkt door het Europees beleid betreffende de zogenaamde '20/20/20-doelstellingen'. De maatregelen voorzien in dat kader hadden onder meer betrekking op de verdere totstandbrenging van de interne energiemarkt, maar ook op het waarborgen van de energievoorziening en de beperking van de broeikasemissies via energie-efficiëntie enerzijds en via een stappenplan voor een sterk verhoogd gebruik van hernieuwbare energie anderzijds.

(Noot: een dito impact op het takenpakket van de netbeheerders hadden de beleidsmaatregelen na de latere, acute problemen met kernenergie (Fukushima 2011). Deze hebben immers een zeer belangrijke invloed gehad op het energiebeleid van Europa en van de lidstaten en hebben de nood duidelijk gemaakt aan effectieve marktkoppelingen enerzijds en aan bijkomende transmissiecapaciteit doorheen geheel Europa anderzijds).

Het is in de voornoemde context dat het Derde Europees Energiepakket tot stand kwam: de Richtlijn 2009/72 van 13 juli 2009 trad in de plaats van Richtlijn 2003/54.

18. De doelstellingen van het **Derde Energiepakket** zijn van een andere orde dan voorheen. Het betreft:

- 1) de versterking van de onafhankelijkheid en de bevoegdheden van de energieregulators;
- 2) de scheiding tussen de productie- en de leveringsactiviteiten enerzijds en de activiteiten van de netten anderzijds (*unbundling*);
- 3) de verbetering van de transparantie van de markt om een gelijke toegang tot de informatie, de transparantie van de prijzen en het vertrouwen van de consumenten in de markt te bevorderen alsook om marktmanipulaties te verhinderen;
- 4) de versterking van de rechten van de consumenten;
- 5) de samenwerking tussen de Europese energieregulators te bevorderen via een nieuw opgerichte Agentschap (ACER);
- 6) de bevordering van de samenwerking tussen de transportnetbeheerders; en
- 7) het erkennen van de zogenaamde gesloten distributienetten, die in het geval van een uitbating op transmissiespanning 'gesloten industriële netten' genoemd worden.

19. Op het einde van de regulatoire periode 2008-2011 en gedurende het al verlopen gedeelte van de periode 2012-2015 werd het energiebeleid op de proef gesteld door de kernramp in Fukushima, de uitstap van een aantal landen uit de kernenergie, de grote vraag van Japan naar vervangende primaire energie, vooral gas, en het aanboren van grote hoeveelheden schaliegas in de Verenigde Staten.

De twijfels over de bevoorradingszekerheid dwongen de Belgische overheid tot initiatieven zoals het zogenaamde 'Plan Wathélet', dat een capaciteitsvergoeding inhoudt voor het in dienst houden ervan in het kader van de zogenaamde strategische reserves. Ook initiatieven als het bevorderen van verminderingen langs de vraagzijde worden thans volop onderzocht en geïmplementeerd, met inbegrip van het gebruik maken van de diensten van zogenaamde 'aggregatoren' die aan vraagbeheersing kunnen doen door het bundelen en richten van de energiebehoeften van een aantal afnemers, meestal van bedrijven die zelf aangesloten zijn op distributienetten.

20. De focus van de regulering is dus duidelijk verschoven. Na een begin met veel aandacht voor de aanbodzijde ('hoe creëer je een goed functionerende vrije markt?') evolueerde de focus via 'meer aandacht voor de infrastructuur' ('hoe waarborg je een onafhankelijke rol voor de netbeheerder?') tot vandaag de dag naar 'meer aandacht voor de behoeften aan de vraagzijde' ('hoe kan de energiegebruiker een volwassen rol spelen en komen wij tegemoet aan zijn wensen?')

Duidelijk in dat verband is ook de toename van de omvang van de investeringsprojecten zelfs zonder rekening te houden met de grote projecten van gemeenschappelijk Europees belang (Nemo, Alegro en Belgian Offshore Grid). Het totaal bedrag van de goedgekeurde investeringen voor de volledige regulatoire periode 2012-2015 (1.079.752.000,00 EUR) ligt ruim 50% hoger dan dat van de daaraan voorafgaande regulatoire periode.

21. Opmerkelijk is ook dat de omzettingwet van dat Derde Energiepakket, naast de toekenning van de bevoegdheid voor de tariefmethodologie aan de regulator, vijftientig richtsnoeren bevat die de onderhavige tariefmethodologie in acht moet nemen.

Wat die richtsnoeren betreft, heeft het Grondwettelijk Hof er in zijn arrest n° 11/2013 van 7 augustus 2013 op gewezen dat het aan de nationale regulerende instantie toekomt te bepalen welke kosten aan een bevorderende regulering worden onderworpen. Omdat het de bepaling voorzien in artikel 12, § 2, tweede lid, (ii), van de Elektriciteitswet strijdig achtte met artikel 37.8 van de Richtlijn 2009/72/CE, heeft het Grondwettelijk Hof die bepaling vernietigd.

In dezelfde wet is ook een belangrijke uitbreiding van de wettelijke opdrachten van de netbeheerder voorzien.

Het voorgaande heeft dan ook een belangrijke invloed op de voorliggende tariefmethodologie.

De gevolgen van de lopende, Zesde Staatshervorming op de onderhavige tariefmethodologie zelf zijn niet essentieel: de Bijzondere Wet van 6 januari 2014 met betrekking tot de Zesde Staatshervorming bepaalt in zijn artikel 19 immers duidelijk dat de bevoegdheid voor de netten die een transmissiefunctie hebben tot de federale bevoegdheid blijven behoren mits zij door dezelfde netbeheerder als het transmissienet worden uitgebaut.

III.2 De tariefmethodologie voor de regulatoire periode 2016-2019

22. Het nieuwe Directiecomité van de CREG, aangetreden op 1 september 2013, is van oordeel dat de thans voorliggende tariefmethodologie voor de periode 2016-2019 een voldoende mate van continuïteit dient te bevatten.

Toch wenst het Directiecomité dat tegelijkertijd en prioritair een werkingskader wordt voorzien dat op een passende wijze rekening houdt met de hiervoor geschetste ontwikkelingen en dat gebaseerd is op de hierna volgende zeven uitgangspunten:

- 1) efficiënte investeringen in de netinfrastructuur blijven van essentieel belang (verder onder III.2.1);
- 2) de normale vergoeding voor de in het geïnvesteerde kapitalen moet voldoende zijn om die noodzakelijke investeringen tijdig uit te voeren (verder onder III.2.2);
- 3) naast een passende vergoeding voor het ter beschikking houden van een passende infrastructuur, moeten er eveneens passende stimulansen voorzien worden voor het waarborgen van de effectiviteit en de kwaliteit van de prestaties van de netten, van de integratie van de marktwerking en voor het bevorderen van onderzoek en ontwikkeling. (verder onder III.2.3);
- 4) kostenbeheersing en de beoordeling van het redelijk karakter van de elementen die via de gereguleerde nettarieven verrekend worden, blijven meer dan ooit van belang.(verder onder III.2.4);

- 5) een verhoogde transparantie van de verrekening van de kosten naar de netgebruikers vereist een aangepaste tariefstructuur die in functie staat van de concrete dienstverlening van Elia (verder onder III.2.5);
- 6) de tariefmethodologie moet afgestemd zijn op de Europese richtlijn voor Energie-efficiëntie (verder onder III.2.6);
- 7) de tariefmethodologie mag niet langer enkel betrekking hebben op de berekening van de kosten, zij vormt voor de regulator een echt beleidsinstrument (verder onder III.2.7).

III.2.1 Efficiënte investeringen in de netinfrastructuur blijven van essentieel belang

23. De elektriciteitssector behoort tot de netwerkindustrie. Het Europees Infrastructuurpakket ging voor de transmissie van elektriciteit uit van een nooit geziene behoefte aan investeringen in netinfrastructuur en dit zowel in het kader van de vrijmaking van de markt als in het kader van het waarborgen van de bevoorradingszekerheid.

Om de netbeheerder aan te zetten tot investeringen en zo de kwaliteit van zijn **infrastructuur** te vrijwaren, wordt daarom geopteerd voor het behoud van een billijke winstmarge die in verhouding staat tot de 'in het net geïnvesteerde kapitalen'. Daarom zet de CREG volop in op de daadwerkelijke investeringen en wordt een einde gemaakt aan het gebruik van een vroegere vergoeding die bestond uit de toekenning van dat gedeelte van de meerwaarde iRAB dat rustte op een activum dat deel uitmaakte van diezelfde iRAB op het ogenblik van de buitendienststelling ervan.

Tegelijkertijd wenst de CREG dat de netbeheerder uitdrukkelijk en vooraf aandacht heeft voor het efficiënt karakter van de toekomstige investeringen: de investeringsprojecten leggen immers beslag op belangrijke financiële middelen en brengen meer dan ooit voor een lange termijn belangrijke vaste kosten voor de netgebruikers met zich mee.

Daartoe voorziet de huidige methodologie een bijzondere rapporteringsprocedure en een financiële stimulans gericht op het bevorderen van de efficiëntie ervan.

Ook blijven de afschrijvingstermijnen van de materiële vaste activa afgestemd op de technische levensduur ervan en dus niet op de 'commerciële' gebruiksduur. Vanzelfsprekend moeten voor nieuwe activaklassen ook nieuwe afschrijvingstermijnen worden voorzien.

III.2.2 De normale vergoeding voor de in het net geïnvesteerde kapitalen moet voldoende zijn om de noodzakelijke investeringen tijdig

24. Als vergoeding van het **eigen vermogen** dat gebruikt wordt voor de financiering van het gereguleerd actief wordt aan de netbeheerder een billijke winstmarge toegekend.

Dat gebeurt via de toepassing van een rendementspercentage.

Dat rendementspercentage leidt nog steeds tot een netto rendement, na aftrek van de werkelijk verschuldigde vennootschapsbelasting.

Het rendementspercentage blijft gebaseerd op de principes van het *Capital Asset Pricing Model* (CAPM): CAPM houdt immers op een specifieke en objectieve manier rekening met de relatie tussen het netto rendement dat een belegger verwacht enerzijds en met de mate waarin het risico van dergelijke belegging in aandelen van de netbeheerder bijdraagt tot en evolueert in functie van het algemeen risico van de Belgische aandelenmarkt anderzijds.

25. Het rendementspercentage *stricto sensu* geldt in principe voor de volledige portfolio en wordt dus niet op projectbasis aangepast.

Eventuele, specifieke elementen voor individuele investeringsprojecten zijn mogelijk, doch deze moeten geval per geval als stimulansen worden beschouwd (zie onder 0 infra). Ze zijn dus geen element van de billijke winstmarge *stricto sensu*.

Om het belang van de passende vergoeding van de in het net geïnvesteerde kapitalen te onderlijnen, werd gekozen om het rendementspercentage zo zuiver mogelijk te hanteren. De verhoging daarvan kon worden gefinancierd door het stopzetten van het mechanisme van de vergoeding van de meerwaarde iRAB bij de buitendienststelling van activa die deel uitmaakten van de iRAB. De beheersorganen van de onderneming beschikken zo over middelen om op vrijwillige basis een bedrag gelijk aan deze meerwaarde te blijven reserveren.

De CREG beoogt een evenwichtig samengesteld totaalpakket aan vergoedingen voor de totaliteit van deze billijke marge en van de *infra* behandelde stimulansen.

Als vergoeding voor het vreemd vermogen blijft voor de netbeheerder de recuperatie van zijn financiële kosten via de nettarieven gewaarborgd door middel van het stelsel van de *'Embedded financial costs'*.

III.2.3 Er is nood aan passende stimulansen voor het waarborgen van de effectiviteit en de kwaliteit van de prestaties van de netten, van de integratie van de marktwerking en voor de bevordering van onderzoek en ontwikkeling

26. Met de omzetting van het Derde Energiepakket heeft de wetgever in het artikel 23, § 1, tweede lid, 6°, van de Elektriciteitswet, voor het eerste expliciet aan de CREG opgedragen om de nodige, prestatieverhogende stimulansen te voorzien.

De CREG beschouwt deze als stimulansen die samenhangen met het niveau van de kwaliteit en de service (in brede zin) van de dienstverlening door de netbeheerder.

27. Dergelijk stelsel van stimulansen heeft **onder meer** betrekking op:

- 1) de kwaliteit van de nodige initiatieven en resultaten die de netbeheerder realiseert op het gebied van de verbetering van de marktwerking, zowel nationaal als Europees;
- 2) de kwaliteit op gebied van realisatie van efficiënte investeringen (zo kan het tijdig realiseren van een investeringsproject dermate belangrijk worden dat voor bijvoorbeeld de tijdige realisering een specifieke stimulans wordt toegekend. Dergelijke stimulans zal door de CREG geval per geval worden beoordeeld. Op het ogenblik van het overleg zijn nog geen concrete elementen voor dergelijk project voorhanden.
- 3) een bijzondere toepassing vormt het project van de onderzeese kabelverbinding naar het Verenigd Koninkrijk: omdat dat 'NEMO'-project evenwel een gemeenschappelijke tariefmethodologie met Ofgem betreft, die al meerdere jaren geleden is opgestart, vormt het een tariefmethodologie binnen de tariefmethodologie. De elementen daartoe zijn dan ook uitgebreid in een afzonderlijke bijlage opgenomen;
- 4) de kwaliteit van de inspanningen op gebied van innovatie en het in de hand werken van expertise;
- 5) de kwaliteit van de service naar de netgebruikers/consumenten.

De CREG opteert voor een benadering met prioriteit voor de implementatie van stimulansen voor de verbetering van de marktintegratie en voor het waarborgen van efficiënte investeringen.

III.2.4 Blijvende aandacht voor kostenbeheersing en voor het redelijk karakter van de elementen die via de gereguleerde nettarieven verrekend worden

28. De beoordeling van het redelijk/noodzakelijk karakter van de kosten die in de nettarieven zijn opgenomen en van de veronderstellingen aan de grondslag daarvan, ligt aan de basis van de sterke daling van de nettarieven sinds het begin van de regulering door de CREG.

De criteria voor de beoordeling van de redelijkheid van al deze elementen waren voorheen enkel opgenomen als bijlage van de vroegere tariefmethodologie van de CREG. In de thans voorliggende methodologie worden deze uitgebreid en in hoofdstuk V.4 geïntegreerd. Daarin werden niet alleen plaats gemaakt voor de opname van de bepalingen van de vroegere, zogenaamde '*transfer pricing policy*', maar werden ook bijkomende criteria opgenomen (bijvoorbeeld voor de strategische reserves en voor de opvolging van de investeringsportfolio).

Een belangrijk criterium is alvast dat de rapportering in lijn moet zijn met de Belgische boekhoudnormen (Belgian GAAP) en dus niet met de IFRS-normen: Belgian GAAP, is immers de basis voor de Belgische taxatie en die is essentieel in de bepaling van de billijke marge.

29. Vastgesteld moet echter worden dat de belangrijkste kostenverminderingen al vóór de aanvang van de *incentive regulation* gerealiseerd werden (vermindering van de tarieflast met ruim 50%). En sinds die datum hadden zowel grote investeringsprojecten als hogere kosten uit de toepassing van openbare dienstverplichtingen voor de gecombineerde netbeheerder (30 kV - 380 kV) op zich onvermijdelijk een tarief verhogend effect. Daartegenover staan evenwel duidelijke voordelen voor de netgebruikers op gebied van marktwerking en bevoorradingszekerheid.

De CREG blijft daarom voorzien in verdere prikkels tot verdere kostenbeheersing en responsabilisering.

30. In plaats van twee, voorziet de tariefmethodologie voortaan **drie** kostencategorieën, namelijk:

- 1) de kosten en kostenverminderingen onderworpen aan een integrale *pass-through* (de zogenaamde 'niet-beheersbare kosten');
- 2) de kosten en kostenverminderingen onderworpen aan een partiële *pass-through* (de zogenaamde 'beïnvloedbare kosten');

- 3) de kosten en kostenverminderingen onderworpen aan een *revenue cap* (de zogenaamde 'beheersbare kosten').

Voor de beïnvloedbare kosten (onderworpen aan een partiële *pass-through*) valt slechts een beperkt gedeelte van hun definitieve saldo (het verschil tussen het budget en de werkelijke waarde en dat zowel in plus als in min) te beurt aan de netbeheerder. Zo wordt zowel oneigenlijk gebruik als een tekort aan responsabilisering vermeden.

31. De CREG wenst in de regulatoire periode 2016-2019 tijdelijk af te stappen van de vroeger mechanismen van het type 'RPI - X' die enkel werden toegepast in een stelsel van exploitatiesaldi onderverdeeld in slechts **twee** categorieën van kosten: de zogenaamde Groep 1 met de niet-beheersbare kostensoorten en de zogenaamde Groep 2 met de beheersbaar geachte kostensoorten. Daarom ziet de CREG voor de voorliggende regulatoire periode af van het opleggen van een X-factor.

32. Omdat de OPEX in een netwerksector mee door de CAPEX wordt bepaald en de investeringen in de onderhavige regulatoire periode sterk variëren en evolueren, is het niet langer aangewezen om de OPEX te laten evolueren via een eenvoudige indexering van het kostenniveau van het eerste jaar van de regulatoire periode. Aan de netbeheerder wordt daarom gevraagd vier afzonderlijke, jaarlijkse en gemotiveerde budgetten voor de OPEX in te dienen. Daarenboven moet dat tariefvoorstel een duidelijke en overtuigende verantwoording bevatten voor de OPEX en dat ten opzichte van de werkelijke cijfers van een gekend exploitatiejaar. Anderzijds is dat jaarlijks budget aan eventuele correcties onderhevig om het voldoende in lijn te brengen met de werkelijke CAPEX.

III.2.5 Een aangepaste tariefstructuur die duidelijk in functie staat van de concrete dienstverlening door Elia

33. Om de transparantie te verhogen en om discussies te vermijden over de vraag wie een bepaald nettatarief moet betalen, zal het tarief - zoals dat in de Gedragscode voor gas al het geval is - uitgedrukt worden als de vergoeding voor een goed omschreven en geleverde dienst aan een netgebruiker.

34. Naast de vereenvoudiging van de tariefstructuur zelf, is er ook de nodige klaarheid nodig in de dekking van de kosten verbonden aan openbare dienstverplichtingen en aan toeslagen.

35. Tenslotte stapt de CREG af van haar vroegere, strikte interpretatie van het begrip 'meerjarentarief': om zowel voor de netgebruikers de sterke overgangen tussen de tarieven

van opeenvolgende regulatorie periodes te vermijden als de voor de netbeheerder en de daarmee gepaard gaande administratief/financiële rapporteringsproblemen, wordt afgestapt van het vlakke, constante, nominale eenheidstarief voor elk jaar van de regulatorie periode maar wordt voor elk jaar van die periode vooraf een individueel tarief vastgelegd en bekendgemaakt.

Tot die vereenvoudiging draagt eveneens de voorziene harmonisering bij van de transmissietarieven voor het beheer van de infrastructuur: door het afstappen van de verplichting om het transportvermogen vooraf te onderschrijven, wordt het verschil in werkwijze tussen de klanten die rechtsreeks aangesloten zijn op de netten en de distributienetbeheerders geneutraliseerd.

36. Verder moet ook de bekendmaking van de ontwikkeling van de procedure, met inbegrip van de tariefaanpassingen voorgesteld door de netbeheerder, bijdragen tot een beter inzicht bij de netgebruikers. Vanzelfsprekend is het de CREG die verantwoordelijk blijft voor de afhandeling van de tariefprocedures en de beslissingen terzake.

III.2.6 Voldoen aan de Europese richtlijnen voor energie-efficiëntie

37. Hoewel de Europese richtlijn 2012/2027/EU betreffende energie-efficiëntie van 25 oktober 2012 nog niet naar Belgisch recht is omgezet, heeft de CREG erover gewaakt dat de voorliggende methodologie eraan voldoet voor wat de tarifaire aspecten betreft (voor andere daarin opgenomen aspecten zoals het faciliteren van de deelname van de vraagzijde zet de CREG zich al langer actief in): zo vormt het gebruik van een tariefdrager gebaseerd op netto afgenomen energie een relevante stimulans voor rationeel energiegebruik. Dat geldt ook voor de introductie van het gebruik van een piek op maandbasis in plaats van op jaarbasis die even nuttig is voor de afnemers met lokale productie (gedistribueerde opwekking).

Ook het afstappen van de verplichte vermogensonderschrijving beëindigt voor de netgebruikers en hun toegangshouders een mogelijke belemmering om op tijdsgedifferentieerde marktsignalen in te spelen.

III.2.7 Uitgesproken oog voor het gebruik van de tariefmethodologie als beleidsinstrument van de regulator

38. Het grote aantal richtsnoeren op gebied van algemeen beleid, dat de wetgever in de Elektriciteitswet heeft ingebouwd en waaraan de tariefmethodologie moet voldoen, toont

duidelijk aan dat de tariefmethodologie de initiële fase van een 'vehikel voor de doorberekening van de kosten van de netbeheerder' ruim heeft overstegen.

Het strategisch belang van de energievoorziening en de sterke ontwikkelingen op nationaal, Europees en internationaal vlak, dwingen tot een sterke afstemming van het energiebeleid en het regulatorisch beleid. Een typisch voorbeeld van dat laatste is de uitdrukkelijke wil van de CREG om elke tarifaire hinderpaal uit de weg te ruimen als het gaat om het bevorderen van de strategisch zo belangrijke flexibele inzet van alle bronnen: zo mag er op geen enkele manier een risico van discriminatie blijven bestaan bij de keuze door Elia tussen de mogelijke deelname van consumenten of van producenten, evenals opslageenheden voor elektrische energie, voor de activering van *incremental/decremental bids* of van R1, R2 en R3, in het geval dat Elia zelf aan de betreffende netgebruikers vraagt om bij te dragen tot een oplossing. Aan Elia wordt gevraagd een voorstel te doen om elk onderscheid tussen deze groepen van netgebruikers aan de bron te elimineren, zodat toegangsdrempels maximaal worden vermeden. Dat wordt meer dan ooit belangrijk geacht in de context van de toenemende productie uit hernieuwbare energiebronnen

De voorliggende tariefmethodologie heeft dan ook de ambitie om een daadwerkelijk beleidsinstrument te vormen voor de regulator.

39. De CREG heeft op die wijze voldaan aan de bepalingen van artikel 12, § 9, van de Elektriciteitswet die luidt dat de commissie een tariefmethodologie opstelt en haar tariefbevoegdheid uitoefent om aldus *'een stabiele en voorzienbare regulering te bevorderen die bijdraagt tot de goede werking van de vrijgemaakte markt en die de financiële markt in staat stelt om met een redelijke zekerheid de waarde van de netbeheerder te bepalen'*.

IV. ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING

IV.1 Definities en toepassingsgebied

Art. 1

Dit artikel geeft aan dat de definities uit de Elektriciteitswet eveneens van toepassing zijn op de tariefmethodologie. Daartoe wordt in artikel 2, 1° het begrip “Elektriciteitswet” gedefinieerd in plaats van het begrip ‘wet’.

Art. 2

In dit artikel definieert de CREG een aantal *bijkomende* begrippen, zoals punt 40° “gereguleerde activiteit”, punt 41° “beheersbare kost”, punt 42° “beïnvloedbare kost” en punt 43° “10YNDP”.

De definitie onder punt 3°, «rapporteringsmodellen» werd *aangepast*. Om de rapporteringsmodellen die in Bijlage 1 van de tariefmethodologie werden gedefinieerd concreet vast te leggen, heeft de CREG een overeenkomst met Elia gesloten.

In vergelijking met de Voorlopige Tarifaire Methoden van 24 november 2011, werden meerder definities geschrapt, meestal omwille van de voorgenomen vereenvoudiging van de tariefstructuur. Het gaat om ‘Tariefperiode’, ‘Klantengroep en ‘Overige klanten’.

Andere definities werden dan weer toegevoegd of gewijzigd, zoals 5° ‘Infrastructuurniveau’, 6° ‘toegangshouder’, 7° ‘netgebruiker’, 8° ‘toegangsverantwoordelijke’, 28° ‘netto afgenomen vermogen’, 29° ‘netto afgenomen energie’ en ‘32° ‘netto geïnjecteerde energie’.

In dat verband valt ook op dat het aantal infrastructuurniveaus (tarifaire spanningsniveaus) naar drie in plaats van vier werd herleid: het beperkte aantal aangesloten netgebruikers was niet langer representatief voor het behouden van een afzonderlijk tariefniveau.

Art. 3

In het eerste lid van dit artikel wordt het toepassingsgebied van de tariefmethodologie gedefinieerd. Voor het transmissienet voor elektriciteit en voor de netten met een transmissiefunctie betreft het in beginsel slechts één onderneming: vanaf 17 september 2002, en met toepassing van artikel 10, § 1, van de Elektriciteitswet, werd Elia System Operator NV aangesteld als beheerder van het transmissienet op federaal niveau. Dezelfde onderneming beschikt ook over de nodige vergunningen voor de drie gewesten om de

elektriciteitsnetten met een spanning tussen 30 kV en 70 kV te beheren. Alle elektriciteitsnetten die zij beheert, hebben daarom een transmissiefunctie.

Met toepassing van artikel 18*bis* van de Elektriciteitswet, bepaalt het tweede lid van dit artikel dat een beheerder van een gesloten industrieel net ontheven kan worden van de toepassing van de tariefmethodologie. Toch kan de commissie op verzoek van een gebruiker van een gesloten industrieel net de tarieven en de berekeningsmethodes ervan nakijken, en vervolgens goed- of afkeuren. In tegenstelling tot de gesloten industriële netten voor aardgas waar de bevoegdheid integraal is toegewezen aan de Gewesten, blijft de federale bevoegdheid van kracht voor de gesloten industriële netten die uitgebaat worden op een spanningsniveau hoger of gelijk aan 70 kV.

IV.2 Algemene tariefstructuur

Art. 4

Dit artikel bevat de basisbepalingen in verband met de tariefstructuur:

- 1) tarieven zijn de prijzen, die aan de netbeheerder verschuldigd zijn voor diens recurrente dienstverlening. Een tarief veronderstelt dus een zekere standaardisatie van de dienstverlening en een zekere regelmaat tegenover een éénmalige dienst staat dus geen tarief, maar eerder een prijs;
- 2) er bestaat een belangrijk onderscheid tussen de transmissietarieven die betrekking hebben op de gereguleerde activiteiten en diensten van de netbeheerder enerzijds (cfr. artikel 8 van de Elektriciteitswet) en de tarieven voor de uitvoering van de openbare dienstverplichtingen die rusten op de netbeheerder anderzijds;
- 3) met toepassing van het richtsnoer bedoeld in artikel 12, § 5, 12°, van de elektriciteitswet, worden de toeslagen en andere heffingen enkel aan de algemene tariefstructuur 'toegevoegd'.

Het onderscheid tussen de transmissietarieven enerzijds en de tarieven voor de uitvoering van openbare dienstverplichtingen en de toeslagen anderzijds komt ook tot uiting in de financiële rapportering van de netbeheerder: enkel de verrichtingen die verband houden met de transmissietarieven maken deel uit van de resultatenrekening.

Vanzelfsprekend heeft deze tariefmethodologie enkel betrekking op de in België gereguleerde activiteiten van de netbeheerder.

In tegenstelling tot de vorige regulatoire periodes wordt gepreciseerd dat, vanaf de regulatoire periode 2016-2019, de tarieven worden toegepast voor één tariefjaar van een regulatoire periode. Het doel hiervan is te verduidelijken dat de tarieven weliswaar werden goedgekeurd voor een volledige regulatoire periode, maar dat zij elk jaar kunnen verschillen. Dergelijke handelswijze werkt enerzijds een meer geleidelijke overgang in de hand naar de tarieven van een volgende regulatoire periode en vergemakkelijkt anderzijds de financiële opvolging en rapportering van de netbeheerder.

Tenslotte wordt bepaald dat de tarieven, geheel of gedeeltelijk, de energie-efficiëntie en de diversifiëring van de flexibel inzetbare bronnen moeten bevorderen waarover de netbeheerder beschikt.

Art. 5

De vroegere tarieflijst is in de loop van de vorige regulatoire periodes enkel aangegroeid: toch zijn de basisprincipes onveranderd gebleven en, in overeenstemming met de Elektriciteitswet, moesten alle tarieven worden opgevat als ressorterend onder 'aansluiting', 'gebruik van het net' of 'ondersteunende diensten'. Hierdoor was een minder transparante structuur ontstaan, die het verband miste met de eigenlijke dienstverlening zoals die door de netgebruikers waargenomen wordt.

Daarom bevat de voorliggende tariefmethodologie een aantal wijzigingen om aan vier doelstellingen tegemoet te komen, nl.:

- 1) een verhoogde transparantie door een meer uitgesproken band met de diensten die de netbeheerder aanbiedt;
- 2) de vereenvoudiging van de tarieflijst;
- 3) het harmoniseren van een groot aantal van de verschillende werkwijzen die tot nog toe golden tussen de marktactoren die gebruik maken van het transmissienet (namelijk de netgebruikers, de toegangsverantwoordelijken en de distributienetbeheerders; en
- 4) meer duidelijkheid in de taken van de CREG die verband houden met het tarifair toezicht van de CREG op de openbare dienstverplichtingen die aan de netbeheerder zijn opgelegd.

Voor een goed begrip is het daarom noodzakelijk om zich bewust te zijn van een duidelijk onderscheid tussen:

- 1) de diensten die de netbeheerder aanbiedt aan de marktactoren die gebruik maken van het transmissienet ('waarvoor is een bepaalde categorie van marktactoren bereid aan Elia te betalen?');
- 2) de wettelijke taken en opdrachten van de netbeheerder ('welke zijn de verantwoordelijkheden van Elia die zijn aanduiding als netbeheerder inhouden en waarvoor hem een wettelijk monopolie is toegekend?');
- 3) de interne organisatiestructuur van de netbeheerder met een organogram dat bestaat uit en aantal functionele diensten (hoe worden de werkzaamheden van Elia intern georganiseerd?);
- 4) het begrip 'ondersteunende diensten' dat geen rechtstreekse dienstverlening van de netbeheerder inhoudt aan de marktactoren die gebruik maken van het transmissienet, maar dat slaat op een aantal diensten die Elia zelf heeft moeten aanschaffen en die derhalve aan de netbeheerder zelf zijn geleverd.

De nadruk bij de tariefstructuur ligt dus niet langer uitsluitend op de kosten maar is in de eerste plaats gericht op de dienstverlening door Elia aan de marktactoren die gebruik maken van het transmissienet en op de transmissietarieven die daar tegenover staan.

Door het verband te verduidelijken tussen de diensten verleend aan de marktactoren die gebruik maken van het transmissienet en de tariefcomponenten, kadert deze tariefstructuur in de geest van de richtsnoeren 6°, 7° en 20° bedoeld in artikel 12, §5 van de Elektriciteitswet. Tegelijkertijd streeft ze ernaar een aantal doelstellingen te verenigen, nl.:

- 1) een transparantere toewijzing van de kosten;
- 2) de vereenvoudiging van de tariefstructuur;
- 3) het harmoniseren van een groot aantal van de verschillende werkwijzen die tot nog toe golden voor de verschillende marktactoren die gebruik maken van het transmissienet en de distributienetbeheerders;
- 4) het bevorderen van het rationeel gebruik van de energie en van de infrastructuur;
- 5) de netbeheerder aanmoedigen om de prestaties te verbeteren, de marktintegratie en de bevoorradingszekerheid te bevorderen en het onderzoek en de ontwikkeling nodig voor deze activiteiten te leiden;
- 6) meer duidelijkheid in de taken van de CREG die verband houden met het tarifair toezicht van de CREG op de openbare dienstverplichtingen die aan de netbeheerder zijn opgelegd.

Om de tekst van dit luik van de tariefmethodologie niet te overladen, zijn de gedetailleerde beschrijvingen van de diensten en de tariefcomponenten opgenomen in bijlage 2. De verantwoording van de elementen van die bijlage is opgenomen in een speciaal hoofdstuk hierna.

Het zal ook duidelijk worden dat de vereenvoudiging van het aantal tariefdragers (bijvoorbeeld het afstappen van een aantal uiteenlopende begrippen inzake energie en vermogen) eveneens sterk bijdraagt tot de nagestreefde vereenvoudiging en transparantie.

Dat is mogelijk omdat de onderhavige tariefmethodologie eveneens een aantal verschillen inzake tariefmodaliteiten beoogt weg te werken, bijvoorbeeld op gebied van het al dan niet verplicht onderschrijven van vermogen. Daartoe moeten evenwel, parallel aan de procedure voor het vastleggen van onderhavige methodologie, eveneens de nodige aanpassingen aan de algemene voorwaarden van de toegangscontracten tot stand gebracht worden.

Het is duidelijk dat de CREG de bevoegdheid heeft om te beslissen over de tariefvoorstellen die de netbeheerder indient. De keerzijde van die bevoegdheid is evenwel deze van de netbeheerder, namelijk om voorstellen uit te werken en voor te leggen. De CREG wil de netbeheerder verder responsabiliseren om, zeker voor wat de transmissienettarieven betreft, concrete voorstellen in te dienen, niet enkel op gebied van tariefberekening maar ook aangaande de tariefmodaliteiten en de marktactoren die de betreffende kosten zouden moeten dragen

Art. 6

Aangaande de openbare dienstverplichtingen (ODV) maakt de tariefstructuur een onderscheid tussen de openbare dienstverplichtingen waarvan de netto kosten, ten gevolge van een beslissing van de bevoegde overheid, worden gecompenseerd door een toeslag of een ander type specifieke heffing enerzijds, en de ODV waarvoor geen specifiek compensatiemechanisme werd voorzien anderzijds.

Voor deze laatste wordt het geheel van de netto kosten gekoppeld aan hun uitvoering. Deze netto kosten omvatten ook de administratie- of de exploitatiekosten en de financiële lasten. Voor deze tarieven voor openbare dienstverplichtingen beschikt de CREG over eenzelfde bevoegdheid als voor de andere tarieven: in overeenstemming met artikel 12, § 5, 11° van de Elektriciteitswet worden deze kosten immers “verrekend in de tarieven”.

Het proces waarbij de CREG de netbeheerder wil responsabiliseren om zelf voorstellen te doen over de tariefmodaliteiten en degene die de tarieflast moet dragen ligt anders bij de

tarieven voor Openbare Dienstverplichtingen. Deze worden namelijk opgelegd door een bevoegde overheid. Noch de CREG, noch Elia zijn in dat beleidsproces betrokken. Daarom is de CREG van oordeel dat de bevoegde overheid die de openbare dienstverplichting heeft opgelegd, ook de aanduiding zou moeten geven van de actoren die de tarieflast ervan zouden moeten dragen en of er bijzondere toepassingsmodaliteiten moeten gevolgd worden (bijvoorbeeld vrijstellingen of degressieve stelsels). Bij gebrek daaraan lijkt het de CREG zo dat Elia de meest gangbare mechanismen van toeslagen *stricto sensu* zou moeten voorstellen en/of hanteren, nl de algehele toewijzing op basis van de netto afgenomen energie.

Art. 7

Artikel 7 onderscheidt twee soorten toeslagen en andere heffingen die, in overeenstemming met artikel 12, § 5, 12° van de Elektriciteitswet, worden “toegevoegd aan de tarieven” en waarvoor de CREG alleen controleert of de toepasselijke wettelijke en reglementaire bepalingen werden nageleefd. De toeslagen en andere heffingen, waaronder de wegenisretributies, maken dus geen deel uit van de algemene tariefstructuur.

Eenzijds zijn er de toeslagen die, zoals eerder vermeld, specifiek werden ingevoerd om de netto kost voor de openbare dienstverplichtingen opgelegd aan de netbeheerder te compenseren.

Anderzijds worden ook de toeslagen en andere heffingen bedoeld die door een openbare overheid aan de netbeheerder worden opgelegd, maar die door derden worden gedragen.

De toeslagen en andere heffingen bedoeld in artikel 7 mogen uitsluitend worden doorberekend aan de netgebruikers (in voorkomend geval de toegangshouders) van het (federale of gewestelijke) grondgebied van de bevoegde openbare overheid die het initiatief ervoor heeft genomen.

IV.3 Het totaal inkomen te dekken door de tarieven

IV.3.1 Algemeen

Art. 8

Dit artikel bepaalt de twee onderdelen van het totaal inkomen dat nodig is voor de uitvoering van de in België gereguleerde activiteiten en dat in zijn geheel door gereguleerde transmissietarieven moet worden gedekt: het betreft enerzijds het geheel van de kosten en

kostenverminderingen van de netbeheerder die voor die activiteiten noodzakelijk zijn en anderzijds het geheel van vergoedingen toegekend aan de beheerder.

De Voorlopige Tarifaire Methodes van 24 november 2011 voorzagen nog een derde component, nl. het eventuele gedeelte van de meerwaarde iRAB dat nog op een activum rustte op het ogenblik van zijn buitendienststelling. Daarvan wordt afgestapt, niet alleen omdat de toepassing ervan de indruk kon wekken van een dubbele vergoeding voor de netbeheerder en een zeker gevaar voor een verkeerde desinvesteringsstimulans zou kunnen inhouden, maar vooral om, via een 'normaal' rendementspercentage, een meer directe en passende vergoeding toe te kunnen kennen voor de in het net geïnvesteerde kapitalen.

IV.3.2 De noodzakelijke kosten

Art. 9

Dit artikel bepaalt dat alleen die kosten gedekt mogen worden door de tarieven die de CREG niet als onredelijk beschouwt, In die optiek wordt verwezen naar punt V.4 infra waarin de concrete criteria worden vermeld.

Art. 10

Het tweede richtsnoer bedoeld in artikel 12, § 5 van de Elektriciteitswet bepaalt dat de tariefmethodologie moet toelaten om op een efficiënte manier alle kosten te dekken die noodzakelijk of doelmatig zijn voor de uitvoering van de wettelijke of reglementaire verplichtingen die aan de netbeheerder worden opgelegd, evenals voor de uitoefening van zijn activiteiten voor het beheer van het transmissienet of van de netwerken met een transmissiefunctie. Daarom somt dit artikel de verschillende relevante kosten en kostenverminderingen op en splitst het deze op in drie verschillende categorieën op basis van de mate van controle die de netbeheerder erover heeft:

- 1) de niet-beheersbare kosten waarop de netbeheerder geen of weinig controle heeft;
- 2) de beheersbare kosten waarop de netbeheerder een aanzienlijke controle heeft;
- 3) de beïnvloedbare kosten waarop de netbeheerder een beperkte controle heeft.

Dit onderscheid wordt verder in dit document gebruikt om de verschillende stimulansen op het vlak van de kostenbeheersing te definiëren.

Voor het overige heeft de CREG de formulering van richtsnoer 14° bedoeld in artikel 12, §5 van de Elektriciteitswet, overgenomen om een kostencategorie te definiëren.

Art. 11

Dit artikel bepaalt dat de netbeheerder de kostprijs per aangeboden dienst op een zo laag mogelijk niveau handhaaft door te zorgen voor een optimale beheersing van de factoren die deze kostprijs bepalen. Dit vormt een middelenverbintenis voor de netbeheerder.

Art. 12

In overeenstemming met richtsnoer 19° bedoeld in artikel 12, §5 van de Elektriciteitswet bepaalt dit artikel dat kruissubsidiëring tussen gereuleerde en niet-gereuleerde activiteiten niet is toegestaan.

IV.3.3 Vergoedingen

IV.3.3.1 Algemene principes

Art. 13

Dit artikel bevat het overzicht van de uiteenlopende vergoedingen die aan de netbeheerder kunnen worden toegekend. Naast de billijke marge die de 'klassieke' vergoeding vormt voor de in de netten geïnvesteerde kapitalen, kunnen met ingang van 1 januari 2016 ook een aantal stimulansen worden toegekend. Dat laatste gebeurt in uitvoering van het richtsnoer 20° bedoeld onder artikel 12, §5, van de Elektriciteitswet. De CREG vestigt er andermaal de aandacht op dat het pakket vergoedingen in zijn geheel moet beschouwd worden, zowel wat de billijke winstmarge als wat de stimulansen betreft.

IV.3.3.2 Billijke marge op de in het net geïnvesteerde kapitalen

Art. 14

Deze bepaling kadert in de geest van richtsnoer 9° bedoeld in artikel 12, §5 van de Elektriciteitswet, dat bepaalt dat de normale vergoeding van in de gereguleerde activa geïnvesteerde kapitalen de netbeheerder in staat moet stellen om de noodzakelijke investeringen voor de uitoefening van zijn opdrachten te verwezenlijken.

De billijke marge vormt zoals voorheen de normale vergoeding voor de in het net geïnvesteerde kapitalen. Dat laatste begrip vormt een rode draad doorheen de opeenvolgende versies van de Elektriciteitswet.

Sinds de start van haar regulering – de CREG moest zelf gestalte geven aan het begrip ‘billijke marge’ - heeft de regulator het begrip ‘geïnvesteed kapitaal’ opgevat als het financiële begrip ‘*Invested capital*’ en de daarop toe te kennen marge bedoeld als een ‘*return on capital*’.

Met dat begrip - initieel hanteerde de CREG daartoe dan ook de Nederlandstalige afkorting ‘GiK’ – werden en worden nog steeds alle middelen bedoeld die de netbeheerder moet investeren om zijn gereguleerde activiteiten op een efficiënte wijze te kunnen uitvoeren en om de optimale ontwikkeling van het net mogelijk te maken.

In een onderneming ‘*in going concern*’ hebben niet enkel de vaste activa een permanent karakter: het permanente transformatieproces leidt er immers toe dat ook de elementen van het bedrijfskapitaal (activa en passiva) een ‘blijvend’ karakter krijgen en bedrijfseconomisch als ‘investeringen’ worden beschouwd.

De begrippen situeren zich dan ook eerder in een context van investeringsanalyse (‘*capital budgetting*’). In tegenstelling tot de boekhoudregels maakt investeringsanalyse geen onderscheid tussen de investeringen in vaste activa (die wel worden afgeschreven) en deze in bedrijfskapitaal (die niet worden afgeschreven).

De in het net geïnvesteerde kapitalen bestaan daarom uit de som van de waarde van de gereguleerde vaste activa en een bijzondere vorm van het bedrijfskapitaal, nl. de ‘behoefte aan bedrijfskapitaal’ [zie verder onder Art. 15]. De billijke marge komt tot stand door het toepassen van een rendementspercentage op de in het net geïnvesteerde kapitalen.

a) *Het gereguleerd actief*

Art. 15

§ 1. In overeenstemming met het gebruikelijke concept van *'Invested Capital'* zijn de kapitalen die in het net worden geïnvesteerd nog steeds gebaseerd op de waarderingen die in 2000 werden uitgevoerd door drie revisorenkantoren op vraag van de toenmalige regering. Deze hadden betrekking op de economische waarde van de materiële vaste activa van de netbeheerder enerzijds en op zijn berekende behoefte aan bedrijfskapitaal anderzijds. De waarderingsopdracht van de hiervoor genoemde revisoren hield enkel rekening met de materiële vaste activa van de bedrijfstak 'transmissie' die in Elia werd ingebracht.

Daarom blijft de CREG van oordeel dat het gedeelte aan meerwaarde dat in de genoemde waardering werd opgenomen enkel verband houdt met de materiële vaste activa. Dat houdt in dat, zodra een activum dat deel uitmaakte van die initiële waardering (iRAB) buiten dienst wordt gesteld, dat ook het bedrag van de meerwaarde die op dat activum rust uit de geïnvesteerde kapitalen moet worden geweerd.

Het tweede lid van deze paragraaf houdt in dat er op bestaande activa geen verdere meerwaarde kan worden gecreëerd door de overdracht ervan.

§ 2. Sinds de initiële bepaling van de waarde van de geïnvesteerde kapitalen evolueert het bedrag ervan in de tijd met een aantal elementen. Die ontwikkelingsregel is opgenomen in § 2.

Conform artikel 12, §5, 2° van de Elektriciteitswet moet de tariefmethodologie toelaten om het geheel van de kosten op een efficiënte wijze te dekken. Afschrijvingen op de historische aanschaffingswaarde maken deel uit van de jaarlijkse kosten (uit het inkomen) die via de tarieven dienen te worden gedekt. De CREG behoudt de afschrijvingstermijnen zoals voorzien in haar vroegere richtlijnen en zoals vastgelegd in haar voorlopige tarifaire methode. Deze termijnen zijn gebaseerd op het revisorenverslag bij de inbreng en de verkoop van de activa bij de oprichting van Elia. Om een consistent beleid te blijven voeren in de waardering van activa, verkiest de CREG hier geen veranderingen aan te brengen.

De CREG beschouwt de afschrijvingen enkel als redelijk indien de afschrijvingstermijn op de technische levensduur van de activa is afgestemd. De CREG stelt echter ook vast dat nieuwe materiële activa moeten kunnen worden toegevoegd conform de bevoegdheden en de investeringen van Elia.

Omdat, zoals vermeld in § 1, de CREG van oordeel blijft dat het gedeelte aan meerwaarde, enkel verband houdt met de materiële vaste activa, moet, zodra een activum dat deel uitmaakte van die initiële waardering (iRAB) buiten dienst gesteld wordt, ook het overeenstemmend bedrag van de meerwaarde die op dat activum rust, uit de geïnvesteerde kapitalen geweerd worden.

Om opnieuw tot een consistent geheel aan 'geïnvesteerde kapitalen' te komen, vervangt de CREG de notie 'netto bedrijfskapitaal' als tweede element door de notie 'behoefte aan bedrijfskapitaal'. Daarmee herneemt de CREG de aanpak waar in het verleden de netbeheerders uitdrukkelijk zelf om hebben verzocht: de rentedragende schulden maken daarom geen deel uit van de behoefte aan bedrijfskapitaal.

Wat de definitie van de operationeel noodzakelijke geldmiddelen betreft, herneemt de CREG de beperking ervan tot 2% van de gereguleerde omzet, zoals al zonder enige betwisting werd toegepast gedurende de regulatoire periode 2008-2011.

Bij wijze van uitzondering wordt het kapitaal dat geïnvesteerd wordt in een *offshore* interconnector in de zin van artikel 5, 5° van de elektriciteitswet, vergoed op basis van een specifiek tarifair regulatorisch stelsel dat in samenspraak met een andere nationale regulerende instantie van de Europese Unie werd bepaald en dat in bijlage 3 is opgenomen. Zodoende maakt de waarde van de activa die zich in het kader van deze interconnector in de handen van de netbeheerder bevinden, geen deel uit van de waarde van het gereguleerde actief (RAB). De vergoeding die voortvloeit uit een specifiek tarifair regulatorisch stelsel is een aanvulling van deze van het "normaal" geïnvesteerde kapitaal.

b) *Het rendementpercentage*

Art. 16

In overeenstemming met de elektriciteitswet, beoogt de CREG een billijke '*return on capital*' voor de in het net geïnvesteerde kapitalen. De regulator heeft steeds vooropgezet dat deze de kenmerken moest hebben van een marktconforme vergoeding, die daarenboven concreet rekening hield met het werkelijk risico voor de investeerders.

Het zogenaamde '*Capital Asset Pricing Model*' (hierna: CAPM) beantwoordt aan die kenmerken. Dat model houdt immers expliciet rekening met de relatie tussen het netto rendement dat een investeerder verwacht enerzijds en met de mate waarin het risico van dergelijke belegging in aandelen van de netbeheerder bijdraagt tot het algemeen risico van de lokale (dus Belgische) aandelenmarkt anderzijds. Door de combinatie van een gericht

gekwantificeerd risico en een marktconforme benadering, komt volgens de CREG een billijke *return on capital* tot stand.

In de regel wordt het CAPM gebruikt om te komen tot een gewogen gemiddelde kost (*Weighted Average Cost of Capital*, afgekort WACC) voor de vergoeding van de financiering van het volledige geïnvesteerd kapitaal met zowel eigen als vreemd vermogen.

De CREG heeft sinds het begin van haar tariefregulering echter geopteerd voor een stelsel van zogenaamde '*embedded finance costs*': zij gaat ervan uit dat een doorgedreven financieel beleid van de netbeheerder tot lagere kosten van het vreemd vermogen leidt (en dus gunstiger is voor de netgebruikers) dan het bedrag dat anders als tweede component van de WACC aan de netbeheerder zou worden toegekend voor de dekking van diens vreemd vermogen

Omwille van het principe van *embedded finance costs*, waarbij de financiële kosten erkend worden als een 'gewoon' deel van het totaal inkomen dat via nettarieven kan worden gerecupereerd, moet dus nog enkel een vergoeding worden voorzien voor het gedeelte 'eigen vermogen' dat voor de financiering van de RAB wordt aangewend.

Daarom spreekt de CREG niet (meer) van een WACC (gewogen voor de componenten 'eigen' en van 'vreemd' vermogen), maar vermeldt de wet een 'rendementspercentage', dat enkel op de totale fractie aan eigen vermogen wordt toegepast.

De waarborg van het *embedded finance costs* principe vergt een professioneel financieel beheer, maar ook dat de netbeheerder vreemd vermogen tegen een aanvaardbare kost kan aantrekken. Daarvoor is een gunstige financiële rating noodzakelijk. Enkel die combinatie is voor de netgebruiker tarifair nuttig die een billijk rendementspercentage koppelt aan een redelijke kost voor het aantrekken van vreemd vermogen.

De CREG heeft bij het begin van de regulering empirisch vastgesteld dat Belgische ondernemingen nog van een 'A'-rating konden genieten tot een verhouding tussen eigen en vreemd vermogen gelijk aan 33/67.

Die vaststelling ligt aan de grondslag van de financiële structuur met 33% eigen vermogen die de CREG steeds heeft voorop gezet: met dergelijke A-rating zou de *trade off* tussen eigen en vreemd vermogen een voor de netgebruikers gunstige kost tot gevolg hebben . In de praktijk wordt deze verhouding impliciet bevestigd omdat één van de respondenten op de raadpleging door de CREG over deze tariefmethodologie, nl BNP Paribas Fortis in haar reactie bevestigde dat bij een ongewijzigde financiële structuur (33% eigen vermogen) de

tariefmethodologie geen invloed zal hebben op de capaciteit van Elia om toegang te krijgen tot de obligatiemarkt.

Op basis van het CAPM is de vergoeding voor het gedeelte van de eigen middelen dat dient om de in het net geïnvesteerde kapitalen te financieren gelijk aan een risicovrije rente (zie Art. 17, § 1) plus de marktrisicopremie (zie Art. 17, § 2 en Art. 17, § 3) vermenigvuldigd met de bètafactor van de desbetreffende netbeheerder (zie Art. 17, § 4).

Het is ook duidelijk dat de toepassing van voornoemde principes die gelden op een financiële markt, de keuze van de passende financiële markt vereisen: omdat de aandelen van de netbeheerder sinds 2005 op de beurs Euronext Brussel genoteerd staan, wordt gebruik gemaakt van de gegevens van die Belgische financiële markt.

Art. 17

In dit artikel gaat de CREG dieper in op alle componenten van het CAPM. Daarbij acht de regulator het van belang dat een goed evenwicht tussen de verschillende componenten wordt bereikt.

§ 1. Deze bepaling definieert de berekeningsmodaliteiten voor de risicovrije rente.

Volgens Broquet (2004) is de risicovrije rente gebruikt in het CAPM het rendement van activa dat aan vier voorwaarden moeten voldoen, waaronder met name (i) het ontbreken van het risico op nalatigheid van de schuldenaar, evenals (ii) het ontbreken van een liquiditeitsrisico, met andere woorden de mogelijkheid om op elk moment om het even welke hoeveelheid van deze activa te kopen of te verkopen.

Het gebruik van het rendement van de obligaties van de eigen staat is een courante praktijk bij de Europese regulatoren. Zo heeft de CREG, sinds het begin van de regulering, het rendement van de lineaire obligaties uitgegeven door de Belgische overheden (hierna: OLO) als risicovrije rente gebruikt.

§ 2. Deze bepaling definieert de berekeningsmodaliteiten voor de individuele risicopremie gekoppeld aan de netbeheerder in kwestie.

§ 3. Sinds het begin van de regulering heeft de CREG het niveau van de risicopremie voor de Belgische markt bepaald op basis van de studies die werden besteld bij drie externe adviseurs die zij had aangesteld. De uitgangspunten van de CREG daarbij waren:

- 1) een bepaling op historische gegevens (dus niet prospectief);

- 2) een berekening over de recentste 40 jaren;
- 3) een berekening op basis van het geometrisch gemiddelde van het verschil tussen de return van de aandelenmarkt enerzijds en de OLO rente op 10 jaar anderzijds.

De vastgelegde risicopremie van 3,50 % komt overeen met de hoogste waarde uit de 3 studies en is dus dezelfde als deze in de twee vorige regulatoire periodes.

Een andere gezaghebbende bron terzake vormt de historische benadering gevolgd door Elroy Dimson, Paul Marsh en Mike Staunton van de London Business School en die het voorwerp uitmaakt van een jaarlijkse publicatie van Crédit Suisse. Het gemiddelde van de rekenkundige en meetkundige gemiddelden vermeld voor België voor de periode 1900-2013 bedraagt 3,45%.

Deze studie toont op overtuigende wijze aan dat de risicopremie van de Belgische aandelenmarkt van oudsher tot de laagste ter wereld behoort. De resultaten ervan tonen aan dat het behoud van de 3,50% geen onderschatting inhoudt.

§4. Cruciaal in het CAPM is de bètafactor: deze wegingsfactor geeft het systematische risico aan van een belegging in aandelen van de betreffende individuele onderneming (in dit geval de netbeheerder) ten overstaan van het globaal risico van de betreffende financiële markt. Voor de berekening van de bètafactor heeft de CREG beslist om de gebruikte referentieperiode in te korten van 7 jaar tot 3 jaar om zich aan te passen aan de praktijken vastgesteld bij andere Europese regulatoren en om een correct evenwicht te bereiken dat tegelijkertijd toelaat om rekening te houden met de recente ontwikkelingen en robuuste statistieken te garanderen. Analooq aan wat voorzien is voor de beheerder van het gastransmissienet om te garanderen dat de aandelen van de netbeheerder even aantrekkelijk zijn als deze van de andere Europese netbeheerders, heeft de CREG ook beslist dat de bètafactor van de netbeheerder niet lager mag zijn dan 0,53. Deze nuloperatie voor de tarieven is mogelijk door het mechanisme voor de vergoeding van de meerwaarde iRAB stop te zetten op het ogenblik dat een actief buiten werking wordt gesteld en moet dus de transparantie bevorderen.

§5. Zoals zij dergelijk stelsel reeds sinds de aanvang van de tariefregulering toepaste voor de distributienetbeheerders, opteert de CREG thans eveneens voor het toekennen van een - zij het beperkte - 'illiquiditeitspremie' aan de transmissienetbeheerder. Op het eerste zicht paradoxaal voor beursgenoteerde ondernemingen, is het toch duidelijk dat het feitelijk vastgestelde gebrek aan liquiditeit van diens aandelen aanleiding kan geven tot een verminderde waardering voor de investering in deze onderneming.

De CREG doelt hier op het gebrek aan zogenaamde 'handelsliquiditeit', gekoppeld aan het langetermijnkarakter van de investeringen in de transmissienetbeheerder en zelfs aan het de facto langetermijnkarakter van steden, gemeenten, provincies en pensioenfondsen.

Het is duidelijk dat, hoewel de aandelen van het beursgenoteerde Elia System Operator voor ruim 52% als *'free float'* worden beschouwd, de eigenlijke handel erin matig ontwikkeld is, zeker in vergelijking met de vergelijkbare aandelen van beursgenoteerde Europese transmissienetbeheerders: met een dagelijks verhandeld pakket van 0,12% van deze *free float*, ligt de liquiditeit ruim vijf maal lager dan die van voornoemde TSO's. Op die manier zou er meer dan twee jaar handel nodig zijn om deze *free float* éénmaal te verhandelen.

De CREG opteert voor een illiquiditeitspremie via een beperkte illiquiditeitscoëfficiënt van 10% op dat gedeelte van het rendementspercentage dat overeenkomt met een optimale financiële structuur. Deze is beperkt in vergelijking met deze toegekend aan de beheerder van het gasvervoersnet, voor dewelke het vastgestelde, opvallende gebrek aan handelsliquiditeit al geruime tijd gekend is.

Art. 18

De formule voor de berekeningswijze van de normale billijke marge is opgenomen in dit artikel. Door gebruik te maken van een factor S voor de berekening van het gedeelte aan eigen vermogen waarmee de RAB wordt gefinancierd, spoort deze bepaling de netbeheerder aan een optimale financiële structuur te garanderen door de financiële hefboomen te gebruiken, zonder echter de solvabiliteit in gevaar te brengen. Op deze manier worden de financieringskosten (eigen kapitaal en vreemd kapitaal) tot een minimum beperkt.

Art. 19

Deze bepaling beschrijft gedetailleerd op welke basis de netbeheerder de parameters van de billijke marge moet definiëren in zijn tariefvoorstel en in zijn tariefverslagen. Deze werkwijze is dezelfde als tot nog toe toegepast ten aanzien van de betreffende netbeheerder.

IV.3.3.3 Stimulansen

a) *Stimulansen gericht op kostenbeheersing*

Art. 20

Omdat de netbeheerder geen controle kan uitoefenen op de evolutie van de niet-beheersbare kosten, bepaalt dit artikel dat het verschil tussen het budget en de daadwerkelijke kosten integraal wordt toegewezen aan het totaal inkomen van de volgende regulatoire periode. De netbeheerder is dus niet blootgesteld aan de evolutie van deze kosten. Daarom is voor dit gedeelte van het totaal inkomen per definitie geen stimulans tot kostenbesparing mogelijk.

Deze bepaling kadert in de geest van richtsnoer 15° bedoeld in artikel 12, §5 van de Elektriciteitswet, dat bepaalt dat de saldi alsook hun verdeling over de volgende regulatoire periodes op transparante en niet-discriminerende wijze worden bepaald.

Art. 21

Omdat de netbeheerder, de inflatie uitgezonderd, een grote invloed uitoefent op de evolutie van de beheersbare kosten, bepaalt dit artikel dat, rekening houdende met de reëel vastgestelde inflatie, het verschil tussen het budget en de daadwerkelijke kosten voor 50% wordt toegewezen aan het totaal inkomen voor de volgende regulatoire periode en voor 50% aan de netbeheerder.

Bedoeling van deze splitsing is het afstemmen van de belangen van de netbeheerder op deze van de netgebruikers door de netbeheerder te vergoeden voor de initiatieven die de prijsdalingen mogelijk hebben gemaakt.

De CREG heeft de procentuele toewijzing van dit saldo uit de beheersbare kosten aangepast: in plaats van 100% toe te wijzen aan de netbeheerder, valt het saldo (voordelig of nadelig) in de toekomst gelijkmatig te beurt aan de netbeheerder en aan de netgebruikers.

Ervan uitgaande dat het volume van de te verwezenlijken investeringen van jaar tot jaar waarschijnlijk sterk zal schommelen tijdens eenzelfde regulatoire periode, wordt voortaan gebruik gemaakt van 4 afzonderlijke jaarbudgetten in plaats van één enkel budget voor de volledige vier jaren, die vervolgens werd geïndexeerd voor de 3 volgende jaren. Dat garandeert de netbeheerder dat hij zal beschikken over voldoende middelen tijdens de jaren waarin belangrijke investeringen moeten gebeuren, en waarborgt tegelijkertijd de netgebruiker dat de middelen beperkt worden tijdens de jaren waarin minder investeringen

moeten worden gerealiseerd. Verder laat deze nieuwe werkwijze ook toe rekening te houden met de impact van bepaalde investeringen gerealiseerd bij het begin van de regulatoire periode op het bedrag van bepaalde OPEX categorieën tijdens het tweede deel van de regulatoire periode. Zo zal het voortaan bv. mogelijk zijn om tijdens eenzelfde regulatoire periode rekening te houden met de daling van de huurkosten ten gevolge van de aankoop van een nieuw gebouw.

Bovendien, en om te voorkomen dat de netbeheerder een perverse financiële stimulans verkrijgt door de gebudgetteerde investeringen niet te verwezenlijken om zijn beheersbare kosten te beperken, en aldus te genieten van een stimulans ten gevolge van deze vermindering, wordt bepaald dat het budget voor de beheersbare kosten *ex post* wordt gecorrigeerd in functie van het investeringsprogramma dat in realiteit werd verwezenlijkt. Dit mechanisme is geïnspireerd op het regelgevend kader "RIIO" dat in Groot-Brittannië werd geïmplementeerd en op het "*investment budget*" dat werd in Duitsland ingevoerd, waar, rekening houdend met de onzekerheden die werden geïdentificeerd in het bedrijfsplan dat door de netbeheerder werd uitgewerkt, bepaalde gebudgetteerde kosten afhankelijk zijn van de verwezenlijking van bepaalde doelstellingen of van het plaatsvinden van bepaalde gebeurtenissen.

Deze bepaling kadert bovendien in de geest van richtsnoer 20° bedoeld in artikel 12, §5 van de Elektriciteitswet: dat bepaalt dat de tariefmethodologie de netbeheerder moet aanmoedigen om zijn prestaties te verbeteren, en van richtsnoer 15° bedoeld in artikel 12, §5 van de Elektriciteitswet, dat bepaalt dat de saldi alsook hun verdeling over de volgende regulatoire periodes op transparante en niet-discriminerende wijze worden bepaald. De bepaling respecteert ook richtsnoer 4° bedoeld in artikel 12, §5 van de Elektriciteitswet, dat bepaalt dat de tariefmethodologie de evenwichtige ontwikkeling mogelijk maakt van het transmissienet en van de netten met een transmissiefunctie, in overeenstemming met het federale ontwikkelingsplan en de investeringsplannen zoals in voorkomend geval goedgekeurd door de bevoegde overheden.

Art. 22

Tijdens de vorige regulatoire periodes heeft de CREG vastgesteld dat de netbeheerder een niet verwaarloosbare invloed had op de kosten voor de reservering van de meeste ondersteunende diensten, zonder dat hij was blootgesteld aan de evolutie van deze reserveringskosten.

Om de netbeheerder aan te sporen zich zo goed mogelijk te blijven inspannen en ook de belangen van de netbeheerder af te stemmen op deze van de netgebruikers, heeft de CREG beslist om een bijkomende stimulans te introduceren.

Gelet op het feit dat de controle die de netbeheerder uitoefent op de evolutie van de beïnvloedbare kosten beperkter is dan deze die werd vastgesteld voor de beheersbare kosten, wordt de invoering voorzien van een winstdeling voor de netbeheerder die ook beperkter is dan deze voorzien voor de beheersbare kosten. Zo bestaat de winstdeling uit een lager percentage (15%) van het totale verschil tussen een gecorrigeerd budget en de reële bedragen en is deze bovendien begrensd tot een bepaald jaarlijks bedrag tussen - 2.000.000,00 EUR/jaar en + 6.000.000,00 EUR/jaar.

Voor de jaarlijkse berekening van dat verschil wordt voor het element 'ondersteunende diensten' een aantal bijzondere ontwikkelingsregels voorzien en dat zowel voor de *ex ante* als voor de *ex post* ontwikkeling van de samenstellende delen ervan.

Dit mechanisme is geïnspireerd op het '*corridor model*' dat in Duitsland werd ingevoerd, en in het algemeen, op de '*efficiency incentive rate*' van het regelgevend kader "RIIO" dat in Groot-Brittannië werd geïmplementeerd. Het doel hiervan is het afstemmen van de belangen van de netbeheerder op deze van de netgebruikers door de netbeheerder te vergoeden voor de initiatieven die de prijsdalingen mogelijk hebben gemaakt en zo een verdere responsabilisering van de netbeheerder te verwezenlijken.

Deze bepaling kadert dus ook in de geest van richtsnoer 20° bedoeld in artikel 12, §5 van de Elektriciteitswet, dat bepaalt dat de tariefmethodologie de netbeheerder moet aanmoedigen om zijn prestaties te verbeteren, en van richtsnoer 15° bedoeld in artikel 12, §5 van de Elektriciteitswet, dat bepaalt dat de saldi alsook hun verdeling over de volgende regulatoire periodes op transparante en niet-discriminerende wijze worden bepaald. Deze bepaling houdt overigens rekening met het arrest 117/2013 van 7 augustus 2013 waarin het Grondwettelijk Hof met name artikel 12, § 2, al. 2, ii) van de Elektriciteitswet heeft vernietigd omdat deze bepaling in strijd was met artikel 37.8 van de richtlijn 2009/72/EG aangezien "*uit deze bepaling kan worden afgeleid dat de nationale regulatoren stimuli moeten voorzien, maar dat zij de Lidstaten niet machtigt om te bepalen op welke kosten deze maatregelen betrekking hebben.*"

- b) *Stimulansen gericht op de bevordering van de marktintegratie en van de bevoorradingszekerheid, gericht op de verbetering van de kwaliteit en op een passend niveau van onderzoek en ontwikkeling*

Art. 23

Dit artikel geeft uitvoering aan het richtsnoer in artikel 12, § 5, 20°, van de Elektriciteitswet en zo aan artikel 37.8 van de Derde Europese elektriciteitsrichtlijn: op deze wijze voorziet de onderhavige tariefmethodologie in de mogelijkheid om aan de systeembeheerders stimulansen toe te kennen om de efficiëntie te verbeteren, de marktintegratie en de leverings- en voorzieningszekerheid te versterken, verwante onderzoeksactiviteiten te ondersteunen, vraag en aanbod op elkaar af te stemmen en de continuïteit van de bevoorrading te bevorderen.

Voor de betreffende domeinen kan de CREG concrete, specifieke en meetbare doelstellingen formuleren die duidelijk gunstige gevolgen hebben voor de Belgische netgebruikers en/of deze van de *Central West European* zone.

Indien de netbeheerder deze doelstelling realiseert, wordt hem een bijkomende vergoeding toegekend die daarom als een stimulans functioneert.

Dit artikel bevat de grote principes met betrekking tot dergelijke stimulansen. Het is de CREG die het voorwerp en de doelstelling formuleert (§ 1) en die *ex post* het bedrag van elke stimulans toekent (§ 2). De bepaling van het toegekende bedrag vindt zoals elke beslissing van de CREG plaats in twee fasen, nl via een ontwerpbeslissing die op het einde van het betreffende exploitatiejaar wordt genomen en een definitieve vastlegging als onderdeel van de beslissing over het tariefverslag over dat exploitatiejaar. Op die manier beschikt de netbeheerder bij de opmaak van de jaarrekening over het exploitatiejaar al over een duidelijk bedrag dat de CREG zich voorneemt om toe te kennen.

In tegenstelling tot de billijke marge op de in het net geïnvesteerde kapitalen gaat het om bedragen vóór toepassing van de eventuele vennootschapsbelasting (§ 3). Deze laatste is dus begrepen in het bedrag van elke stimulans.

Omdat de tariefmethodologie steeds zes maanden voor het indienen ervan bij de CREG ter beschikking moet zijn van de netbeheerder, is het niet mogelijk om alle stimulansen reeds gedetailleerd in de methodologie uit te werken. Daarom wordt de mogelijkheid voorzien om, naast de thans opgenomen stimulansen, nog verduidelijkingen en bijkomende elementen op te nemen in een overeenkomst tussen de CREG en Elia. Ook de finale

toepassingsmodaliteiten van de nu opgenomen stimulansen maken deel uit van die overeenkomst. Vanzelfsprekend maakt de CREG die overeenkomst daarna bekend.

Het gebruik van dit type van stimulansen is volledig nieuw in de tariefmethodologie. De CREG wenst daarom voor deze vergoedingen de nodige voorzichtigheid aan de dag te leggen. Prioriteit wordt daarom gegeven aan de bevordering van de marktintegratie (zie verder onder Art. 24 infra) en aan de beoordeling van de efficiëntie van de investeringsportfolio (zie verder onder Art. 25 infra). Daarnaast worden nog beperkte stimulansen voorzien voor onderzoek en ontwikkeling (zie verder onder Art. 26 infra), voor de bevordering van de bevoorradingszekerheid en voor het handhaven van de betrouwbaarheid van de systemen.

Diezelfde voorzichtigheid geldt dus ook voor het type van activiteiten: op dit ogenblik geeft de CREG de voorrang aan stimulansen voor de gereguleerde activiteiten van de netbeheerder.

Tenzij anders vermeld, zullen de stimulansen gelden voor elk jaar van de regulatoire periode 2016-2019.

Art. 24

In dit artikel wordt ingegaan op de stimulansen op het gebied van de marktintegratie.

Deze bepaling biedt tevens de mogelijkheid om een passende vergoeding te voorzien voor de bijkomende wettelijke opdracht die de wetswijziging van 8 januari 2012 aan de netbeheerder heeft toevertrouwd op het gebied van integratie van de elektriciteitsmarkt. Die nieuwe opdracht heeft immers minder betrekking op de in het net geïnvesteerde kapitalen, zodat de billijke marge op de in het net geïnvesteerde kapitalen daartoe geen passende vergoeding vormt: de wetgever betitelt deze marktintegratie uitdrukkelijk als prioritair, zodat een belangrijk kader van stimulansen verantwoord is.

De tweede paragraaf van dit artikel voorziet in het gebruik van drie stimulansen:

- 1) de toekenning van een deel van de resultaten uit participaties in ondernemingen die duidelijk bijdragen tot de marktintegratie;
- 2) een toegekend bedrag voor de gemeten verhoging van de ter beschikking gestelde interconnectiecapaciteit in de Belgische regelzone, bepaald op basis van een berekeningsmethode overeengekomen tussen de CREG en de netbeheerder ten overstaan van 1 of meer vooraf bepaalde referentieniveaus, waarbij in hoofdzaak rekening wordt gehouden met die dagen dat de Belgische regelzone netto invoerder is van elektrische stroom (verder onder § 3);

- 3) een stimulans voor het verhogen van de totale welvaart in België en in de CWE-zone ten opzichte van een referentieniveau. De totale welvaart wordt hier bepaald als de som van het consumentensurplus, het producentensurplus en van de inkomsten uit de veiling van interconnectiecapaciteit.

De eerste stimulans, behandeld in de tweede paragraaf, ligt in het verlengde van de bestaande bepalingen uit de transfer pricing policy. Het betreft de initiatieven van Elia voor de oprichting en/of de participatie in de ondernemingen CASC, CORESO, HGRT en APX-ENDEX (waarin ondertussen het vroegere BELPEX is opgenomen).

Met de tweede stimulans benadrukt de CREG nogmaals het belang van de in- en exportcapaciteit van de Belgische regelzones, gewaarborgd voor de handel: er wordt geen gebruik gemaakt van berekeningen op basis van een gemiddelde interconnectiecapaciteit voor het totale net en voor een volledig werkjaar omdat daarin ook de ruime capaciteitsoverschotten zouden begrepen zijn die in een groot aantal periodes niet relevant zijn (bijvoorbeeld hoge importcapaciteit in de zomerperiodes). Van belang zijn de volumes in periodes van schaarste, dat wil zeggen wanneer België netto invoerder is van elektrische stroom.

De referentiecapaciteit wordt jaarlijks door de CREG vastgelegd en zal variëren in functie van de realisatie van belangrijke investeringen die deze capaciteit verhogen (bijvoorbeeld de projecten Alegro en Nemo en de installatie van een bijkomende *phaseshifter*).

De derde stimulans belooft de voortgang die de netbeheerder kan boeken op gebied van de globale welvaartsverbetering van de netgebruikers die samenhangt met de prijsvorming op de gekoppelde elektriciteitsmarkt op *'day-ahead'* basis. Het begrip 'welvaart' wordt hier gedefinieerd als de som van het klassieke 'consumenten- en producentensurplus', nog verhoogd met de opbrengsten van de veilingen van interconnectiecapaciteit resulterend uit de mechanismen voor de koppeling van deze markten. Met die veilingopbrengsten moet er wel degelijk rekening worden gehouden omdat deze opbrengsten tot nog toe integraal ten bate van de berekening van de nettarieven zijn behandeld. De gegevens daartoe zijn meetbaar en beschikbaar bij zowel de netbeheerder als bij de CREG.

De evolutie van de welvaart op die manier tijdens een exploitatiejaar gerealiseerd, wordt vergeleken met het niveau ervan op een referentiedatum. Zo kan een concrete stimulansmechanisme worden uitgewerkt. De concrete evolutie van de prijs van de eigenlijke *commodity* staat buiten dit mechanisme, maar is vanzelfsprekend ook van groot belang voor de netgebruikers.

Voor deze derde stimulans, behandeld in § 4, wordt een indicator uitgewerkt die voor 67% rekening houdt met de Belgische regelzone en voor 33% met deze in de CWE-zone. Indien alle regulatoren uit de regelzone op een gelijkaardige manier rekening houden met de andere landen uit hun zone, evolueert men zeker naar een technisch-economisch regionaal optimum.

Het maximale, jaarlijks toe te kennen bedrag voor deze stimulansen bedraagt 6.000.000,00 EUR en 11.000.000,00 EUR, respectievelijk voor de tweede en voor de derde stimulans. Het zijn dus belangrijke stimulansen die de netbeheerder aanzetten tot belangrijke bijkomende inspanningen in het kader van zijn nieuwe wettelijke opdrachten en dat ten bate van de netgebruikers, doch in die zin dat die baten niet zichtbaar worden via de nettarieven zelf, maar via de andere componenten van de elektriciteitsprijs.

Opdat de tariefberekening proportioneel en kostendekkend zou zijn, houdt de netbeheerder bij het indienen van zijn tariefvoorstel reeds in zekere mate rekening met de tarieflast van dergelijke stimulansen. Dat gebeurt voor de tweede en de derde stimulans door voor elk exploitatiejaar van de regulatoire periode *ex ante* een gemiddeld bedrag van 4.000.000,00 EUR te voorzien.

Art. 25

Gezien het belang van investeringen in de netwerkindustrie, gezien de toenemende investeringsbudgetten en gezien de lange gebruikstermijnen van deze activa hebben de investeringen in materiële vaste activa een zeer belangrijke impact op de kwaliteit van de netten en op de kostprijs ervan voor de netgebruikers. Efficiënt investeren is dus zeer belangrijk.

In dit artikel wordt ingegaan op drie types van stimulansen op het gebied van investeringsefficiëntie in de ruime zin.

De eerste, stimulans, opgenomen in Art. 25, § 2, zet de netbeheerder verder aan om op een efficiënte wijze om te gaan met de daartoe noodzakelijke middelen en biedt ook de CREG de gelegenheid hierin haar rol te spelen: terwijl bevoegde overheden via de goedkeuring van federale of gewestelijke investeringsplannen zich uitspreken over de wenselijkheid en de nood aan projecten, is de CREG immers bevoegd voor het beoordelen van het noodzakelijk karakter van de kosten verbonden aan die investeringsprojecten. Zolang alle vervangingsinvesteringen ('hernieuwingsinvesteringen') niet formeel in de federale of gewestelijke investeringsplannen zijn opgenomen, zal de CREG waken over de opportuniteit ervan.

In bijkomende orde is het beschikken over die investeringsinformatie eveneens noodzakelijk voor de beoordeling door de CREG van dat gedeelte van de beheersbare kosten dat geacht wordt proportioneel te zijn met de werkelijke investeringsbedragen. Nog meer dan vroeger zal de netbeheerder vooraf moeten aantonen dat de geplande investeringen technisch-economisch verantwoord zijn, dat de netbeheerder zijn afspraken terzake met de netgebruikers nakomt en dat de realisatie van de projecten kostenefficiënt plaatsvindt.

1) Het bedrag van de toegekende stimulans wordt door de CREG bepaald in het licht van de manier waarop de netbeheerder zijn portefeuille van projecten en vooropgestelde investeringen beheert en dit op basis van de volgende criteria.

Wat de *ex ante* evaluatie betreft:

- voor de projecten die nog niet werden goedgekeurd door een bevoegde overheid in de context van een investeringsplan: de rechtvaardiging aangevoerd door de netbeheerder over de voorgestelde investeringen en desinvesteringen met name ten aanzien van hun noodzaak (o.a. kosten-batenanalyse), van de verbetering van de kwaliteit of de efficiëntie, van de verhoging van de aangeboden capaciteit [...] en rekening houdende met de criteria bedoeld in het eerste lid;
- voor de i projecten die het kader van een investeringsplan door een bevoegde overheid werden goedgekeurd: de naleving van de efficiëntie van de voorgestelde budgetten;

2) Wat de *ex post* evaluatie betreft:

- voor de projecten waarvan de verschillen tussen budget en daadwerkelijke uitgaven groter zijn dan of gelijk aan 20%: de rechtvaardiging van de verschillen;
- met betrekking tot de aansluitingen, de tevredenheid van de netgebruikers over de elementen die vooraf overeengekomen werden tussen de netbeheerder en de gebruiker (termijnen en budget).

Het bedrag van deze stimulans voor het boekjaar “t” wordt vastgelegd in een ontwerp van beslissing aangaande de specifieke *reporting* dat in het boekjaar “t” zal worden goedgekeurd en dat wordt bevestigd in de beslissing over het tariefverslag over het boekjaar “t”, genomen in “t+1”.

De concrete modaliteiten zullen worden opgenomen in de overeenkomst bedoeld in Art. 23, § 1 van de huidige methodologie.

De derde paragraaf (§ 3) van Art. 25 voorziet de mogelijkheid om een tweede type aan bijkomende stimulansen toe te kennen die rekening houden met concrete doelstellingen en modaliteiten voor individuele investeringsprojecten waaraan de CREG een bijzonder belang zou toekennen of waarvoor een Europese verordening dat zou opleggen.

In de regel zal dat belang van kwalitatieve aard zijn (in de ruime zin).

Na een specifieke consultatie voorziet de CREG de toekenning van dergelijke stimulansen aan specifieke investeringsprojecten.

Omdat het gaat over grote investeringsprojecten wenst de CREG dat de netbeheerder hiervoor individuele dossiers indient die de vereiste informatie bevatten, voorzien in de aanbeveling van ACER van 27 juni 2014⁵ terzake.

Het is de bedoeling om de elementen daarover op te nemen in bijkomende bijlagen aan de onderhavige methodologie.

Op het ogenblik van het overleg over de onderhavige tariefmethodologie waren hiervoor nog geen dossiers ingediend.

Voor de tijdige realisatie van de projecten Stevin, Alegro, Brabo en de vierde *phasehifter* wordt een derde, éénmalige, stimulans toegekend van 1.000.000,00 EUR per project. Daartoe voorziet de netbeheerder in zijn tariefvoorstel voor de regulatoire periode 2016-2019 het bedrag van 1.000.000,00 EUR in elk exploitatiejaar.

Art. 26

Dat technische innovatie in de elektriciteitssector van strategisch belang wordt, wordt erkend door het uitdrukkelijk vermelden ervan door de Europese overheden en door de Belgische wetgever.

De netbeheerder is reeds actief op het gebied van onderzoek en ontwikkeling. Naast de dekking van de redelijke kosten daarvoor, wenst de CREG hem te stimuleren wat de component 'onderzoek' betreft: voor dat domein, dat duidelijk risico's op technische mislukkingen inhoudt, wordt een redelijke stimulans voorzien.

---

⁵ ACER, Recommendation n° 03/2014 on incentives for projects of common interest and on a common methodology for risk evaluation, 27 juni 2014.

Art. 27

Om de CREG ruimte te geven voor het bevorderen van de verwezenlijking van specifieke doelstellingen die noodzakelijk kunnen blijken tijdens de regulatoire periode, heeft de CREG een jaarlijks budget van 2.000.000,00 EUR voorzien. Een deel van dit bedrag zou bv. bestemd kunnen zijn om de netbeheerder aan te sporen om te helpen om vraag en aanbod op elkaar af te stemmen en zo een niet-gewenste beperking van de vraag te voorkomen. Daarom kan een stimulans worden gecreëerd om de strategische reserve optimaal te benutten, dat wil zeggen zodat deze bijdraagt tot de bevoorradingszekerheid zonder de marktwerking significant te verstoren.

0

Om de netbeheerder aan te sporen de betrouwbaarheid van zijn net te verhogen, heeft de CREG een nieuwe stimulans ingevoerd afhankelijk van de continuïteit van de bevoorrading voor een maximaal jaarbedrag van 2.000.000,00 EUR.

IV.4 Criteria voor de beoordeling van het redelijk karakter van de kosten

Art. 29

Aan de vier bestaande hoofdcriteria voor het beoordelen van de redelijkheid van de elementen van het totaal inkomen en van de investeringsuitgaven werd een vijfde toegevoegd, nl. dat de elementen van het inkomen de vergelijking moeten doorstaan met de overeenstemmende kosten van bedrijven die een vergelijkbare activiteit hebben onder vergelijkbare omstandigheden, daarbij rekening houdend met de reglementaire of gereguleerde specificiteit.

Het gebruik van de benchmarkingtechnieken die aan de grondslag daarvan liggen, wordt voorzien in het richtsnoer bedoeld in artikel 12, § 5, 16°, van de Elektriciteitswet.

Art. 30

1ste criterium: nodig zijn voor de uitvoering van de geldende wettelijke en reglementaire verplichtingen die op de netbeheerder rusten

f) Overwegende dat richtsnoer 19° bedoeld in artikel 12, §5 van de Elektriciteitswet bepaalt dat de kruissubsidiëring tussen gereguleerde en niet-gereguleerde activiteiten niet is

toegestaan, neemt dit criterium de regels over die moeten worden gerespecteerd op het vlak van personeelskosten en financiële lasten om een kruissubsidiëring te vermijden.

De indirecte kosten zijn onder andere de kosten gekoppeld aan de infrastructuur (gebouwen, informaticamateriaal, ...), de kosten voor kantoorautomatisering, de kosten voor opleiding van het personeel en de kosten voor de algemene diensten (human resources, ...) die noodzakelijk zijn voor het uitvoeren van de vermelde prestaties.

In elk geval voorziet het huidig Besluit dat, met ingang van 1 januari 2016, de netgebruikers niet langer zullen kunnen genieten van de 40% marge die het gevolg was van werken in het buitenland uitgevoerd voor rekening van derden en die tot die datum de compensatie voor de netgebruikers vormden voor de *know how* die Elia moest opbouwen om die taken te kunnen uitvoeren.

Als tegenprestatie voor het opheffen van die winstdeling, en om het evenwicht te behouden tussen de belangen van de netgebruikers en deze van Elia, heeft de CREG beslist om met ingang van 1 januari 2016 het gedeelte van de indirecte kosten die ten laste gelegd zijn van niet-gereguleerde activiteiten, vast te leggen op 35% van de waarde van de directe kosten. Die verhoging laat niet enkel toe om de eigenlijke indirecte kosten toe te wijzen, maar dekt eveneens de inspanningen voor de opbouw van de *know how* van Elia die noodzakelijk was voor de uitvoering van die activiteiten.

Art. 31

2de criterium: indien van toepassing, de berekenings- en evaluatieregels, methodes, besluiten en/of beslissingen respecteren, die worden opgelegd door de wetgeving, de reglementering, de rechtspraak of de CREG en voor een toereikende verantwoording zorgen

i) Dit criterium verwijst naar richtsnoer 13° bedoeld in artikel 12, §5 van de Elektriciteitswet

Art. 32

3de criterium: het algemeen belang respecteren

3.1 Algemene bepalingen

Aan de bestaande, algemene bepalingen van dit derde hoofdcriterium, werden een aantal specifieke criteria toegevoegd die zullen worden gehanteerd voor specifieke rubrieken van

het totaal inkomen en de investeringsbegroting, zoals investeringsuitgaven (3.2), de strategische reserves (3.3), de ondersteunende diensten (3.4), de vergoedingen ingeval van onvoorziene netontwikkelingen (3.5) en het gebruik van netinfrastructuur van distributienetbeheerders (3.6).

Het betreft in de regel criteria die in de loop van de regulatoire periode 2012-2015 tot stand kwamen en in andere tariefgebonden dossiers reeds werden gehanteerd, maar toch werden voor nieuwe activiteiten zoals de strategische reserves nieuwe criteria ontwikkeld.

3.2 *In verband met investeringsuitgaven*

Zoals bepaald in artikel 12, §5, 2° van de Elektriciteitswet moet de tariefmethodologie toelaten om het geheel van de kosten op een efficiënte wijze te dekken. Investeringsuitgaven maken via de RAB en de afschrijvingen van de netinfrastructuur deel uit van het totaal inkomen van de netbeheerder dat via de tarieven gedekt wordt. De CREG zal nagaan of de investeringen op een efficiënte wijze plaatsvinden.

Dat geldt ook voor de compensaties die de netbeheerder moet toestaan voor de verwezenlijking van zijn investeringsprogramma's. Om zijn investeringsprogramma in het transmissienet en in de netten met een transmissiefunctie te kunnen realiseren, is de netbeheerder verplicht zich te verzekeren van de aanvaardbaarheid van die infrastructuur in de omgeving waarin ze gesitueerd zijn. *In fine* is die aanvaardbaarheid gebaseerd op de voorwaarden bepaald in de uiteenlopende afgeleverde vergunningen en op de verwerving van de daadwerkelijke rechten om die infrastructuur in te mogen planten. Die aanvaardbaarheid kan mogelijk gepaard moeten gaan met een compensatie die uiteenlopende vormen kan aannemen (compensatie *in natura*, een financiële compensatie voor economische verliezen,...), dat alles met het risico dat de realisatie van het programma gehinderd wordt.

Die compensaties, gebudgetteerd of werkelijk toegekend, maken het voorwerp uit van een specifieke berichtgeving aan de CREG en dat via een geactualiseerde fiche, bedoeld in artikel 42, § 3, van de voorliggende methodologie en via de tariefgebonden dossiers, zowel *ex ante* als *ex post*.

De eventuele compensaties die verband houden met de verwezenlijking van investeringsprojecten worden beschouwd als manifest onredelijk voor zover zij niet voorafgaandelijk door de CREG zijn goedgekeurd, noch door een specifieke wetgeving zijn opgelegd en dat voor het gedeelte dat 3% van het jaarlijkse investeringsprogramma overtreft. Op die manier voert de CREG een concrete bovengrens in, doch door deze niet op

projectbasis toe te passen vermijdt zij een kostenverhogend effect dat zou ontstaan indien iedere belanghebbende omwille van deze methodologie zich geroepen zou voelen om voor elk project compensatie zou vragen.

Omdat deze compensaties rechtstreeks verband houden met investeringsprojecten en dus met vaste activa, worden deze bedragen geactiveerd en wordt ermee rekening gehouden voor de bepaling van de RAB.

De CREG kan de kosten die niet in overeenstemming zijn met deze regels en indien niet voorafgaandelijk met de CREG besproken, als onredelijk verwerpen. Art. 32 van de tarifaire methode geeft weer hoe de CREG het efficiënt karakter ervan controleert.

Voor het goedkeuren van investeringen moet er een onderscheid worden gemaakt tussen investeringen die zijn opgenomen in federale of gewestelijke ontwikkelingsplannen en andere investeringen. De noodzaak van de investeringen die zijn opgenomen in investeringsplannen zouden immers al moeten zijn aangetoond voor ze door de bevoegde instantie werden aanvaard. De CREG vestigt er de aandacht op dat, overeenkomstig artikel 8, §1, 1°, van de Elektriciteitswet, de ontwikkeling van het transmissienet naast de uitbreiding van het net ook de hernieuwing dekt en dat beide in het kader van het uitwerken van het ontwikkelingsplan dienen te worden bestudeerd. De vervangingsinvesteringen dienen daarom voortaan deel uit te maken van het federale ontwikkelingsplan.

De investeringen die zijn opgenomen in federale of regionale ontwikkelingsplannen zijn bindend en de netbeheerder is dus verplicht om ze uit te voeren. Op basis van artikel 12, §5, 4° van de Elektriciteitswet dient de tariefmethodologie dan ook in overeenstemming te zijn met de plannen zodat de netbeheerder over de nodige middelen moet beschikken om deze investering uit te voeren. Dit betekent echter niet dat alle kosten van deze investeringen die de netbeheerder voorziet, zondermeer moeten worden aanvaard. De netbeheerder moet immers de noodzakelijke investeringen zo efficiënt mogelijk uitvoeren.

De CREG zal de efficiëntie van deze investeringen beoordelen op basis van een kosten-batenanalyse. De netbeheerder dient dus op basis van een kosten-batenanalyse de verschillende technische-economische opties af te wegen die mogelijk zijn om de investering uit te voeren. De keuze voor de finale uitvoering van de investering dient door de netbeheerder aan de CREG te worden toegelicht op basis van de kosten-batenanalyse en de CREG dient de gekozen optie te aanvaarden.

De netbeheerder dient voor alle investeringen die niet zijn opgenomen in goedgekeurde ontwikkelingsplannen, investeringsplannen of aanpassingsplannen eveneens de noodzaak

van de investering aan te tonen. Deze investeringen dienen uiteraard te kaderen in zijn wettelijke opdracht. Net zoals het geval is voor de investeringen die in overeenstemming zijn met de goedgekeurde plannen dient het efficiënt karakter van de investering aangetoond te worden door middel van een kosten-baten analyse. Zowel de noodzaak als de gekozen optie van deze investeringen dienen door de CREG te worden aanvaard.

3.3 *Strategische reserves*

De wet van 26 maart 2014 wijzigt de Elektriciteitswet door de introductie van een mechanisme voor strategische reserve en legt de netbeheerder een nieuwe openbare dienstverplichting op.

Deze paragraaf werd toegevoegd om de principes te definiëren volgens welke de kosten gekoppeld aan deze nieuwe activiteit als onredelijk kunnen worden beschouwd.

3.4 *In verband met de ondersteunende diensten*

De CREG heeft aan de vroegere opsomming ook de criteria toegevoegd die zij ondertussen reeds heeft toegepast bij de beoordeling van het redelijk karakter van de ondersteunende diensten.

3.5 *In verband met de compensatie van onvoorziene netaanpassingen*

De CREG heeft aan de vroegere opsomming ook de criteria toegevoegd die zij ondertussen reeds heeft toegepast bij de beoordeling van het redelijk karakter van beperkte compensaties bij onvoorziene netaanpassingen die evenwel tot een aantoonbaar technisch-economisch optimum leiden. De CREG beseft dat voor zeer specifieke omstandigheden maatwerk zal moeten toegepast worden.

3.6 *In verband met de vergoedingen voor transmissie-infrastructuur die eigendom is van distributienetbeheerders*

De CREG heeft aan de vroegere opsomming ook de criteria toegevoegd die zij zal toepassen bij de beoordeling van het redelijk karakter van de vergoedingen die de netbeheerder betaalt voor netinfrastructuur die eigendom is van een distributienetbeheerder.

Art. 33

4de criterium: De elementen van het totaal inkomen kunnen niet vermeden worden door de netbeheerder

d) Bedoeling van dit criterium is te garanderen dat de kosten ten gevolge van transacties met externe ondernemingen marktconform zijn en zich er tegelijkertijd van te vergewissen dat de niet-gereguleerde filialen of verbonden ondernemingen van de netbeheerder geen marges kunnen realiseren door prestaties te factureren tegen een hogere kost dan deze die de netbeheerder zou betalen indien deze prestaties door eigen personeel zouden zijn geleverd. De CREG wil hiermee vermijden dat een eenvoudige transfert van personeel van een gereguleerde naar een niet gereguleerde werkmaatschappij een marge zou genereren die de transmissietarieven zou verhogen.

Art. 34

5de criterium: Wanneer dergelijke vergelijking mogelijk is, moeten de elementen van het inkomen de vergelijking doorstaan met de overeenstemmende kosten van bedrijven die een vergelijkbare activiteit hebben onder vergelijkbare omstandigheden, daarbij rekening houdend met de reglementaire of gereguleerde specificiteit.

Onder deze vijfde hoofding werd niet enkel een bestaand criterium voor de beoordeling van de kosten van de raden van bestuur opgenomen, maar werd ook een concreet plafond vastgelegd dat als vergoeding van de voorzitter en de leden van het Directiecomité ten laste mag worden gelegd van de in België gereguleerde activiteiten.

Nu wordt gesteld dat de kosten in verband met de wedden en vergoedingen van de voorzitter en de leden van het Directiecomité van de netbeheerders, die ten laste van de gereguleerde activiteiten worden gelegd, niet hoger mogen zijn dan een benchmark met vergelijkbare naburige transmissienetbeheerders.

IV.5 Procedure inzake indiening en goedkeuring van transmissietarieven, tarieven voor de openbare dienstverplichtingen, totaal inkomen en de evolutie van de toeslagen

De bepalingen over de procedure voor de indiening en de goedkeuring van de verschillende tarieven en van het totaal inkomen maken geen deel meer uit van de tariefmethodologie waarover met de netbeheerders overleg moet worden gepleegd.

Men moet, integendeel, proberen om hierover een overeenkomst met de beheerders te sluiten. Indien men daar niet in slaagt, voorziet de wet een standaardprocedure (art. 12, § 8).

Na de ondertekening van een eventuele overeenkomst, zal de CREG dit op haar website bekendmaken.

De indiening van het tariefvoorstel gebeurt aan de hand van het *ex ante* rapporteringsmodel.

Net zoals dat voor alle rapporteringsmodellen het geval is, worden ook deze die noodzakelijk zijn voor de onderhavige procedure, gedefinieerd in Bijlage 1 van onderhavige tariefmethodologie.

IV.6 Procedure inzake controle en toepassing van de tarieven

Art. 35

Dit artikel bepaalt 1 maart als datum voor indiening van het jaarlijks tariefverslag met het oog op de controle op de toepassing van de tarieven en de bepaling van de exploitatiesaldi conform art. 12, § 5, 15° van de Elektriciteitswet. Deze verslaggeving gebeurt aan de hand van het model gedefinieerd in Bijlage 1.

Tegelijkertijd vermeldt het artikel de essentiële elementen van het tariefverslag, net als de bron van de zo goed als onvermijdelijke saldi, die aan de oorsprong liggen van de regulatoire vorderingen of schulden (zie verder onder artikel 38 *infra*)

Art. 36

Dit artikel bepaalt de termijnen binnen dewelke de CREG en de beheerder om bijkomende inlichtingen kunnen verzoeken, respectievelijk dienen te verstrekken.

Art. 37

Dit artikel bepaalt de termijn binnen dewelke de CREG dient te beslissen over het tariefverslag. Ingeval van afwijzende beslissing worden eveneens de termijnen vastgelegd voor indiening van een aangepast tariefverslag.

Art. 38

Dit artikel bepaalt de finale termijn om te beslissen over het aangepast tariefverslag.

Tevens wordt het boekhoudkundig karakter van de vastgestelde saldi bepaald.

De jaarlijkse berekening van de saldi, die ontstaan door de verschillen te berekenen tussen de (*ex ante*) gebudgetteerde kosten van het totaal inkomen en de reële kosten en gebudgetteerde volumes en opbrengsten en de realiteit, resulteren in ofwel een vordering ofwel een schuld op de toekomstige tarieven. Deze vordering of schuld wordt via de bepaling van het totaal inkomen in een volgende tariefperiode verrekend. Doorheen haar tariefmethodologie (artikelen 20, 21, 22,23) heeft de CREG voor elk berekend saldo bepaald dat “dit saldo (...) toegewezen wordt aan het totaal inkomen van de volgende tariefperiode”, Deze omschrijving bevestigt het mechanisme van de regulatoire aanpassing van het totaal inkomen (en de tarieven) in de volgende regulatoire periode, dat eveneens in artikelen 10,10) en 39 wordt omschreven.

De CREG beschouwt de regulatoire vorderingen en schulden, die voortvloeien uit de beschreven saldi-berekening als onafscheidbaar van de uitoefening van de gereguleerde activiteiten van een netbeheerder.

In artikel 12 § 9 van de Elektriciteitswet wordt het volgende bepaald: *“De commissie stelt een tariefmethodologie op en oefent haar tariefbevoegdheid uit om aldus een stabiele en voorzienbare regulering te bevorderen die bijdraagt tot de goede werking van de vrijgemaakte markt en die de financiële markt in staat stelt om met een redelijke zekerheid de waarde van de netbeheerder te bepalen. Ze waakt over het behoud van de continuïteit van de beslissingen die zij heeft genomen in de loop van de voorgaande gereguleerde periodes, onder andere inzake de waardering van de gereguleerde activa.”*

De verrekening van de saldi in volgende tariefperiodes zijn een essentieel onderdeel van een stabiele en voorzienbare regulering, en werden vastgelegd in de tariefmethodologie.

Het recht of de verplichting om de goedgekeurde regulatoire saldi door te rekenen overeenkomstig de vastgestelde methodologie kan bovendien steeds voor de bevoegde rechtbank aangevochten worden.

Op basis van voorgaande elementen blijkt dat de regulatoire vorderingen en schulden op basis van de bepalingen van de huidige tariefmethodologie zullen aangerekend worden in het totaal inkomen van een volgende periode onafhankelijk van het feit welke entiteit als netbeheerder werd aangewezen.

Art. 39

Dit artikel bepaalt de termijnen voor indiening en behandeling van het semestrieel tariefverslag.

Art. 40

Dit artikel bepaalt enkele vormvereisten met betrekking tot de voorgaande artikelen (gebruik van het rapporteringsmodel, wijze van communicatie, karakter van de termijnen).

Art. 41

Als aanvulling op de regelmatige schriftelijke tariefverslagen bepaalt dit artikel twee andere mogelijke wijzen van controle op de toepassing van de tarieven.

Art. 42

Er werd een nieuw artikel toegevoegd om de opvolging van investeringen te regelen. Deze actie wordt als prioritair beschouwd bij het opstellen van deze tariefmethodologie, waarbij het vierde richtsnoer van artikel 12, §5 van de Elektriciteitswet wordt geïmplementeerd: dit richtsnoer bepaalt dat de tariefmethodologie de evenwichtige ontwikkeling van het transmissienet moet mogelijk maken. Omwille van het belang van een veilig, betrouwbaar en efficiënt netwerk om de continuïteit in de stroomvoorziening te waarborgen en omdat het de wettelijke taak van de CREG is om het redelijk karakter van alle elementen van het totaal inkomen en van de investeringsuitgaven na te gaan, is een opvolging van deze investeringen nodig. Opvolging is nodig vanaf de start van het projectvoorstel en de haalbaarheidsanalyse tot de realisatiefase en de ingebruikneming. Daarenboven staat de netbeheerder vandaag voor enkele strategische investeringen die een belangrijke tarifaire impact zullen hebben. Om de tarifaire impact te controleren, is een systematische opvolging van grote infrastructuurprojecten dan ook nodig. Dit artikel voorziet in een halfjaarlijkse opvolging van de investeringen. Ook het rapporteringsmodel, gericht op het tariefvoorstel, schrijft een aantal elementen terzake voor.

IV.7 Verantwoording door middel van de boekhouding en de administratieve organisatie

Art. 43

Niet in het minst omdat de vennootschapsbelasting een belangrijke rol vervult in het totaal inkomen van de netbeheerder en omdat deze belasting tot stand komt binnen het

referentiekader van Belgian GAAP, wordt voor de tariefregulering in België gebruik gemaakt van cijfermateriaal dat tot stand kwam binnen datzelfde referentiekader.

Art. 44

Voor de correcte toepassing van het onderscheid tussen de in België gereguleerde activiteiten van de netbeheerder en zijn overige activiteiten vereist dit artikel een specifiek verslag van de commissaris van de netbeheerder.

Art. 45

Dit artikel legt een boekhoudkundige verplichting op betreffende de toewijzing van kosten en opbrengsten aan diensten en aan de marktactoren die gebruik maken van het net in uitvoering van de desbetreffende bepaling uit de Elektriciteitswet.

Art. 46

Dit artikel geeft een non-exhaustieve opsomming van inlichtingen die de beheerders op verzoek van de CREG dienen op te leveren.

IV.8 Overgangsbepalingen

Art. 47

Dit artikel heft de Voorlopige Tarifaire Methodes (besluit van de CREG van 24 november 2011) op. Zij blijven echter van toepassing om alle aspecten van de tariefregulering voor de periode 2012-2015 te regelen.

Art. 48

Dit artikel definieert het begin en het einde van de regulatoire periode.

IV.9 Diverse bepalingen

Art. 49

De tariefmethodologie wordt op 1 januari 2015 van kracht.

Commentaren bij Bijlage 1: Rapporteringsmodellen voor gebruik door de netbeheerder

Om de tarifaire rapportering tussen de netbeheerder en de CREG te stroomlijnen, worden twee rapporteringsmodellen gedefinieerd en als Bijlage 1 toegevoegd.

Commentaren bij Bijlage 2: Beschrijving van de diensten en de transmissietarieven

Structuur van Bijlage 2

Zoals vermeld in de commentaren bij artikel 5 bevat de tweede bijlage de beschrijving van de gereguleerde diensten die de netbeheerder aanbiedt en waarvoor gereguleerde transmissietarieven worden voorzien en ook een aantal toepassingsmodaliteiten voor de betreffende tarieven.

De structuur van deze bijlage is de volgende:

- 1) de 5 kerndiensten die de netbeheerder aanbiedt zijn opgenomen onder A.2.1;
- 2) in de daaropvolgende punten A.2.2 tot en met A.2.6 wordt dieper ingegaan op de uiteenlopende nettarieven voor elk van deze kerndiensten.

De kerndiensten van de netbeheerder zijn:

- 1) de aansluitingsdiensten;
- 2) de diensten voor het beheer en de ontwikkeling van de netinfrastructuur;
- 3) de diensten voor het beheer van het elektrisch systeem;
- 4) de diensten ter compensatie van de onevenwichten;
- 5) de diensten gericht op de integratie van de elektriciteitsmarkt

De structuur van de transmissietarieven weerspiegelt de vijf kerndiensten die Elia levert aan de verschillende categorieën van actoren die de netten gebruiken in het kader van haar 17 opdrachten en taken gedefinieerd in artikels 8 en 8bis van de Elektriciteitswet:

1. De aansluitingsdiensten en hun tarieven

De aansluitingstarieven werden niet gewijzigd, met uitzondering van de zin toegevoegd aan paragraaf 1.4. die bepaalt dat de periodieke aansluitingstarieven een deel van de vergoeding

van de transmissienetbeheerder moeten dekken (principe: het deel van de vergoedingen gekoppeld aan de investeringen voor de aansluitingen opgenomen in de RAB).

2. De diensten voor het beheer en de ontwikkeling van de netinfrastructuur

De diensten voor het beheer en de ontwikkeling van de netinfrastructuur hebben betrekking op de activiteiten in het kader van de planning, het onderhoud en de ontwikkeling van een veilig, betrouwbaar en efficiënt elektriciteitsnet. De infrastructuurkosten ontstaan door het ter beschikking stellen aan de netgebruikers van de transmissiecapaciteit, uitgezonderd de aansluitingen.

Er wordt afgestapt van de tarieven voor het beheer van de netinfrastructuur gebaseerd op het onderschreven vermogen. Deze worden vervangen door twee soorten tarieven: de tarieven voor de maand- en jaarpieken en de tarieven voor het ter beschikking stellen van het vermogen.

De tarieven voor de vermogenspieken zijn bedoeld om de gebruikers van het net aan te sporen om hun afname- en injectieprofielen op elkaar af te stemmen en de energie-efficiëntie te bevorderen.

De tarieven voor het ter beschikking stellen van het vermogen zijn voortaan voor alle gebruikers die rechtstreeks zijn aangesloten op het transmissienet gebaseerd op het ter beschikking gestelde vermogen: dit vermogen wordt beschreven in het aansluitingscontract voor de gebruikers en komt voor de beheerders van de distributienetten overeen met het nominale vermogen van de transformatoren naar middenspanning.

Deze tarieven moeten tevens een deel van de vergoedingen van de netbeheerder dekken: vermits een groot deel van die vergoedingen gebaseerd is op de RAB, is het logisch dat deze vergoedingen minstens gedeeltelijk worden gedekt door deze tarieven.

3. De diensten voor het beheer van het elektrisch systeem

De diensten voor het beheer van het elektrisch systeem omvatten alle diensten die de netbeheerder verstrekt om in te spelen op de redelijke vraag naar transmissie van elektriciteit (Elektriciteitswet art. 8. § 1), met uitzondering van de netto kosten van de reserves en de *black start* en van de activeringen ter compensatie van onevenwichten enerzijds, en van de diensten gericht op de marktintegratie anderzijds (zie infra).

Afhankelijk van de meest geschikte facturatiebasis worden de diensten voor het beheer van het net vergoed via twee tarieven: het tarief voor het beheer van het elektrisch systeem en het tarief voor de aanvullende afname van reactieve energie.

Het tarief voor het netbeheer komt in de plaats van het tarief voor het beheer van het systeem uit de vroegere tariefstructuur door bijkomend de kosten toe te voegen voor de activering van congesties en de kosten voor de aankoop van energie voor verliezen aan actieve energie. Tegelijkertijd worden bepaalde kosten aan dat tarief onttrokken, namelijk deze die verband houden met de marktintegratie..

De facturatiebasis is de netto afgenomen en/of geïnjecteerde energie.

De kosten van de activiteiten voor het beheer van congesties omvatten de kosten gekoppeld aan de *dispatchings* enerzijds en de activeringen van congesties (*congestions bids*) anderzijds. In de voorlopige tariefstructuur werden deze twee aspecten van eenzelfde dienst gedekt door twee verschillende tarieven. Deze worden dus samengevoegd met het oog op meer coherentie en eenvoud.

In een optiek van eenvoud en rationalisering van de tariefstructuur worden de kosten voor de aankoop van energie met het oog op het dekken van verliezen eveneens gedekt door het tarief voor het netbeheer.

Het tarief voor de regeling van de spanning en de reactieve energie is opgenomen in de diensten voor het netbeheer omdat de diensten waarvan het de kosten dekt noodzakelijk zijn voor de uitbating van het net. De facturatiebasis is MVAr.

Het tarief voor het netbeheer dekt alle afschrijvingen en de financiering van alle of een deel van de activa die noodzakelijk zijn voor het beheer van de fluxen, waaronder de *dispatchings* en de meetapparaten.

Het tarief voor het beheer van het net dekt ook een bijdrage voor de vergoeding van de netbeheerder, met inbegrip van de financiële resultaten van eventuele stimulansen voor de efficiëntie en de kwaliteit.

4. De diensten ter compensatie van de onevenwichten

Volgens artikel 8. § 1, 2° van de Elektriciteitswet moet de netbeheerder zorgen voor een veilig, betrouwbaar en efficiënt elektriciteitsnet. Deze taak omvat de continue compensatie van onevenwichten tussen injecties en afnames en, in geval van black-outs, het heropstarten van het systeem.

Met het oog op de compensatie van de onevenwichten moet de netbeheerder kunnen beschikken over reservevermogens (de reserves 1, 2 en 3 + inter-TSO) en over een systeem om deze reserves te activeren (energie). Voor het zogenaamde *rebooten* van het systeem bij een *black-out* doet de netbeheerder beroep op bepaalde productie-eenheden die kunnen heropstarten.

De kosten voor de reserves en voor de *blackstart* dienst, evenals de bijbehorende exploitatiekosten, worden gedekt door de tarieven voor het ter beschikking stellen van de reservevermogens en van de *black start*.

Deze tarieven worden gefactureerd op basis van de netto afgenomen of geïnjecteerde energie.

De exploitatiekosten voor de reservering omvatten alle kosten die de netbeheerder toelaten om de reserves aan te leggen, hetzij de kosten voor het bepalen van de volumes, *reporting*, de organisatie van veilingen, de IT-ontwikkelingen, ...

Hoewel reserves eerder betrekking hebben op een kost dan op een dienst die wordt verstrekt door de netbeheerder, werd beslist om een specifiek tarief in stand te houden met het oog op continuïteit, transparantie en reflectiviteit van de kosten. Een specifiek tarief laat vooral aan de gebruikers van het net immers toe om de impact van de ontwikkeling van de werkingsregels van de markt voor de compensatie van kwartieronevenwichten op de kosten van de reserves te meten.

Met betrekking tot de energie vermeldt richtsnoer 10 van artikel 12 § 5 van de Elektriciteitswet dat de netgebruikers gestimuleerd moeten worden om hun injectie en afname in evenwicht te houden. Het tarief voor het instandhouden en het herstellen van het individuele evenwicht van de toegangsverantwoordelijken, dat aan de toegangsverantwoordelijken wordt gefactureerd, kadert hierin en laat toe om de kosten en de producten van de activeringen van reserves die nodig zijn voor het compenseren van de onevenwichten in de Belgische regelzone te dekken.

Paragraaf 4.5 werd toegevoegd om te benadrukken dat het tarief voor het instandhouden en het herstellen van het individuele evenwicht van de toegangsverantwoordelijken rekening zal moeten houden met de gevolgen van de activeringen van de strategische reserve. De terminologie "beginselen met betrekking tot de activering van de strategische reserves" werd gekozen met verwijzing naar artikel 7septies. § 1 van de Elektriciteitswet.

5. De diensten gericht op de integratie van de elektriciteitsmarkt

In artikel 8, §1bis, toegevoegd op 8 januari 2012, kent de Elektriciteitswet nieuwe opdrachten en taken toe aan de netbeheerder. Dit tarief moet de kosten dekken die noodzakelijk zijn voor het realiseren van deze nieuwe diensten voor een efficiëntere en meer doeltreffende elektriciteitsmarkt, waarbij wordt gestreefd naar een optimalisatie van het totale overschot.

Tot deze diensten behoren het vereenvoudigen van de marktintegratie, de publicatie van een reeks gegevens, het bevorderen van de energie-efficiëntie en de samenwerking met Europese instanties zoals Entso-E en ACER.

In het kader van de marktintegratie worden diverse taken voorzien, zowel op nationaal als op internationaal niveau. Deze taken hebben enerzijds betrekking op het beheer van de interconnecties, de harmonisering (technisch, tarifair, ...) met de buurlanden, de deelname aan projecten op Europees vlak en de medewerking aan Entso-E en anderzijds op de ontwikkeling van de Belgische elektriciteitsmarkt vanuit het perspectief om het totale overschot te maximaliseren (minimale kosten en maximale flexibiliteit, kwaliteit, ...).

Zo worden de kosten voor de relaties met de netgebruikers (uitgezonderd het commercieel beheer van de contracten) en de kosten voor de ontwikkeling van nieuwe producten voor de markt met het oog op het compenseren van kwartieronevenwichten bijvoorbeeld gedekt door het tarief.

Dit tarief moet ook de kosten voor onderzoek en ontwikkeling dekken, die per definitie verband houden met het maximaliseren van het totale overschot en met de bijbehorende stimulansen.

De doelstelling van dit tarief is met name de transparantie. De netgebruikers die het betalen kunnen de voordelen die zij hebben door de inspanningen van de netbeheerder op de marktintegratie vergelijken met de waarde van dit tarief.

Hieruit blijken duidelijk de voordelen van een tarifiering op basis van diensten, waarbij de transparantie wordt bevorderd, met name op het vlak van regulering door de klanten en dus door een vorm van zelfregulering door de netbeheerder.

Commentaren bij Bijlage 3: Tariefmethodologie NEMO

De Bijlage 3 bij de voorliggende tariefmethodologie heeft betrekking op een specifiek tarifaire regulatorisch kader dat van toepassing is op NEMO, een *offshore* interconnector in de zin van artikel 2, 55°, van de Elektriciteitswet. Die methodologie heeft het voorwerp uitgemaakt van een ontwerp waarover op 24 oktober 2014 overleg is gehouden met de netbeheerder. Daarop is het ontwerp voorwerp geweest van een publieke raadpleging en dit van 31 oktober tot 17 november 2014. Omdat daarop geen enkele reactie is ontvangen, komt de thans in Bijlage 3 opgenomen tekst overeen met deze die ter raadpleging was voorgelegd.

NEMO is een offshore interconnector in de zin van artikel 2, 55°, van de elektriciteitswet. Deze interconnectie op gelijkstroom van ongeveer 1.000 MW tussen het Verenigd Koninkrijk en België, die operationeel zou moeten zijn in 2018, zal worden ontwikkeld door NEMOLINK, een joint-venture, waarvan de transmissienetbeheerder en NATIONAL GRID INTERCONNECTOR HOLDINGS LIMITED (hierna: NGIH) de aandeelhouders zijn.

Deze interconnectie wordt ontwikkeld in een regulatorisch bijzonder complexe omgeving, die we als volgt kunnen samenvatten:

- (i) de Europese verordening 714/2009 beperkt het gebruik van de congestierentes die worden ontvangen uit de veiling van interconnectiecapaciteit;
- (ii) de twee verschillende nationale wetgevingen zijn op bepaalde punten moeilijk verenigbaar. Terwijl de Britse wetgeving haar transmissienetbeheerder tot nog toe verbiedt om een interconnectie uit te baten, eiste de Belgische wetgever onlangs nog dat de interconnectie exclusief zou worden beheerd door de enige Belgische transmissienetbeheerder;
- (iii) de twee tarifieringsbenaderingen verschillen fundamenteel van elkaar. Aangezien de Britse regulator OFGEM geen "tarieven" kan gebruiken, gaf hij in het verleden de voorkeur aan de "merchant" methode, waarbij de ontvangen congestierentes op zich moeten volstaan om de financiering van de interconnectie te garanderen. De CREG heeft daarentegen steeds de benadering gevolgd, om de ontwikkeling van interconnecties te financieren via de transmissienettarieven, met als doel de congesties op deze interconnecties tot het minimum te beperken.

Om de realisatie van deze interconnectie te bevorderen in een regulatorisch dermate complexe omgeving, hebben de CREG en OFGEM, sinds 2010 in nauwe samenwerking met de netbeheerder en met NGIH, een uniek regulatorisch stelsel ('cap & floor' genoemd) ontwikkeld, dat op de gehele interconnectie van toepassing zal zijn.

De CREG en Ofgem hebben, eveneens de marktpartijen regelmatig over dit 'cap&floor' stelsel geraadpleegd. Zo organiseerden de CREG en OFGEM in de zomer van 2011 een gezamenlijke publieke raadpleging over de grote lijnen van dit regulatorische stelsel. In de lente van 2013 organiseerden zij een tweede publieke raadpleging over de details ervan. De regulatoren hebben consultatierapporten en voorlopige conclusies gepubliceerd. Meerdere van deze documenten bevatten een gedetailleerde beschrijving van de beweegredenen die tot bepaalde keuzes hebben geleid.

Dit 'cap&floor' stelsel situeert zich tussen de benadering die voorheen in Groot-Brittannië werd toegepast en de benadering die de CREG momenteel nog hanteert voor de andere Belgische interconnecties. Naar analogie met de benadering die voorheen in Groot-Brittannië werd toegepast, blijft de vergoeding van de investeerders afhankelijk van de ontvangen congestierentes en van de efficiëntie die wordt bereikt op het vlak van kostenbeheersing. Echter, in tegenstelling tot de benadering die voorheen in Groot-Brittannië werd toegepast, en naar analogie met de benadering die momenteel in België wordt gevolgd, wordt een minimale vergoeding voor de investeerder geïntroduceerd (via de 'floor') en dit omdat eveneens een maximale vergoeding voor de investeerder (via de 'cap') werd ingevoerd in het geval de congestierentes hoger zijn dan oorspronkelijk voorzien.

Het zogenoemde 'cap&floor' regulatorische stelsel garandeert NEMOLINK een minimum toegelaten vergoeding (via de 'floor') en legt tegelijk een maximum toegelaten vergoeding op (via de 'cap'). Het reële niveau van de 'cap' en de 'floor' wordt bepaald vóór de indienststelling van de interconnectie en blijft normaal op hetzelfde niveau gedurende de volledige duur van het regulatorische stelsel (25 jaar).

Vanaf de indienststelling van de interconnectie worden de inkomsten die de interconnectie genereert (congestierentes maar ook eventuele inkomsten verbonden aan de geleverde ondersteunende diensten (black start, spanningsregeling,...), eventuele toekomstige capaciteitsbetalingen, ... om de 5 jaar vergeleken met het niveau van de 'cap' en de 'floor' onverminderd eventuele voorafnames.

Er zijn dan drie mogelijkheden:

- 1) indien de inkomsten uit de interconnectie hoger zijn dan de 'cap', dan wordt de helft van de inkomsten die het bedrag van de 'cap' overstijgen aan de netbeheerder gestort om de transmissienettarieven in België te verminderen en wordt de andere helft aan NATIONAL GRID E.T. gestort om de transmissienettarieven in Groot-Brittannië te verminderen. De inkomsten tot aan het niveau van de 'cap' kan NEMOLINK zelf behouden;
- 2) indien de inkomsten uit de interconnectie zich tussen de 'floor' en de 'cap' bevinden, kan NEMOLINK alle ontvangen inkomsten behouden. In dat geval hoeft NEMOLINK niets aan NATIONAL GRID of de transmissienetbeheerder te storten. In dat geval heeft NEMO geen enkele impact op de transmissienettarieven in België;
- 3) indien de inkomsten uit de interconnectie lager zijn dan de 'floor', dan moet de transmissienetbeheerder de helft van het verschil tussen de 'floor' en de ontvangen inkomsten aan NEMOLINK storten. Dit zal de transmissietarieven in België doen stijgen. NATIONAL GRID moet de andere helft van het verschil tussen de 'floor' en de ontvangen inkomsten aan NEMOLINK storten. Dit zal de transmissietarieven in Groot-Brittannië verhogen. De Inkomsten van NEMOLINK stemmen in dat geval overeen met de 'floor'.

Na de indienststelling van NEMO beperkt de rol van de CREG en OFGEM zich voornamelijk tot (i) de vergelijking om de 5 jaar de werkelijke inkomsten van NEMOLINK met het geïndexeerde niveau van de 'cap' en de 'floor' en (ii) de controle van de correcte toepassing van de eventuele noodzakelijke transfers tussen NEMOLINK enerzijds en de transmissienetbeheerder en NATIONAL GRID anderzijds. Bepaalde externe gebeurtenissen, zoals overmacht, een wijziging van de wetgeving of de regulering met een aanzienlijke impact op het business model van NEMOLINK tussen het tijdstip van deze beslissing en het einde van de exploitatieperiode van de interconnectie; kunnen bijkomende controles/acties van de regulatoren tijdens de exploitatie van NEMO rechtvaardigen.

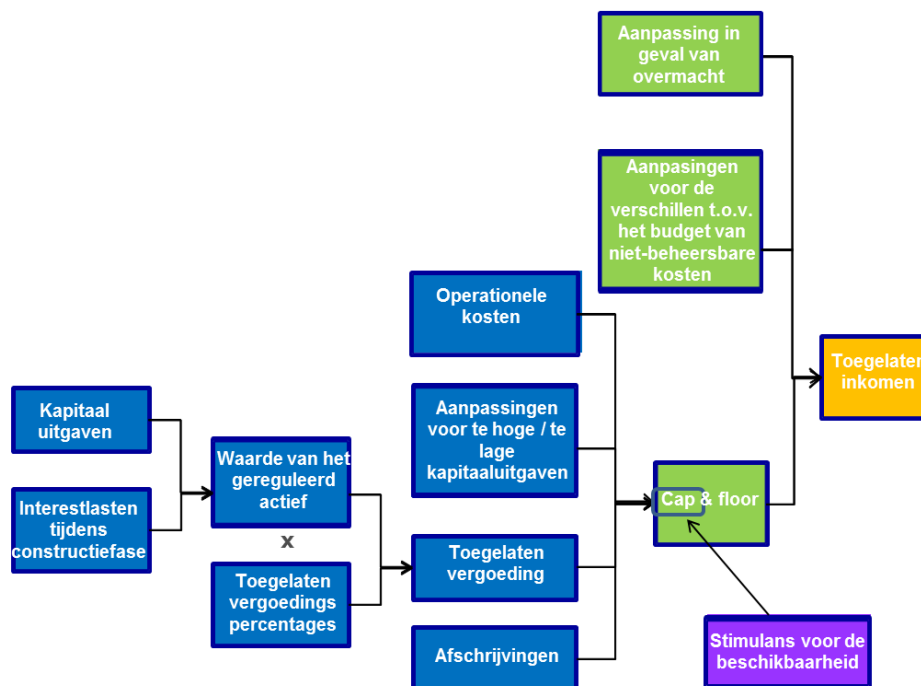
De belangrijkste taak voor de regulatoren situeert zich vóór de indienststelling van de interconnectie. De eerste fasen van de vaststelling van het niveau van de 'cap' en de 'floor' worden getoond in grafiek 1: het bedrag van de 'cap' en de 'floor' wordt voor elk van de betrokken jaren van de periode van 25 jaar afzonderlijk berekend. Bij de hiernavolgende grafiek horen de volgende opmerkingen:

- 1) kapitaaluitgaven: behoudens manifeste fout, te wijten aan de ontwikkelaars, komt dit bedrag overeen met de CAPEX die resulteert uit de tender die door de ontwikkelaars werd bekend gemaakt;
- 2) intrestlasten tijdens constructiefase (IDC): de financieringskosten die tijdens de constructiefase worden gekapitaliseerd;
- 3) waarde van het gereguleerd actief: het bedrag dat overeenstemt met de 'RAB', dat gelijk is aan de som van de 'kapitaaluitgaven' en de 'intrestlasten tijdens de constructiefase';
- 4) toegelaten vergoedingspercentages: heeft betrekking op twee factoren. De financieringskost van een onderneming met een goede financiële rating (A/BBB) wordt gebruikt om het niveau van de 'floor' te bepalen. Om het niveau van de 'cap' te bepalen hanteren de regulatoren de kost van het eigen vermogen van een onderneming, actief in de elektriciteitsproductie
- 5) toegelaten vergoeding: stemt overeen met het product van de 'waarde van het gereguleerd actief' en het 'toegelaten vergoedingspercentage';
- 6) afschrijvingen: lineaire afschrijving van de 'waarde van het gereguleerd actief' zodat de netto boekwaarde na 25 jaar gelijk is aan nul;
- 7) aanpassing voor te hoge / te lage kapitaaluitgaven: eventuele correctie die de regulatoren kunnen aanbrengen na de tender indien manifeste fouten worden vastgesteld, die te wijten zijn aan de ontwikkelaars en die een impact hebben op de uitkomst van deze tender;
- 8) operationele kosten: OPEX-budget dat de regulatoren noodzakelijk en redelijk achten voor de exploitatie van de interconnectie;
- 9) 'cap and floor': de som van de afschrijvingen, van de 'toegelaten vergoeding', van de aanpassing voor te hoge / te lage kapitaaluitgaven en de 'operationele kosten'. Het stelsel voorziet een automatische aanpassing van het niveau van de 'cap' enkel in functie van de beschikbaarheidsgraad van de interconnectie. Als de interconnectie in de loop van een jaar een beschikbaarheidsgraad van meer dan 99,05% bereikt, dan wordt het niveau van de 'cap' in de loop van dat jaar met 2% verhoogd. Daartegenover wordt het niveau van de 'cap' met 2% vermindert indien de beschikbaarheidsgraad lager is dan 95,05%. Het niveau van de 'floor' wordt niet aangepast tenzij de beschikbaarheidsgraad van de interconnectie minder dan 80% bedraagt en de uitbater (exploitant) niet kan aantonen dat hij de

noodzakelijke maatregelen heeft getroffen om de interconnectie zo snel mogelijk weer in dienst te stellen;

- 10) aanpassing voor de verschillen t.o.v. het budget van niet-beheersbare kosten: de verwachte OPEX-kosten worden *ex ante* gebudgetteerd als een onderdeel van de component 'operationele kosten'. Om de vork van toegelaten inkomsten voor NEMOLINK te bepalen worden slechts voor een zeer beperkt aantal niet-beheersbare kosten, zowel de positieve als de negatieve verschillen tussen dit gebudgetteerde bedrag en de werkelijkheid, aan het niveau van de 'cap' en de 'floor' toegevoegd;
- 11) aanpassing in geval van overmacht: aanpassingen als gevolg van overmacht of van een wijziging van de wetgeving of de regulering met een aanzienlijke impact op het business model van NEMOLINK;
- 12) toegelaten inkomen: som van de 'cap and floor' met de 'aanpassing voor de verschillen t.o.v. het budget van niet-beheersbare kosten' en de 'aanpassing in geval van overmacht'.. Dit is de vork van toegelaten inkomsten die NEMOLINK mag behouden.

Grafiek 1: Eerste fasen van de bepaling van het niveau van de 'cap' en de 'floor'

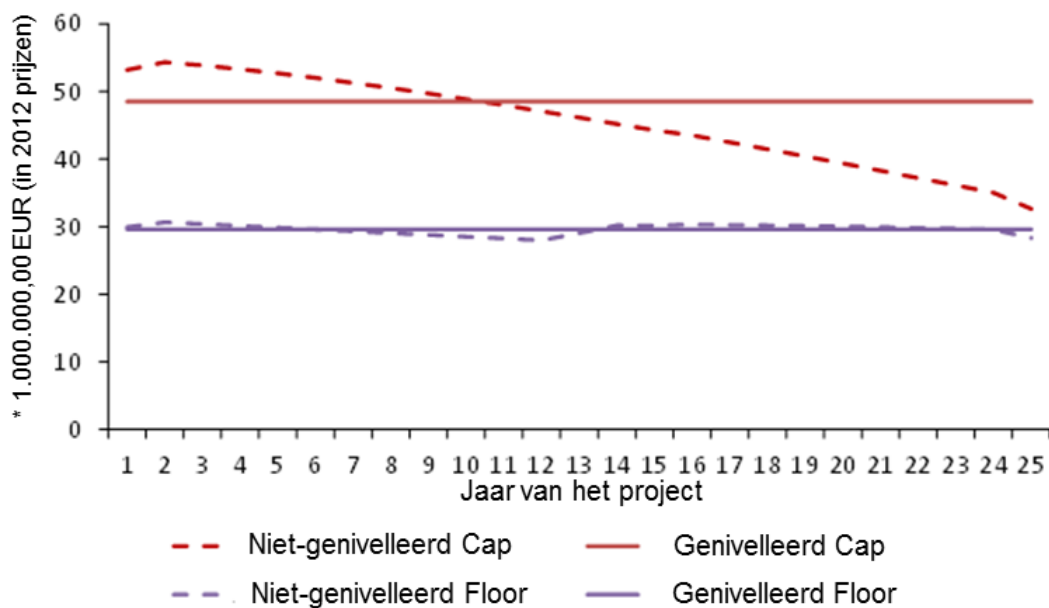

Grafiek 2 toont de laatste fase van de vaststelling van het niveau van de 'cap' en de 'floor' en dit op basis van de meest recente indicatieve gegevens voor het project NEMO. In de vorige fasen werd het bedrag van de 'cap' en de 'floor' voor elk jaar van de periode van 25 jaar

afzonderlijk berekend. Aangezien de 'waarde van het gereguleerd actief' echter daalt als gevolg van de afschrijvingen, daalt ook de component 'toegelaten vergoeding', wat automatisch een geleidelijke vermindering van - voornamelijk- de 'cap' meebrengt in de loop van de 25 jaar. Aangezien het bedrag van de congestierentes waarschijnlijk zal schommelen in de loop van de 25 jaar en de hoogste congestierentes niet noodzakelijk tijdens de eerste jaren van de indienststelling zullen worden waargenomen (denk maar aan 'kinderziekten', waardoor de beschikbaarheid van de interconnectie laag zou kunnen zijn tijdens de eerste jaren), werd overeengekomen om de 25 afzonderlijke jaarwaarden om te zetten in één waarde, die via actualisering evenwaardig is aan de 25 geactualiseerde waarden.

Omdat het om reële bedragen gaat, moet die ene waarde van 'cap' en de andere waarde van 'floor' nog worden geïndexeerd en dat op basis van de reële inflatie die in de loop van elk jaar wordt vastgesteld.

Grafiek 2: Laatste fase van de vaststelling van de 'cap' en de 'floor' (Bron: OFGEM)

Commentaren bij Bijlage 4 in verband met een bijzondere stimulans voor belangrijke en specifieke investeringen in het net voor een ad hoc vastgestelde termijn

Overeenkomstig artikel 12, §5, 22° van de Elektriciteitswet en artikel 25, § 3 van de tariefmethodologie, kan de CREG voor een ad hoc vastgestelde termijn een bijzondere stimulans toekennen aan de netbeheerder voor belangrijke en specifieke investeringen in het net.

Overwegende dat vertragingen onder andere de terbeschikkingstelling van bruikbare middelen aan marktpelers zouden kunnen beperken om bij te dragen aan de bevoorradingszekerheid van het land en de waargenomen prijsverschillen met de beurzen van de buurlanden te versterken, wat in fine aanzienlijke kosten met zich mee zou brengen voor de Belgische netgebruikers en nadelig zou zijn voor hun concurrentievermogen, is de CREG van mening dat het van groot belang is om de netbeheerder aan te sporen tot het respecteren van de vooraf aangekondigde looptijden met betrekking tot de onderstaande belangrijke en specifieke investeringen die bedoeld zijn om de marktintegratie op Europees niveau te bevorderen:

- i. STEVIN, een versterking met als doel het mogelijk maken van de aansluiting van nieuwe offshore windparken in de Noordzee en de aansluiting van de NEMO interconnectie met het Verenigd Koninkrijk;
- ii. BRABO, een versterking met als doel het verhogen van de interconnectiecapaciteit met Nederland, het veilig stellen van het stijgende verbruik in het havengebied van Antwerpen en het ontwikkelen van de mogelijke aansluiting van productie-eenheden in de zone;
- iii. ALEGRO, een eerste interconnectie tussen België en Duitsland;
- iv. Avelin/Mastaing(FR)-Avelgem/Horta, een versterking van de capaciteit van de lijn door het gebruik van hoogwaardige geleiders;
- v. Mercator-Horta, een versterking van de capaciteit van de lijn door het gebruik van hoogwaardige geleiders;
- vi. Lixhe-Herderen, het trekken van een tweede circuit op bestaande masten;
- vii. Van Eyck-Zutendaal-Gramme, de bouw van een tweede 380 kV-circuit en de installatie van een 380/150 kV-transformator te Zutendaal;
- viii. Het leggen van onshore kabels voor de aansluiting van offshore windparken.

In wiskundige termen wordt de stimulans verkregen in vier fases:

- i. FASE 1: vermenigvuldiging van de in aanmerking komende jaarlijkse investeringsuitgaven met een percentage dat afneemt in de loop van de jaren na het eerste jaar waarin deze uitgaven worden geregistreerd;
- ii. FASE 2: plafonnering van het resultaat van FASE 1 op een bedrag dat als redelijk wordt beschouwd gelet op de eerder aangekondigde investeringsbegrotingen door de netbeheerder. Deze plafonnering is bedoeld om de netbeheerder te stimuleren zijn investeringsuitgaven beter te beheersen;
- iii. FASE 3: vermindering van het resultaat van FASE 2 afhankelijk van de risicovrije rentevoet bedoeld in artikel 17 van de tariefmethodologie die tijdens de periode 2016-2019 jaarlijks zal worden geobserveerd. Dus hoe hoger deze risicovrije rentevoet, hoe lager het bedrag van de stimulans. Aangezien de netbeheerder zijn kapitaal zeer waarschijnlijk zal moeten verhogen om de uitvoering van de voornoemde projecten te financieren, heeft dit kenmerk van de stimulans tot doel de netbeheerder in staat te stellen om aan zijn aandeelhouders voldoende vergoeding aan te bieden van zijn eigen vermogen, zelfs ingeval de risicovrije rentevoet voor de periode 2016-2019 op een historisch laag niveau zou blijven;
- iv. FASE 4: vermindering van het resultaat van FASE 3 ingeval de datum van de aangekondigde indienstelling van een project niet wordt gerespecteerd of een beperkte beschikbaarheid van de infrastructuur niet redelijkerwijs gemotiveerd kan worden door de netbeheerder. Zo wordt de stimulans aan de netbeheerder toegekend op basis van de gedane jaarlijkse investeringsuitgaven, de effectieve datum van indienstelling van elk project en de beschikbaarheid van elk project na de datum van indienstelling.

Gelet op de nagestreefde doelstelling, onverminderd punt 7., 2e en 3e lid, is deze stimulans alleen van toepassing voor de tariefperiode 2016-2019 en uitsluitend op de investeringsuitgaven geregistreerd voor de tariefperiode 2016-2019.

V. TARIEFMETHODOLOGIE

Gelet op de wet van 29 april 1999 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt en in het bijzonder de artikelen 12 en 12ter;

Gelet op de overeenkomst die op 12 februari 2014 werd gesloten tussen de CREG en Elia betreffende de procedure voor de goedkeuring van de tariefmethodologie voor het beheer van het elektriciteitstransmissienet;

Gelet op het aanhangsel aan de overeenkomst van 12 februari 2014 betreffende de procedure voor de goedkeuring van de tariefmethodologie voor het beheer van het elektriciteitstransmissienet, ondertekend op 12 juni 2014;

Gelet op het overleg tussen de CREG en Elia over het ontwerp van tariefmethodologie dat op 13 en 27 juni 2014 plaatsvond;

Gelet op het overleg tussen de CREG en Elia dat op 25 augustus 2014 plaatsvond in verband met drie aanvullingen bij de tariefmethodologie voor het beheer van het elektriciteitstransmissienet alsook in verband met de overeenkomst over de procedure voor de indiening en goedkeuring van de tariefvoorstellen en voorstellen tot wijziging van de tarieven;

Gelet op de openbare raadpleging over het ontwerp van tariefmethodologie die tussen 1 en 30 september 2014 plaatsvond;

Gelet op het verslag (RA)141127-CDC-1109/5 van de raadpleging over het Ontwerp van besluit (Z)140626-CDC-1109/4 tot vaststelling van de tariefmethodologie voor het elektriciteitstransmissienet en voor de elektriciteitsnetten met een transmissiefunctie;

Gelet op het overleg tussen de CREG en Elia dat op 24 oktober 2014 plaatsvond in verband met het specifiek regulatorisch kader voor de offshore interconnectie NEMO;

Gelet op de openbare raadpleging over de Bijlage 3 bij het ontwerp van tariefmethodologie die tussen 31 oktober en 17 november 2014 plaatsvond;

Gelet op het ontbreken van enige reactie van respondenten op de openbare raadpleging over de Bijlage 3 bij het ontwerp van tariefmethodologie;

Gelet op het Aangepast ontwerp van besluit (Z)141124-CDC-1109/6 van 24 november 2014 tot vaststelling van de tariefmethodologie voor het elektriciteitstransmissienet en voor de

elektriciteitsnetten met een transmissiefunctie, dat op 1 december 2014 bezorgd werd aan de Kamer van volksvertegenwoordigers;

Gelet op de vragen gesteld en de antwoorden verstrekt tijdens de vergadering van 9 december 2014 door de Voorzitter en de leden van de Kamercommissie Bedrijfsleven Wetenschapsbeleid, Onderwijs, Nationale wetenschappelijke en culturele instellingen, Middenstand en Landbouw;

Overwegend dat de CREG geen verdere vragen mocht ontvangen aangaande het Aangepast ontwerp van besluit (Z)141124-CDC-1109/6;

Overwegend dat aan alle wettelijke en conventionele verplichtingen in verband met het tot stand komen van de onderhavige tariefmethodologie voldaan werd;

Overwegend dat de CREG de tariefmethodologie aan de netbeheerder moet bezorgen, ten laatste zes maanden voor de datum waarop het tariefvoorstel voor de regulatoire periode 2016-2019 bij haar moet ingediend worden;

Beslist de CREG het volgende:

V.1 Definities en toepassingsgebied

Art. 1.

Voor de toepassing van deze tariefmethodologie zijn de definities van toepassing uit artikel 2 van de wet van 29 april 1999 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt.

Art. 2.

De volgende definities zijn eveneens van toepassing:

- 1° "Elektriciteitswet": de wet van 29 april 1999 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt;
- 2° "commissie" of "CREG": de Commissie voor de Regulering van de Elektriciteit en het Gas aangewezen in toepassing van artikel 35, lid 1, van Richtlijn 2009/72/EG;

- 3° "rapporteringsmodellen": geheel van documenten, tabellen en gegevens, bedoeld in bijlage 1;
- 4° "netwerk met een transmissiefunctie": enerzijds het transmissienet en anderzijds de distributienetten of de lokale of regionale transmissienetten met een spanningsniveau tussen 30kV en 70kV die hoofdzakelijk dienen voor het vervoer van elektriciteit voor niet-huishoudelijke afnemers en andere netten in België alsook de wisselwerking tussen installaties voor elektriciteitsproductie en tussen elektrische netten met een transmissiefunctie;
- 5° "infrastructuurniveau": elk deel van een net dat overeenstemt met één van de volgende spanningsniveaus:
- a) het net met een nominale spanning van 380/220/150 kV;
  - b) het net met een nominale spanning van 70/36/30 kV;
  - c) de transformatoren waarvan de uitgang op Middenspanning werkt en de accessoires die deel uitmaken van de infrastructuur vereist voor de uitvoering van de wettelijke en reglementaire taken van de netbeheerder;
- 6° "toegangshouder": elke natuurlijke of rechtspersoon die een toegangscontract met Elia heeft afgesloten; er kan sprake zijn van een netgebruiker of van eender welke andere natuurlijke of rechtspersoon die door een netgebruiker is aangewezen binnen de grenzen van de geldende wet- en regelgeving.
- 7° "netgebruiker": elke natuurlijke persoon of rechtspersoon die op het transmissienet of op netten met een transmissiefunctie is aangesloten en die deze voedt of erdoor bediend wordt.
- 8° "Toegangsverantwoordelijke" of "ARP": elke natuurlijke of rechtspersoon die ingeschreven is in het register van toegangsverantwoordelijken conform het Technisch reglement voor het beheer van het transmissienet en de toegang ertoe, en die eveneens wordt aangeduid met de benaming evenwichtsverantwoordelijke in de Technische Reglementen voor Distributie, Plaatselijk en Gewestelijk Transport.
- 9° "gesloten industrieel net": een net binnen een geografisch afgebakende industriële, commerciële locatie of een locatie met gedeelde diensten dat in de eerste plaats bestemd is om eindafnemers te bedienen die op deze site zijn gevestigd, , dat uitgbaat wordt op een spanning van minstens 70 kV en waarin:

- a) om specifieke technische en veiligheidsredenen, de werking of het productieproces van de gebruikers van dit net is geïntegreerd; of
  - b) de elektriciteit in hoofdzaak aan de eigenaar of de beheerder van het gesloten industriële net of aan de daarmee verwante bedrijven wordt geleverd;
- 10° "dienst": een geheel van werkzaamheden die ten behoeve van een netgebruiker verricht worden tegen een bepaald gereguleerd tarief;
- 11° "directe kosten": de kosten waarvoor bij de toerekening een direct verband met een dienst van de netbeheerder kan worden gelegd;
- 12° "indirecte kosten": de kosten waarvoor bij de toerekening geen direct verband met de dienst van de netbeheerder kan worden gelegd en die verdeeld worden volgens een verdeelsleutel op basis van activiteiten en kostenplaatsen;
- 13° "kostenveroorzakende factor": parameter gebruikt in *Activity Based Costing* systemen waardoor de kosten aan uitgevoerde activiteiten worden gekoppeld;
- 14° "kostenplaats": organisatorische of andere eenheid in de onderneming waar de verdeling van de kosten zich op richten kan;
- 15° "kostensoort": een verzameling van kosten gespecificeerd in functie van hun ontstaansbron in het bedrijfsproces;
- 16° "commissaris": de rechtspersoon of natuurlijke persoon aan wie de controle van de jaarrekeningen werd toevertrouwd in overeenstemming met artikel 130 (en volgende) van het Wetboek van Vennootschappen;
- 17° "ondersteunende diensten": het geheel van diensten bedoeld in de punten 18° tot 23° van onderhavig artikel enerzijds en van de dienst voor de compensatie van de verliezen aan actieve energie in het net anderzijds, voor zover deze laatste dienst van toepassing is in de technische reglementen;
- 18° "primaire regeling van de frequentie (R1)": de ondersteunende dienst die de automatische frequentieregeling binnen het Europese koppelnet verzekert;
- 19° "secundaire regeling van het evenwicht in de Belgische regelzone (R2)": de ondersteunende dienst geleverd met het oog op de voortdurende herstelling van het evenwicht in de Belgische regelzone enerzijds en op de voortdurende regeling van de frequentieschommelingen op een niveau rond 50 Hertz anderzijds;

- 20° "*black start*-dienst": de ondersteunende dienst geleverd door de netbeheerder waarbij deze laatste, ingeval van een totale black-out van zijn net, een procedure uitvoert om de voeding ervan geleidelijk te herstellen;
- 21° "handhaven en herstellen van het individueel evenwicht van de toegangsverantwoordelijken": de dienst geleverd door de netbeheerder om elk onevenwicht in het elektrisch systeem op kwartierbasis te compenseren;
- 22° "tertiaire reserve (R3)": de ondersteunende dienst geleverd door de netbeheerder om ernstige onevenwichts- en congestieproblemen op te lossen;
- 23° "regeling van de spanning en van het reactief vermogen (MVar)": de ondersteunende dienst voor het behoud van de elektrische spanning op een adequaat en stabiel niveau;
- 24° "congestiebeheer": de ondersteunende dienst gericht op het ter beschikking stellen van een zo groot mogelijke transmissiecapaciteit en dit op een transparante en niet discriminerende wijze, en waarbij de veiligheid, de betrouwbaarheid en de efficiëntie van het net worden gewaarborgd;
- 25° "aansluiting van een netgebruiker": het geheel van installaties die de uitrustingen van de netgebruiker verbinden met het net van de netbeheerder en dat ten minste uit een aansluitingsveld bestaat;
- 26° "toegangspunt": een injectie- en/of afnamepunt;
- 27° "koppelpunt": het contactpunt tussen de netten beheerd door de transmissienetbeheerder en de netten beheerd door een distributienetbeheerder;
- 28° "netto afgenomen vermogen": het verschil op een toegangspunt of op een koppelpunt, voor een gegeven kwartier, tussen het afgenomen vermogen door de netgebruiker(s) aangesloten in dat toegangspunt of door de distributienetbeheerder aangesloten in een koppelpunt enerzijds en het geïnjecteerde vermogen door de lokale productie(s) geassocieerd met dit toegangspunt of koppelpunt anderzijds. Ingeval dit verschil leidt tot een negatieve waarde, is het 'netto afgenomen vermogen' gelijk aan nul;
- 29° "netto afgenomen energie": de integraal van het netto afgenomen vermogen in een toegangspunt of in een koppelpunt voor de gegeven periode;

- 30° "contractueel vermogen": aansluitingsvermogen zoals gedefinieerd in de betreffende bijlage [*] bij het toekomstig aansluitingscontract;
- 31° "netto geïnjecteerd vermogen": het verschil, op een toegangspunt of op een koppelpunt voor een gegeven kwartier, tussen enerzijds het geïnjecteerde vermogen door de productie(s) geassocieerd aan dit toegangspunt of door de distributienetbeheerder aangesloten in dat koppelpunt en anderzijds het afgenomen vermogen door de belasting(en) die geassocieerd zijn aan dit toegangspunt. Ingeval dit verschil leidt tot een negatieve waarde, is het (netto) geïnjecteerd vermogen gelijk aan nul;
- 32° "netto geïnjecteerde energie": de integraal van het (netto) geïnjecteerd vermogen op een toegangspunt of op een koppelpunt voor een gegeven periode;
- 33° "exploitatiejaar": een kalenderjaar;
- 34° "regulatoire periode": een periode van vier aaneensluitende exploitatiejaren;
- 35° "piektariefperiode": de periode voorgesteld door de netbeheerder en goedgekeurd door de CREG, waarin de globale netbelasting statistisch het hoogst is;
- 36° "marktkoppeling": de koppeling van *day ahead* elektriciteitsbeurzen met het oog op een gecoördineerde prijs- en volumebepaling voor deze elektriciteitsbeurzen op basis van de beschikbare dagcapaciteit op de betrokken grenzen zoals door de betrokken transmissienetbeheerders aan deze beurzen meegedeeld;
- 37° "mobiele belasting": elk elektrisch verbruik door de spoorwegmaatschappij waarvan de nuttige functie erin bestaat zich zonder ont koppeling van het ene naar het andere afnamepunt te verplaatsen (cfr. Ministerieel Besluit van 7 december 2007);
- 38° "technisch reglement transmissie": de inhoud van het Koninklijk Besluit van 19 december 2002 houdende een technisch reglement voor het beheer van het transmissienet van elektriciteit en de toegang ertoe;
- 39° "ter beschikking gesteld vermogen": hetzij het schijnbaar nominaal transformatievermogen per koppelpunt, zoals vermeld op de kernplaat van de transformator, hetzij het contractuele vermogen per toegangspunt;
- 40° "gereguleerde activiteit": de activiteiten van de netbeheerder opgelegd door artikel 8 van de Elektriciteitswet;

- 41° "beheersbare kost": de kosten bedoeld in artikel 10, 3de alinea, van de huidige methodologie;
- 42° "beïnvloedbare kost": de kosten bedoeld in artikel 10, 4de alinea, van de huidige methodologie;
- 43° "10YNDP": het ontwikkelingsplan van het transmissienet in de hele Europese Gemeenschap bedoeld in artikel 8, § 3, punt b) van Verordening nr. 714/2009.

Art. 3.

Deze tariefmethodologie is van toepassing op de beheerders van een elektriciteitstransmissienet of een netwerk met een transmissiefunctie.

Een aangewezen beheerder van een gesloten industrieel net kan aan de CREG ontheffing vragen van de onderwerping van zijn tarieven aan deze tariefmethodologie.

Indien een ontheffing wordt toegestaan, dienen de tarieven toegepast door de beheerder van een gesloten industrieel net en de methoden gebruikt voor de berekening daarvan transparant, niet-discriminerend, voldoende gedetailleerd te zijn en, een afspiegeling te vormen van de werkelijke en redelijke kosten en een billijke marge te bevatten. De beheerder van een gesloten industrieel net deelt zijn tarieven en berekeningsmethoden voor hun inwerkingtreding mee aan de gebruikers aangesloten op zijn net.

Op verzoek van een gebruiker van een gesloten industrieel net verifieert de CREG de tarieven en de methoden voor de berekening ervan. Indien de CREG weigert om de tarieven of methoden goed te keuren, trachten de beheerder en de gebruikers van het gesloten industrieel net tot een akkoord te komen over de punten waarop de CREG de tarieven of de berekeningsmethoden ervan heeft afgewezen binnen de twee maanden na ontvangst van de beslissing van de CREG door de beheerder van een gesloten industrieel net. Bij gebrek aan een akkoord richt de beheerder van een gesloten industrieel net binnen een termijn van drie maanden na ontvangst van de beslissing van de CREG een tariefvoorstel aan de CREG conform de bepalingen van onderhavige tariefmethodologie.

V.2 Algemene tariefstructuur

Art. 4.

§ 1. De algemene tariefstructuur omvat alle tarieven van de netbeheerder.

§ 2. Tarieven zijn de prijzen, die een gebruiker aan de netbeheerder verschuldigd is voor diens dienstverlening. De tarieven zijn eenheidsprijzen (exclusief BTW) die door de CREG werden goedgekeurd en die door de netbeheerder in de loop van een bepaald jaar van een regulatoire periode aan de gebruikers van het net gefactureerd worden.

§ 3. Ze zijn opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen en respecteren de principes van niet-discriminatie, transparantie en uniformiteit op het grondgebied dat door de netbeheerder bediend wordt.

§ 4. De tarieven bevorderen de energie-efficiëntie en/of het beheer van de vraag alsook de diversifiëring van de flexibiliteitsbronnen waarover de netbeheerder kan beschikken.

§ 5. De tarieven worden *ex antebepaald* en bekendgemaakt voor de volledige duur van een regulatoire periode, doch hun waarde varieert in beginsel van exploitatiejaar tot exploitatiejaar.

§ 6. De algemene tariefstructuur bevat een onderscheid tussen de transmissietarieven, die de totale inkomsten van de netbeheerder omvatten, en de tarieven voor de openbare dienstverplichtingen.

§ 7. Rekening houdend met de toepasselijke wettelijke en reglementaire bepalingen, worden aan de algemene tariefstructuur op transparante en niet-discriminerende wijze de toeslagen en andere heffingen bedoeld in artikel 7 toegevoegd.

Art. 5.

§ 1. De transmissietarieven zijn gekoppeld aan de diensten die de netbeheerder levert in het kader van zijn gereguleerde activiteiten. Bijlage 2 aan deze methodologie bevat een beschrijving van die diensten, alsook van de transmissietarieven en kostencategorieën die eronder ressorteren.

§ 2. De transmissietarieven omvatten:

1. De aansluitingstarieven;
2. De tarieven voor het beheer en de ontwikkeling van de netwerkinfrastructuur:

- 2.1. de tarieven voor de maandpiek;
- 2.2. de tarieven voor de jaarpiek;
- 2.3. de tarieven voor het ter beschikking gestelde vermogen;
3. De tarieven voor het beheer van het elektrisch systeem:
  - 3.1. het tarief voor het beheer van het elektrisch systeem;
  - 3.2. het tarief voor de aanvullende afname van reactieve energie;
4. De tarieven ter compensatie van onevenwichten;
  - 4.1. de tarieven voor de vermogensreserves en voor de *black start*;
  - 4.2. het tarief voor het behoud en het herstel van het residuele evenwicht van de individuele toegangsverantwoordelijken;
5. Het tarief voor de marktintegratie.

Art. 6.

De tarieven voor de openbare dienstverplichtingen compenseren de netto kosten met inbegrip van de beheerskosten en financiële lasten van de openbare dienstverplichtingen die aan de netbeheerder worden opgelegd en waarvoor de wet, het decreet of de ordonnantie, of hun uitvoeringsbesluiten, geen specifiek compensatiemechanisme heeft voorzien, via een toeslag of andere heffing, in ruil voor de prestatie van de netbeheerder.

Art. 7.

§ 1. De toeslagen die door de bevoegde instanties werden ingevoerd om de netto kosten van de openbare dienstverplichtingen te compenseren, worden aan de tariefstructuur toegevoegd.

§ 2. Elke heffing, taks, bijdrage van welke aard ook, zoals de retributies voor het gebruik van het publieke domein, die een overheidsinstantie aan de netbeheerder oplegt louter wegens het bestaan van de netwerkinfrastructuur op een bepaald grondgebied, wordt eveneens via een toeslag aan de tariefstructuur toegevoegd.

§ 3. De toeslagen en heffingen, bedoeld in § 1 en § 2, die door de bevoegde instantie op het niveau van het gewest, de provincies of een significant aantal gemeenten van eenzelfde gewest worden bepaald, mogen niet doorgerekend worden aan de netgebruikers gevestigd op het grondgebied van de andere gewesten.

V.3 Het totaal inkomen te dekken door de tarieven

V.3.1 Algemeen

Art. 8.

De transmissietarieven dekken het totaal inkomen nodig voor de uitoefening van gereguleerde activiteiten verbonden aan het transmissienet en de netwerken met een transmissiefunctie.

Dit totaal inkomen omvat:

- 1) de kosten van de netbeheerder, met inbegrip van de afschrijvingen en de financiële lasten;
- 2) de vergoedingen van de netbeheerder, inclusief een billijke marge voor de vergoeding van de kapitalen geïnvesteerd in het netwerk alsook stimulansen.

V.3.2 De noodzakelijke kosten

Art. 9.

Het totaal inkomen omvat de kosten van gereguleerde activiteiten, met uitzondering van kosten die de CREG, in toepassing van de criteria bedoeld bij titel V.4, geheel of gedeeltelijk wegens hun onredelijk karakter heeft verworpen.

Art. 10.

De kosten bedoeld in het voorgaande artikel zijn met name, zij het niet uitsluitend, samengesteld uit de volgende elementen:

- 1) de afschrijvingen die in mindering worden gebracht van het gereguleerd actief in toepassing van Art. 15, § 4, met uitzondering van de afschrijvingen op positieve consolidatieverschillen;
- 2) de kosten verbonden aan het gebruik (energie) van ondersteunende diensten evenals de kosten verbonden aan de reservering van de dienst van *black start*;
- 3) de kosten voor het gebruik van de infrastructuur van derden;
- 4) de aanvullende pensioenlasten of de niet-gekapitaliseerde pensioenlasten van de publieke sector (met inbegrip van de bewegingen op de overeenkomstige provisierekeningen) die krachtens de statuten, collectieve

arbeidsovereenkomsten of andere voldoende geformaliseerde overeenkomsten, goedgekeurd vóór 30 april 1999, als gestrandde kosten in de tarieven opgenomen mogen worden, voor zover de netbeheerder deze betaalde aan medewerkers (of aan hun rechthebbenden, of hun werkgever) die een gereguleerde transmissieactiviteit of een activiteit met een elektriciteitstransmissiefunctie hebben verricht in de jaren die aan de liberalisering voorafgingen;

- 5) de effectief verschuldigde vennootschapsbelasting op de billijke marge bedoeld in Art. 14, na maximale verrekening van alle belastingverminderingen, zoals de fiscale aftrek voor risicokapitaal ("aftrek van notionele intresten") gebruikt voor de financiering van gereguleerde activiteiten;
- 6) andere belastingen dan deze bedoeld in punt 5), in het bijzonder de onroerende voorheffing, de taksen en hiermee gelijkgestelde heffingen ten laste van de netbeheerder, waaronder de retributies voor het gebruik van het publieke domein, met uitsluiting van de boetes opgelegd aan de netbeheerder en van de schadevergoedingen opgelegd aan de netbeheerder in het geval van netincidenten te wijten aan de netbeheerder;
- 7) de geboekte meer- en minderwaarden, met uitzondering van deze bedoeld in punt 16);
- 8) de financiële lasten en opbrengsten (op basis van het '*embedded debt*'-principe);
- 9) de kosten of kostenverminderingen die het gevolg zijn van de verrichtingen uit interconnecties, met uitzondering van de kosten en inkomsten die verband houden met een offshore interconnector in de zin van 2, 55° van de Elektriciteitswet die behandeld moeten worden in overeenstemming met het specifieke tarifaire regulatorische stelsel dat in samenspraak met een andere nationale regulerende instantie van de Europese Unie werd bepaald en dat is opgenomen in bijlage 3. In het bijzonder gaat het om:
  - het saldo uit de te betalen opbrengsten en kosten die voortvloeien uit de toepassing van een compensatiemechanisme voor de transmissie van grensoverschrijdende fluxen; voor zover zij het gevolg zijn van Europese reglementering, van beslissingen van de CREG of van een overeenkomst tussen de betrokken netbeheerders;
  - de inkomsten uit de congestierentes;

- de eventuele noodzakelijke kosten om het toegestaan minimuminkomen te verzekeren voor de realisatie van een offshore interconnector in de zin van artikel 2, 55° van de Elektriciteitswet en zoals gedefinieerd in Bijlage 3;
  - de eventuele inkomsten gedefinieerd in Bijlage 3, wanneer het maximum toegestane inkomen voor de realisatie van een offshore interconnector in de zin van artikel 2, 55° van de Elektriciteitswet overschreden wordt;
- 10) de kostenverminderingen of -vermeerderingen die het gevolg zijn van overdrachten tussen de resultatenrekening en de balans, met inbegrip van de verschillen toegewezen aan het inkomen uit vorige regulatoire periodes (overdracht van de regulatoire vorderingen en schulden), met dien verstande dat de bedoelde overdrachten geen verband houden met werken voor rekening van derden (ontvangen voorschotten en bestellingen in uitvoering), noch op de overdrachten tussen rekeningen die voortvloeien uit de kosten die verband houden met de openbare dienstverplichtingen of de toeslagen;
- 11) de kostenverminderingen die verband houden met terugnemingen van voorzieningen die van vóór 1 januari 2008 dateren;
- 12) de kosten verbonden aan de verplichte verplaatsing van infrastructuur van de netbeheerder die het gevolg is van de toepassing ten laste van de netbeheerder van de bepalingen van de wet van 10 maart 1925 op de elektriciteitsvoorziening of van de bepalingen van vervangende gewestelijke regelgeving terzake;
- 13) de kosten (met inbegrip van de bewegingen op overeenstemmende provisierekeningen) van de aankoop van andere goederen en diensten, voor zover dit gebeurt binnen het kader van gereguleerde activiteiten van de netbeheerder, in het bijzonder deze gericht op:
- het beheer van de elektrische infrastructuur;
  - het beheer van het elektrisch systeem;
  - het beheer van de telecom-infrastructuur;
  - de informatica-activiteiten;
  - het gemeenschappelijk beheer;
  - de verzekeringspremies;
  - de lasten over te dragen naar balansrekeningen;

Hierin zijn niet begrepen de kosten verbonden aan de verplichte verplaatsing van infrastructuur van de netbeheerder die het gevolg is van de toepassing ten laste

van de netbeheerder van de bepalingen van de wet van 10 maart 1925 op de elektriciteitsvoorziening of van de bepalingen van vervangende gewestelijke regelgeving terzake;

- 14) de kosten (met inbegrip van de bewegingen op overeenstemmende provisierekeningen) van bezoldigingen, sociale lasten en alle lasten betaald in het kader van groepsverzekeringen;
- 15) de kostenverminderingen die het gevolg zijn van gereguleerde activiteiten van de netbeheerder, met name:
  - de opbrengsten uit de valorisatie van het gereguleerd actief, zelfs als ze geen verband houden met gereguleerde activiteiten;
  - de opbrengsten gekoppeld aan *commercial metering*;
  - de opbrengsten uit andere gereguleerde activiteiten;
  - de opbrengsten uit prestaties ter ondersteuning van dochterondernemingen die gereguleerde activiteiten verrichten;
  - de opbrengsten uit exploitatiesubsidies die verband houden met de activiteiten van netbeheerder;
  - de diverse ontvangsten;
- 16) de meer- of minderwaarden bij de realisatie van vaste activa;
- 17) de kostenverminderingen verbonden aan ontvangen schadevergoedingen van verzekeringen;
- 18) de kosten verbonden aan de reservering (vermogen) van ondersteunende diensten (uitgezonderd de kosten verbonden aan de reservering van de black-startdienst), desgevallend verminderd met de boetes die aan de leveranciers worden opgelegd wegens het niet nakomen van hun verplichtingen terzake.

Onverminderd de toepassing van het 5de en 6de lid, worden de kosten [en verminderingen] bedoeld in de punten 1) tot 12) als niet-beheersbaar beschouwd.

Onverminderd de toepassing van het 5de en 6de lid, worden de kosten [en verminderingen] bedoeld in de punten 13) tot 17) als beheersbaar beschouwd.

Onverminderd de toepassing van het 5de en 6de lid, worden de kosten [en verminderingen] bedoeld in punt 18) als beïnvloedbaar beschouwd.

Voor wat de kosten [en verminderingen] betreft, die niet onder één van de categorieën bedoeld in alinea 1 vallen, bepaalt de CREG, voorafgaand aan de neerlegging van het tariefvoorstel, of deze als beheersbaar, niet-beheersbaar of beïnvloedbaar moeten worden beschouwd.

Tijdens de regulatoire periode worden de kostencategorieën die niet in alinea 1 bedoeld worden en waarover de CREG zich niet heeft uitgesproken voorafgaand aan de neerlegging van het tariefvoorstel in overeenstemming met alinea 5, als beheersbaar beschouwd, behoudens het sluiten van een overeenkomst tussen de CREG en de netbeheerder.

Art. 11.

De netbeheerder handhaaft de kost van de diensten aangeboden aan de gebruikers op een zo laag mogelijk niveau door een optimale beheersing van de factoren die deze kost bepalen.

Art. 12.

Kruissubsidiëring tussen gereguleerde en niet-gereguleerde activiteiten is niet toegelaten.

V.3.3 Vergoeding

V.3.3.1 Algemene principes

Art. 13.

Naast de kosten bedoeld onder V.3.2, dekken de nettarieven eveneens de vergoedingen die aan de netbeheerder kunnen worden toegekend. Het betreft:

- 1) de billijke marge op de in de netten geïnvesteerde kapitalen (verder onder V.3.3.2);
- 2) stimulansen als vergoeding voor het realiseren van doelstellingen bepaald door de CREG (verder onder V.3.3.3).

V.3.3.2 De billijke marge op de in het net geïnvesteerde kapitalen

Art. 14.

De billijke marge is de normale vergoeding voor de kapitalen geïnvesteerd in het net. Ze wordt jaarlijks voor het desbetreffende exploitatiejaar bepaald door vermenigvuldiging van

het rendementspercentage bedoeld in Art. 16 met het rekenkundig gemiddelde van de begin- en eindwaarde van het gereguleerd actief bedoeld in artikel Art. 15.

De billijke marge is een netto vergoeding, ná toepassing van de vennootschapsbelasting.

Bij wijze van uitzondering wordt het kapitaal geïnvesteerd in een offshore interconnector in de zin van artikel 2, 55° van de Elektriciteitswet, vergoed op basis van een specifiek tarifair regulatorisch stelsel bepaald in samenspraak met een andere nationale regulerende instantie van de Europese Unie en opgenomen in bijlage 3. Zodoende maakt de waarde van de activa bekomen door de netbeheerder in het kader van voornoemde offshore interconnector geen deel uit van de waarde van het normale gereguleerd actief (RAB) en komt de vergoeding die voortvloeit uit het specifieke tarifaire regulatorische kader bovenop de andere vergoedingen bedoeld in de huidige methodologie.

a) *Het gereguleerd actief*

Art. 15.

§ 1. Per 31 december 2012 bedraagt de waarde van het gereguleerd actief (RAB) van de beheerder van het nationaal transmissienet 3.807.316.608,90 EUR, met inbegrip van een meerwaarde van 1.542.252.857,83 EUR.

Ingeval de rechten op de geregleerde materiële vaste activa wijzigen ingevolge een transactie, wordt de waarde van het gereguleerd actief, met het onderscheid tussen de historische aanschaffingswaarde goedgekeurd door de CREG en de meerwaarde zoals die op het moment van de transactie bij de afstand doende vennootschap voorkomt, overgenomen als de waarde van het gereguleerd actief bij de verkrijgende vennootschap.

§ 2. De waarde van het gereguleerd actief evolueert jaarlijks door :

- 1) de toevoeging van de aanschaffingswaarde van de investeringen van het jaar in materiële en immateriële vaste activa, opgenomen in §3;
- 2) de vermindering met de dat jaar, in overeenstemming met §4, geboekte afschrijvingen en waardeverminderingen van de geregleerde materiële en immateriële vaste activa;
- 3) de vermindering met de netto boekwaarde van de in dat jaar buiten gebruik gestelde geregleerde activa en van het eventuele deel van de meerwaarde met betrekking tot deze activa, zoals bedoeld in § 1 *supra*;

- 4) de vermindering met de tussenkomsten van derden die in de loop van het jaar geïnd werden;
- 5) de vermindering met de subsidies ontvangen in de loop van het jaar;
- 6) de evolutie van de behoefte aan bedrijfskapitaal;

De waarde van het gereguleerd actief wordt vermeerderd met de behoefte aan bedrijfskapitaal in plus of in min. De omvang van de behoefte aan bedrijfskapitaal wordt bepaald in functie van de gescheiden balans met betrekking tot de desbetreffende gereguleerde activiteit. De behoefte aan bedrijfskapitaal van de netbeheerder is, op een bepaald moment, gelijk aan het verschil tussen enerzijds de som van de voorraden, de bestellingen in uitvoering, de vorderingen op ten hoogste één jaar, de benodigde operationele liquiditeiten (beperkt tot 2% van de omzet uit de in België gereguleerde activiteiten) en de overlopende rekeningen van het actief op dat moment en, anderzijds, de som van de renteloze schulden, met name de handelsschulden op ten hoogste één jaar, de ontvangen voorschotten op bestellingen, de schulden met betrekking tot belastingen, bezoldigingen en sociale lasten, de overige schulden en de overlopende rekeningen van het passief op dat moment, zoals bedoeld in Bijlage "Minimumindeling van het algemeen rekeningenstelsel" van het Koninklijk Besluit van 12 september 1983 tot bepaling van de minimumindeling van een algemeen rekeningstelsel.

Het resultaat van deze bewerkingen vormt de eindwaarde van het gereguleerd actief (RAB) van het betreffende exploitatiejaar en wordt overgenomen als beginwaarde van het gereguleerd actief van het volgende jaar.

§ 3. De verworven materiële en immateriële vaste activa bedoeld in § 2, 1° zijn deze die zijn opgenomen in de goedgekeurde ontwikkelingsplannen, investeringsplannen of aanpassingsplannen, aangevuld met de vervangingsinvesteringen, investeringen voor nieuwe aansluitingen en aanpassingen van bestaande infrastructuur, die door de CREG als redelijk zijn aanvaard.

§ 4. De netbeheerders bepalen het jaarlijks bedrag van de afschrijvingen bedoeld in § 2, 2° door toepassing van de volgende afschrijvingspercentages op de historische aanschaffingswaarde, zonder rekening te houden met enige restwaarde:

Industriële gebouwen:	3% (33 jaar)
Administratieve gebouwen:	2% (50 jaar)
Kabels:	2% (50 jaar)

Leidingen:	2% (50 jaar)
Posten en cabines:	
- Laagspanningsuitrustingen:	3% (33 jaar)
- Hoogspanningsuitrustingen:	3% (33 jaar)
Aansluitingen:	
- Transformaties	3% (33 jaar)
- Lijnen en kabels	2% (50 jaar)
Meetapparatuur:	3% (33 jaar)
Teletransmissie en optische vezels:	10% (10 jaar)
Gereedschap en meubilair:	10% (10 jaar)
Rollend materieel:	20% (5 jaar)
Software en licenties	20% (5 jaar)

Na overleg met de CREG en rekening houdend met specifieke projecten kunnen andere activaklassen en afschrijvingspercentages worden goedgekeurd. Indien activa worden gerenoveerd, kunnen de renovatiekosten worden afgeschreven over de helft van de initiële afschrijvingsperiode van de activa.

Het afschrijvingsritme is lineair tenzij de CREG dit voor bepaalde activa vooraf anders bepaalt.

b) Het rendementpercentage

Art. 16.

In overeenstemming met het *Capital Asset Pricing Model* en in functie van de financiële structuur van de netbeheerder, is het rendementpercentage de som van:

- 1) een risicovrije rente;
- 2) de individuele risicopremie van de netbeheerder.

Art. 17.

§ 1. De risicovrije rente (RVR) bedoeld in het vorige artikel wordt jaarlijks bepaald als het rekenkundig gemiddelde rendement van de tijdens dat jaar door de Belgische overheid uitgegeven lineaire obligaties (OLO) met een looptijd van 10 jaar zoals gepubliceerd door de Nationale Bank van België, meer bepaald de daggegevens op de secundaire markt. Bij een OLO-rente kleiner of gelijk aan nul plegen de CREG en de netbeheerder overleg om tot een optimale oplossing te komen.

§ 2. Voor de individuele risicopremie bedoeld in het voorgaande artikel wordt de marktrisicopremie (R_p) jaarlijks met een bètafactor (β) gewogen.

§ 3. De marktrisicopremie (R_p) is vastgelegd op 3,50%.

§ 4. De bètafactor (β), die de gevoeligheid van marktbevingen weergeeft van het rendement van de belegging in aandelen van de netbeheerder, is de covariantie van het rendement van het aandeel van de netbeheerder met het rendement op de markt, te delen door de variantie van die markt. Als markt gelden de aandelen die in dat jaar deel uitmaakten van de BEL20-aandelenkorf (of diens vervanger). De bètafactor wordt berekend op basis van de daggegevens voor een periode van drie jaar, waarbij het derde jaar overeenstemt met het betreffende boekjaar. Als de berekende waarde van de bètafactor minder dan 0,53 bedraagt, dan wordt de waarde van de bètafactor op 0,53 vastgelegd.

§ 5. Wegens de beperkte liquiditeit van het aandeel van de netbeheerder worden de risicovrije rente en de risicopremie verhoogd met een illiquiditeitscoëfficiënt van 10% (α).

Art. 18.

De financiële structuur van de betrokken netbeheerder (S) is de verhouding, begrensd tot 100%, van zijn eigen vermogen en zijn gereguleerd actief.

De teller wordt voor het betreffende exploitatiejaar berekend als het rekenkundig gemiddelde van de beginwaarde na resultaatverwerking en de eindwaarde ervan vóór resultaatverwerking.

Indien de financiële structuur van de netbeheerder kleiner is dan of gelijk aan 33%, is het rendementspercentage gelijk aan het resultaat van de formule: $S \times (1 + \alpha) \times [RVR + (R_p \times \beta)]$.

Indien de financiële structuur van de netbeheerder groter is dan 33%, wordt in de formule in voorgaande alinea S gelijk gesteld aan 33% en wordt daarbij het resultaat van volgende formule opgeteld: $(S - 33\%) \times (RVR + 0,70)$.

Art. 19.

§ 1. De netbeheerder maakt het tariefvoorstel op:

- 1) wat de risicovrije rente betreft, op basis van de OLO's met een looptijd van 10 jaar uitgegeven in de loop van de jaren die aan de indiening van het tariefvoorstel

voorafgingen, of, indien deze relevanter zijn, op basis van de verwachte prijsnoteringen;

- 2) wat de bètafactor betreft, in overeenstemming met Art. 17, § 4;
- 3) wat betreft de financiële structuur S, op basis van de desgevallend gescheiden balans van de netbeheerder van het laatste volledige exploitatiejaar dat de indiening van het tariefvoorstel voorafgaat.

§ 2. De netbeheerder herberekent in het tariefverslag de parameters genoemd in § 1 op grond van de werkelijke waarden. De netbeheerder en de CREG houden met deze herrekende parameters rekening in de procedure bedoeld in titel V.6 van de onderhavige tariefmethodologie bij de bepaling van het verschil tussen enerzijds de werkelijke, aan de netbeheerder toekomende billijke marge en anderzijds de billijke marge geraamd in het tariefvoorstel.

Het saldo van het verschil wordt toegewezen aan het totaal inkomen van de volgende regulatoire periode.

V.3.3.3 Stimulansen

a) Stimulansen tot kostenbeheersing

Art. 20.

Het (positieve of negatieve) verschil tussen het budget van niet-beheersbare kosten goedgekeurd door de CREG en de reële waarde van deze kosten, goedgekeurd in overeenstemming met titel V.6, wordt integraal toegewezen aan het totaal inkomen van de volgende regulatoire periode.

Art. 21.

§ 1. Voor elk jaar van de regulatoire periode stelt de netbeheerder, rubriek per rubriek, een budget van beheersbare kosten voor, met name op basis van de volgende elementen:

- 1) de ontwikkeling van het volume aan investeringen dat is opgenomen in het ontwikkelingsplan van de netbeheerder bedoeld in artikel 13 van de Elektriciteitswet en in de investeringsplannen goedgekeurd door de bevoegde gewestelijke instanties;
- 2) de ontwikkeling van het volume aan investeringen dat niet is opgenomen in de ontwikkelings- en investeringsplannen bedoeld in 1) ;

- 3) de ontwikkeling van het gebouwenpark- en de portfolio van activa waarvan de netbeheerder eigenaar is.

§ 2. Dit voorstel van budget van beheersbare kosten wordt door de netbeheerder uitgesplitst in de volgende categorieën:

- 1) de uitgaven in verband met het onderhoud van het bestaande Belgische net;
- 2) de uitgaven in verband met de ontwikkeling van het bestaande Belgische net. Deze uitgaven moeten verder worden verdeeld over de verschillende, individuele investeringen;
- 3) de andere uitgaven die geen direct verband hebben met een specifiek materieel actief.

§ 3. Het bedrag van de vier jaarbudgetten van beheersbare kosten dat door de CREG werd goedgekeurd voor de regulatoire periode, maakt het voorwerp uit van een *ex post* correctie in functie van de daadwerkelijk verrichte investeringen en de reële inflatie.

§ 4. Bij wijze van stimulans tot kostenbeheersing wordt 50% van het (positieve of negatieve) verschil tussen het budget van beheersbare kosten goedgekeurd door de CREG en gecorrigeerd in overeenstemming met § 3 , en de reële waarde van deze kosten jaarlijks aan de netbeheerder toegewezen. De eventueel op het bedrag van deze stimulans verschuldigde belasting is voor rekening van de netbeheerder.

De correctie bedoeld in § 3, evenals 50% van het verschil (positief of negatief) tussen enerzijds het budget aan beheersbare kosten goedgekeurd door de CREG en gecorrigeerd in overeenstemming met § 3, en anderzijds de werkelijke waarde van deze kosten wordt toegewezen aan het totaal inkomen van de volgende regulatoire periode.

Art. 22.

§ 1. De begroting van de kosten voor de reservering van ondersteunende diensten van een jaar Y wordt voor elke dienst afzonderlijk (R1, R2, R3 naar omhoog, R3 naar omlaag en MVAr) elk jaar als volgt gecorrigeerd:

- 1) eerst worden de werkelijke reserveringskosten van het jaar Y-1 gecorrigeerd in verhouding tot de evolutie van jaar Y-1 naar jaar Y van de volumes van deze dienst, zoals de CREG deze heeft goedgekeurd;
- 2) specifiek voor R1 en R2, wordt vervolgens het resultaat van de eerste stap vermenigvuldigd met een factor die de evolutie weergeeft van het jaar Y ten

overstaan van het jaar Y-1 van de kostprijs voor de levering door de Belgische gascentrales met gecombineerde cyclus van de volledige volumes aan R1 en R2. Voor de jaren Y-1 en Y wordt rekening gehouden met:

- het technische minimum en de maximumcapaciteit van R1 en/of R2 per centrale, als de technische parameters van de Belgische gascentrales met gecombineerde cyclus die deelnemen aan de tender voor R1 en/of R2;
- de *Clean Spark Spread* per uur voor een gascentrale met gecombineerde cyclus en een rendement van 50% op basis van prijsreferenties voor elektriciteit, gas en CO₂-emissiequota die gepubliceerd worden voor de Belgische markt relevante dagmarkten, zoals overeengekomen tussen de CREG en de netbeheerder.

Specifiek voor de opwaartse R3, de neerwaartse R3 en de MVAr, wordt vervolgens het resultaat van de eerste stap vermenigvuldigd met een factor die de evolutie van de inflatie weergeeft van het jaar Y ten overstaan van het jaar Y-1. Dat gebeurt op basis van het indexcijfer der consumptieprijzen dat de FOD Economie publiceert. Ten slotte wordt, enkel voor R3, het resultaat van dit product verhoogd met 2% per schijf van 25 MW capaciteit die in het jaar Y bijkomend werd gecontracteerd in vergelijking met het jaar Y-1. Omgekeerd wordt het resultaat van dat product verminderd met 2% per schijf van 25 MW capaciteit die in het jaar Y minder werd gecontracteerd in vergelijking met het jaar Y-1.

§ 2. Bij wijze van stimulans tot kostenbeheersing wordt 15% van het (positieve of negatieve) verschil tussen enerzijds de begroting van beïnvloedbare kosten, goedgekeurd door de CREG en gecorrigeerd in overeenstemming met § 1, en anderzijds de reële waarde van deze kosten, jaarlijks toegewezen aan de netbeheerder, zonder dat het bedrag vóór belastingen van deze stimulans jaarlijks echter lager kan zijn dan -2.000.000,00 EUR/jaar of hoger dan +6.000.000,00 EUR/jaar.

De belasting die eventueel verschuldigd is op het bedrag van deze stimulans is voor rekening van de netbeheerder.

De correctie bedoeld in § 1, evenals het saldo van het verschil bedoeld in §2, eerste lid dat niet toegekend is aan de netbeheerder, wordt toegewezen aan het totaal inkomen van de volgende regulatoire periode.

- b) *Stimulansen gericht op de bevordering van de marktintegratie en van de bevoorradingszekerheid, gericht op de verbetering van de kwaliteit en op een passend niveau van onderzoek en ontwikkeling*

Art. 23.

§ 1. Er kunnen stimulansen aan de netbeheerder worden toegekend om hem ertoe aan te sporen:

- 1) de marktintegratie en de bevoorradingszekerheid te stimuleren;
- 2) zijn kwaliteit te verbeteren;
- 3) voor het nodige onderzoek en de nodige ontwikkeling te zorgen met betrekking tot zijn activiteit;
- 4) de afstemming tussen vraag en aanbod te bevorderen; en
- 5) de continuïteit van de bevoorrading te vergroten.

Onverminderd de bepalingen van Art. 24 tot 0, bepaalt de CREG in samenspraak met de netbeheerder de rubrieken en/of projecten waarop deze stimulansenregeling van toepassing is.

De finale modaliteiten ter bepaling van stimulansen, met name hun duur, berekeningswijze, wijze van controle, enz. worden in diezelfde overeenkomst bepaald.

Deze overeenkomst wordt tussen de CREG en de netbeheerder gesloten voorafgaand aan de indiening van het tariefvoorstel en wordt op de website van de CREG gepubliceerd. In voorkomend geval wordt het gevolg dat de CREG hieraan geeft, opgenomen in en bekendgemaakt via de tariefbeslissing.

§ 2. Jaarlijks bepaalt de CREG in haar beslissing over het tariefverslag het bedrag van stimulansen dat aan de netbeheerder toekomt. Over de bedragen in verband met de stimulansen bedoeld in Art. 24, § 3, Art. 24, § 4, Art. 25, § 2, Art. 25, § 4, Art. 26 en Art. 27, zal de CREG in de loop van het boekjaar zelf een ontwerp van beslissing aannemen.

§ 3. De belasting (op basis van de gemiddelde aanslagvoet) die eventueel op het bedrag van deze stimulansen is verschuldigd, is voor rekening van de netbeheerder.

§ 4. Het verschil tussen de reële goedgekeurde stimulans en de in het tariefvoorstel gebudgetteerde bedrag voor het exploitatiejaar wordt toegewezen aan het totaal inkomen van de volgende regulatoire periode.

Art. 24.

§ 1. De bevordering van de **marktintegratie** door de netbeheerder geeft aanleiding tot de toekenning van drie stimulansen:

- 1) de toekenning aan de netbeheerder van een deel van de resultaten uit bepaalde financiële deelnemingen die duidelijk bijdragen tot de marktintegratie (verder onder § 2);
- 2) een toegekend bedrag voor de gemeten verhoging van de ter beschikking gestelde interconnectiecapaciteit in de Belgische regelzone, bepaald op basis van een berekeningsmethode overeengekomen tussen de CREG en de netbeheerder ten overstaan van 1 of meer vooraf bepaalde referentieniveaus, waarbij in hoofdzaak rekening wordt gehouden met die dagen dat de Belgische regelzone netto-invoerder is van elektrische stroom (verder onder § 3);
- 3) een toegekend bedrag voor de gemeten verhoging van de totale welvaart in zowel België als in de totale CWE zone (verder onder § 4).

§ 2. Voor de eerste stimulans bedoeld in § 1, 1), gelden de volgende bepalingen:

- 1) de netbeheerder ontvangt elk jaar zestig procent van de geïnde dividenden en gerealiseerde meerwaarden op de financiële participaties die hij heeft in de volgende ondernemingen: CASC, CORESO, HGRT en APX-ENDEX;
- 2) de belasting (op basis van de gemiddelde aanslagvoet) die verschuldigd is op het bedrag van deze stimulans, is voor rekening van de netbeheerder;
- 3) het saldo van de geïnde dividenden en gerealiseerde meerwaarden wordt toegewezen aan het totaal inkomen van de volgende regulatoire periode;
- 4) de minderwaarden die op deze financiële participaties worden gerealiseerd, zijn integraal voor rekening van de netbeheerder;
- 5) voor deze stimulans is geen specifieke opname in de *ex ante* rapportering vereist. Dat dient wel te gebeuren voor de *ex post* rapportering;
- 6) mits de voorafgaande goedkeuring van de CREG, kan de lijst van de financiële participaties waaraan deze stimulans is gekoppeld, het voorwerp uitmaken van aanpassingen.

§ 3. Voor de tweede stimulans bedoeld in § 1, 2), gelden de volgende bepalingen:

- 1) het jaarlijks maximaal toe te kennen bedrag van deze stimulans bedraagt 6.000.000,00 EUR;

- 2) met het oog op de *ex ante* tariefberekening voorziet de netbeheerder voor elk jaar van de regulatoire periode 2016-2019 *ex ante* in zijn tariefvoorstel het bedrag van 4.000.000,00 EUR als element van zijn totaal inkomen;
- 3) in overleg met de netbeheerder legt de CREG jaarlijks de referentiewaarden vast voor de bedoelde capaciteit. Daarbij wordt onder andere rekening gehouden met de realisatie van investeringen die deze capaciteit verhogen.

§ 4. Voor de derde stimulans bedoeld in § 1, 3), gelden de volgende bepalingen:

- 1) een stimulans tot marktintegratie wordt toegekend in functie van de verbetering van de economische welvaart als gevolg van de koppeling van de markten in *day ahead*. De indicatoren daarvoor zijn functie van de gemeten totale welvaartsverbetering in de Belgische regelzone (voor 67 %) en deze gemeten in de *Central West European zone* (voor 33 %) en dat in vergelijking met een toestand zonder marktkoppeling;
- 2) de totale welvaart wordt gemeten als de som van het consumentensurplus, het producentensurplus en de opbrengsten uit de veiling van interconnectiecapaciteit;
- 3) deze referentiewaarden worden jaarlijks vastgelegd door de CREG, op voorstel van de netbeheerder;
- 4) het jaarlijks maximaal toe te kennen bedrag van deze stimulans bedraagt 11.000.000,00 EUR;
- 5) met het oog op de *ex ante* tariefberekening voorziet de netbeheerder voor elk jaar van de regulatoire periode 2016-2019 *ex ante* in zijn tariefvoorstel het bedrag van 4.000.000,00 EUR als element van zijn totaal inkomen.

Art. 25.

§ 1. De **verbetering van de kwaliteit** van de netbeheerder geeft aanleiding tot de toekenning van drie types van stimulansen in functie van de doelmatigheid getoond door de netbeheerder in het licht van de vooropgestelde of gerealiseerde investeringen.

§ 2. De eerste stimulans houdt verband met de wijze waarop de netbeheerder aantoont dat de realisatie en het beheer van zijn investeringsportefeuille gebaseerd zijn op objectieve criteria die in samenspraak met de CREG werden vastgelegd en tot een hoger efficiëntieniveau leiden. Het maximale jaarlijkse bedrag van de eerste stimulans is

2.500.000,00 EUR, te verdelen over de elementen met een *ex ante* karakter en de elementen met een *ex post* karakter.

Met het oog op de *ex ante* tariefberekening voorziet de netbeheerder hiertoe voor elk jaar van de regulatoire periode 2016-2019 *ex ante* in zijn tariefvoorstel het bedrag van 2.000.000,00 EUR als element van zijn totaal inkomen.

Het bedrag van de toegekende stimulans wordt door de CREG bepaald in het licht van de manier waarop de netbeheerder zijn portefeuille van projecten en vooropgestelde investeringen beheert, op basis van de volgende criteria:

1) Wat de *ex ante* evaluatie betreft:

- voor de projecten die nog niet door een bevoegde instantie werden goedgekeurd in het kader van een investeringsplan: de rechtvaardiging gegeven door de netbeheerder voor de voorgestelde investeringen en desinvesteringen in het licht van met name hun noodzakelijkheid (o.a. kosten-batenanalyse), de verbetering van de kwaliteit of doeltreffendheid, de verhoging van de aangeboden capaciteit en rekening houdend met de criteria bedoeld in de eerste alinea;
- voor de projecten goedgekeurd door een bevoegde instantie in het kader van een investeringsplan: de doeltreffendheid van de voorgestelde budgetten;

2) Wat de *ex post* evaluatie betreft:

- voor de projecten waarvan de verschillen tussen budget en daadwerkelijke uitgaven groter zijn dan of gelijk zijn aan 20%: de rechtvaardiging van de verschillen;
- wat de aansluitingen betreft, de tevredenheid van de netgebruikers met betrekking tot de elementen die vooraf overeengekomen werden tussen de netbeheerder en de gebruiker (termijnen en budget).

Het bedrag van deze stimulans voor het boekjaar "t" wordt vastgelegd in een ontwerp van beslissing aangaande de specifieke verslaggeving die zal worden aangenomen in het boekjaar 't' en die bevestigd zal worden in de beslissing over het tariefverslag voor het boekjaar "t", genomen in "t+1".

De concrete modaliteiten zullen worden opgenomen in de overeenkomst bedoeld in Art. 23, § 1 van de huidige tariefmethodologie.

§ 3. Op voorstel van de netbeheerder kan de CREG bovendien, bijkomend bij de huidige tariefmethodologie, bepaalde stimulansen vastleggen voor belangrijke en specifieke investeringen in het netwerk en dat voor een op ad hoc basis bepaalde periode.

Voor de hier bedoelde stimulans kunnen in een tariefvoorstel, of in een aangepast of geactualiseerd tariefvoorstel enkel bedragen worden opgenomen die door de CREG zijn goedgekeurd.

§ 4. Voor de tijdige realisatie van de projecten Stevin, Alegro, Brabo en van de vierde *phaseshifter* wordt een derde, éénmalige, stimulans toegekend van 1.000.000,00 EUR per project. Daartoe voorziet de netbeheerder in zijn tariefvoorstel voor de regulatoire periode 2016-2019 het bedrag van 1.000.000,00 EUR in elk exploitatiejaar.

Art. 26.

Wat de **onderzoeks- en ontwikkelingsprojecten betreft** die de netbeheerder omdat ze nodig zijn voor zijn activiteiten, kan hij bijkomend een gedeelte van de kosten recupereren die nodig waren om de bijhorende subsidies te verwerven. Dat gedeelte is beperkt tot (i) 50% van het totaal van de in dat jaar ontvangen subsidies en (ii) tot een maximum van 1.000.000,00 EUR per jaar.

Met het oog op de *ex ante* tariefberekening voorziet de netbeheerder voor elk jaar van de regulatoire periode 2016-2019 *ex ante* in zijn tariefvoorstel het bedrag van 500.000,00 EUR als element van zijn totaal inkomen.

Art. 27.

Voor de toekenning van stimulansen naar goeddunken van de CREG wordt er jaarlijks een budget van 2.000.000,00 EUR voorzien.

Dat budget zou deels kunnen worden gebruikt voor de ontwikkeling van een stimulans ter bevordering van de **afstemming tussen vraag en aanbod**. De toewijzing ervan zou gekoppeld kunnen worden aan de uitvoering van de activering van de strategische reserve.

Met het oog op de *ex ante* tariefberekening voorziet de netbeheerder voor elk jaar van de regulatoire periode 2016-2019 *ex ante* in zijn tariefvoorstel het bedrag van 1.000.000,00 EUR als element van zijn totaal inkomen.

Art. 28.

De verbetering van de continuïteit van de bevoorrading geeft aanleiding tot de toekenning van een stimulans voor een maximumbedrag van 2.000.000,00 EUR/jaar.

V.4 Criteria voor de beoordeling van het redelijk karakter van de kosten

Art. 29.

Om als redelijk beoordeeld te worden, moeten de elementen van het totaal inkomen, het investeringsbudget en de netto kosten van de openbare dienstverplichtingen die niet door een toeslag worden gedekt, op cumulatieve wijze:

- 1) nodig zijn voor de uitvoering van de wettelijke en reglementaire verplichtingen die in België die op de netbeheerder rusten;
- 2) indien van toepassing, de berekeningsregels, methodes, besluiten en beslissingen respecteren, die worden opgelegd door de wetgeving, de reglementering, de rechtspraak of de CREG en voor een toereikende verantwoording zorgen;
- 3) verantwoord zijn rekening houdende met het algemeen belang;
- 4) onvermijdelijk zijn voor de netbeheerder;
- 5) in zoverre deze vergelijking mogelijk is, de vergelijking doorstaan met de overeenstemmende kosten van bedrijven die een vergelijkbare activiteit hebben onder vergelijkbare omstandigheden, daarbij rekening houdend met de reglementaire of gereguleerde specificiteit.

De vijf voornoemde elementen vormen de basiscriteria. Zij worden in het **vet** weergegeven. Onder elk van deze vijf basiscriteria worden een aantal verduidelijkingen weergegeven. Beide types, zowel deze in het **vet** aangeduid als de andere zijn evenwaardig.

Art. 30.

1. **1ste criterium: nodig zijn voor de uitvoering van de wettelijke en reglementaire verplichtingen die in België op de netbeheerder rusten**
  - a) Behoudens voorafgaande goedkeuring door de CREG, worden elementen die het gevolg zijn van het bewust nastreven van hogere dan de wettelijk bepaalde en

geldende technische normen, voor de veiligheid, efficiëntie en betrouwbaarheid van het net in principe als onnodig beschouwd.

- b) De kostelementen moeten nodig zijn voor een correcte toepassing van de bepalingen van de Belgische Elektriciteitswet en haar uitvoeringsbesluiten, van de gewestelijke decreten, reglementen en ordonnanties, van de bindende rechtspraak, van de kaderrichtsnoeren goedgekeurd door ACER en van de Europese regelgeving, met inbegrip van bindende netwerkcodes. De kosten verbonden aan de activiteiten van ENTSO-E moeten redelijk en proportioneel zijn, in overeenstemming met artikel 11 van Verordening (EG) nr. 714/2009.
- c) De elementen die resulteren uit de naleving van striktere openbare dienstverplichtingen dan die welke opgelegd worden en/of die onvoldoende gerechtvaardigd zijn, worden in principe verworpen als zijnde onnodig/onredelijk.
- d) Elementen die louter het gevolg zijn van vrijwillige afspraken van de netbeheerder binnen verenigingen die al dan niet onderworpen zijn aan de Belgische wetgeving en waarover geen formeel voorafgaand akkoord van de CREG werd verkregen, worden voor de veiligheid, efficiëntie en betrouwbaarheid van het net in principe als onnodig beschouwd.
- e) Elementen die enkel trachten te anticiperen op een toekomstige wet- en regelgeving, worden in principe als onnodig beschouwd.
- f) De elementen die verband houden met niet-gereguleerde activiteiten in België, worden als onnodig/onredelijk beschouwd. Teneinde elke kruissubsidiëring tussen gereguleerde en niet-gereguleerde activiteiten te vermijden, moeten de volgende regels absoluut worden toegepast:
  - 1) de directe en indirecte kosten verbonden aan de personeelsleden die structureel werken aan niet-gereguleerde activiteiten, worden integraal beschouwd als onnodig/onredelijk voor de in België gereguleerde activiteiten;
  - 2) de directe en indirecte kosten verbonden aan de raad van bestuur, aan de *corporate* activiteiten alsook aan alle andere gezamenlijke activiteiten met één of meerdere betrokken ondernemingen, die niet gereguleerd zijn in België, worden opgesplitst in gereguleerde en niet-gereguleerde activiteiten op basis van een verdeelsleutel die vóór het begin van elke regulatoire periode door de netbeheerder wordt voorgesteld en door de CREG wordt goedgekeurd. Het deel van deze kosten dat aan de niet-gereguleerde activiteiten wordt toegewezen, wordt beschouwd als onnodig/onredelijk voor de in België gereguleerde activiteiten;

- 3) de gerichte prestaties die voor niet-gereguleerde activiteiten worden geleverd door personeelsleden die aan andere categorieën toebehoren dan die hierboven vermeld, worden als onnodig/onredelijk beschouwd voor de in België gereguleerde activiteiten en worden ten laste gelegd van de niet-gereguleerde activiteiten op basis van de directe en indirecte kosten veroorzaakt door deze prestaties;
- 4) het gedeelte van de indirecte kosten dat ten laste wordt gelegd van de niet-gereguleerde activiteiten die bedoeld zijn in voornoemde punten 1), 2) en 3), is forfaitair vastgesteld op 35% van de directe kosten om zo rekening te houden met de zowel nu als in het verleden gedragen indirecte kosten ter vergaring van de expertise van het personeel van de netbeheerder;
- 5) Indien een verlaging van de financiële rating van de netbeheerder in verband kan worden gebracht met de voortzetting van één of meerdere niet-gereguleerde activiteiten, dan worden de bijkomende financiële lasten die uit deze verlaging van de rating voortvloeien, als onnodig beschouwd voor de in België gereguleerde activiteiten en integraal ten laste van de niet-gereguleerde activiteiten gelegd.

Art. 31.

2. 2de criterium: indien van toepassing, de berekenings- en evaluatieregels, methodes, besluiten en/of beslissingen respecteren, die worden opgelegd door de wetgeving, de reglementering, de rechtspraak of de CREG en voor een toereikende verantwoording zorgen

- a) De budgetten voor zijn beheersbare kosten die de netbeheerder voorstelt, moeten absoluut worden opgesteld op basis van bedragen die zijn opgenomen in het laatste tariefverslag dat de commissie heeft goedgekeurd, rekening houdend met de ontwikkelingsregels in overeenstemming met artikel 21 en het *ex ante* rapporteringsmodel respecteren. In het kader van de beoordeling van de inspanning tot kostenbeheersing beschouwt de CREG de kostenbesparingen door de netbeheerder gerealiseerd tijdens regulatoire periodes in het verleden immers als verworven.

Zodoende moet de netbeheerder voor elke kostenplaats systematisch een becijferde rechtvaardiging bezorgen voor elk verschil van meer dan 10% tussen de meest recente gekende definitieve cijfers en de gebudgetteerde cijfers en daarbij met name het volgende preciseren:

- de manier waarop de uitzonderlijke gebeurtenissen/elementen (bv. grotere projecten, stopzetting van een activiteit, ...) (i) die zich voordeden tijdens het jaar waarop het laatste door de CREG goedgekeurde tariefverslag betrekking had en/of (ii) waarop geanticipeerd wordt, voor elk van de jaren van de volgende regulatoire periode individueel bekeken, in aanmerking werden genomen in het tariefvoorstel;
- de eventueel gebruikte indexatieparameter(s) alsook de gebruikte bronnen en gegevens;
- de manier waarop de resultaten van de reeds gevoerde aanbestedingsprocedures voor de volgende regulatoire periode en de reeds ontvangen offertes van de leveranciers - al dan niet - in aanmerking werden genomen in het tariefvoorstel.

Het gebrek aan rechtvaardiging, met name voor wat betreft de gebruikte hypothesen en indexeringsmethoden, en/of aan onderscheid tussen uitzonderlijke elementen (bv. grote projecten) en recurrente kosten en/of aan voldoende onderverdeling/opsplitsing in de verschillende kosten, zal in principe aanleiding geven tot een verwerping van de kosten.

Toenames van meer dan 10%, die onvoldoende kunnen worden onderbouwd door onder andere offertes van leveranciers, verandering in volumes, etc., zullen in principe worden verworpen.

- b) Elke afwijking in de kosten die het gevolg is van de toepassing van een waarde van één van de volgende parameters die niet aanvaard is door de CREG, zal in principe als onredelijk worden verworpen:
- 1) de wegingsfactor Bèta gehanteerd voor de berekening van het rendementspercentage;
  - 2) de waarde van de risicovrije rente gehanteerd voor de berekening van het rendementspercentage;
  - 3) de berekening van de factor S als de verhouding tussen het eigen vermogen en de RAB;
  - 4) de waarde van de risicopremie Rp.
- c) Elke afwijking in de kosten die het gevolg is van de foutieve toepassing van de berekening en de evolutie van het gereguleerd actief en van het rendementspercentage zal in principe als onredelijk worden verworpen.

- d) Elke niet gerechtvaardigde afwijking in de kosten die het gevolg is van ramingen die niet door de CREG aanvaard zijn en informatie met betrekking tot referentiehoeveelheden van verkopen, zal in principe als onredelijk worden verworpen.
- e) Alle onvoldoende verantwoorde bedragen zullen in principe als onredelijk worden verworpen.
- f) De kruissubsidies tussen gereguleerde en niet-gereguleerde activiteiten zullen als onredelijk worden verworpen.
- g) De elementen die het gevolg zijn van het niet correct toepassen van bindende rechtspraak zullen als onredelijk worden verworpen.
- h) Wanneer het een aangepast tariefvoorstel betreft, ingediend tijdens de regulatoire periode na vernietiging van een beslissing door het Hof van Beroep te Brussel, dienen de elementen van het voorgestelde totaal inkomen afgestemd te zijn op de werkelijke waarden die gekend zijn op het ogenblik van de indiening van het nieuwe tariefvoorstel, zoniet zullen zij als onredelijk worden beschouwd.
- i) De aankopen van goederen en diensten, verricht in naleving van de wetgeving betreffende de overheidsopdrachten, worden geacht verricht te zijn tegen de marktprijs, zij het wel, in voorkomend geval, onder het voorbehoud van de beoordelingsbevoegdheid van de CREG en, voor de ondersteunende diensten, mits de naleving, van de bepalingen van artikel 12^{quinquies} van de Elektriciteitswet.

Art. 32.

3. 3de criterium: respect voor het algemeen belang

3.1 Algemene bepalingen

- a) Elk kostenelement waarvoor de CREG op voldoende wijze kan aantonen dat het geen voorwerp heeft uitgemaakt van voldoende kostenbeheersing zal in principe als onredelijk worden verworpen (bijvoorbeeld, de in acht genomen rentevoet moet in lijn zijn met de rentevoeten voor gelijkaardige leningen en risico's, de aankoopprocedures, de inning van onbetaalde rekeningen, ... moeten doelmatig zijn).

In het kader van de beoordeling van de inspanning tot kostenbeheersing beschouwt de CREG de kostenbesparingen die de netbeheerder in het verleden gerealiseerd heeft als verworpen.

- b) De elementen die weliswaar eigen zijn aan de bedrijfsvoering van de netbeheerder, doch omwille van een wettelijk monopolie niet op een overtuigende manier als integraal noodzakelijk voor de netgebruikers kunnen worden geduid, zullen in principe integraal als onredelijk worden beschouwd.
- c) De elementen van het inkomen die het gevolg zijn van een onvoldoende medewerking die de CREG en de revisoren bij de waardering van het transmissienet door de 3 revisorenkantoren in 2000 vastgesteld hebben bij de oprichters van de netbeheerder (bv. de noodzakelijke provisies voor sanering van terreinen), zullen in principe als onredelijk worden beschouwd, ook als het reële karakter ervan zou vaststaan: de saneringslast van dergelijke verborgen gebreken ligt immers bij de historische eigenaars. De netbeheerder moet aantonen dat hij deze kosten permanent recupereert van vroegere eigenaars of alle middelen uitput om deze te recupereren.
- d) Elk element dat samenhangt met beroepsprocedures ingesteld door de netbeheerder tegen de Belgische Staat, de CREG of een andere overheid, zal in principe als onredelijk worden beschouwd, tenzij de netbeheerder in het gelijk wordt gesteld.
- e) Alle andere elementen waarvan de CREG voldoende kan aantonen dat zij uitsluitend gericht zijn op het vergroten van de aandeelhouderswaarde ten nadele van de netgebruikers zullen in principe als onredelijk uit de tariefbasis worden verworpen.
- f) De kosten die het gevolg zijn van sancties opgelegd door een bevoegde overheid zullen in principe als onredelijk worden verworpen.

3.2 *In verband met investeringsuitgaven*

§ 1. De CREG beschouwt de kosten van de investeringen die zijn opgenomen in de goedgekeurde ontwikkelingsplannen, investeringsplannen of aanpassingsplannen of zijn erkend als PCI's enkel als verantwoord indien het kostenefficiënt karakter van de gekozen uitvoeringsopties voor de realisatie van het project ex ante (bij de indiening van het tariefvoorstel) wordt aangetoond door middel van een onderlinge vergelijking van de kosten-batenanalyses van de verschillende realisatie-opties.

§ 2. Voor projecten die zijn erkend als PCI of die werden opgenomen in het Europese TYNDP of andere goedgekeurde ontwikkelingsplannen, investeringsplannen of aanpassingsplannen waarvan de investeringskost (Capex) hoger zijn dan 20.000.000,00 EUR (verspreid over verschillende jaren van één of meerdere regulatoire

periodes) dient de netbeheerder per project het efficiënt karakter van de voorgestelde budgetten aan te tonen op basis van kosten-batenanalyses van de verschillende realisatie-opties.

Andere investeringen (niet opgenomen in goedgekeurde ontwikkelingsplannen), waarvan de investeringskosten (Capex) hoger zijn dan 20.000.000,00 EUR (eventueel gespreid over één of meerdere regulatoire periodes) worden door de CREG als verantwoord aanvaard indien zowel de technisch-economische noodzaak als de kostenefficiëntie (door middel van kosten-batenanalyses van de verschillende realisatie-opties) door de netbeheerder wordt bewezen.

De kostenbaten-analyse, die de netbeheerder op projecten dient toe te passen, bestaat uit de volgende stappen:

- a) bepalen van de te analyseren investering versus de situatie zonder investering waarbij verschillende technische scenario's worden opgenomen. De technische oplossingen dienen te worden geoptimaliseerd rekening houdende met de energie-efficiëntie;
- b) bepalen van de kosten per scenario: de kosten dienen in volgende categorieën te worden opgesplitst:
  - ontwikkeling- en constructiekosten;
  - kosten voor tijdelijke oplossingen;
  - *environmental impact*;
  - vervangingsinvesteringen gedurende de technische levensduur van de activa;
  - ontmantelingskosten;
  - onderhouds- en exploitatiekosten gedurende de technische levensduur;
  - kosten van de verliezen gedurende de technische levensduur;
- c) olijsten van de mogelijke effecten per scenario (capaciteit, elektrische verliezen reduceren, bevoorradingszekerheid, invloed op kwaliteit en veiligheid, marktintegratie bevorderen);
- d) kwantificeren van de effecten;
- e) bepalen van het saldo van de kosten en de baten;
- f) analyseren van de kosten en de baten onder de verschillende scenario's;

- g) keuze van de finale optie en opstellen van het uitvoeringsplan (project planning + vastleggen *milestones* en opstelling van een uitgavekalender).

§ 3. Projecten met een investeringskost lager dan 20.000.000,00 EUR dienen niet systematisch aan de hand van uitgebreide kosten-batenanalyses te worden verantwoord. In eerste instantie volstaat een verantwoording aan de hand van een uitgebreide toelichting. De CREG heeft echter altijd het recht om voor specifieke kleinere projecten kosten-batenanalyses te vragen.

§ 4. De netbeheerder maakt de kosten-batenanalyses of uitgebreide toelichtingen over bij de indiening van zijn tariefvoorstel of bij de herziening van zijn tariefvoorstel indien de herziening betrekking heeft op een aanpassing van de tarieven als gevolg van een investering in de netinfrastructuur.

§ 5. Indien tijdens de lopende regulatoire periode nieuwe grote projecten worden opgestart⁶, [waarvan de totale investeringskosten (Capex) hoger zijn dan 20.000.000,00 EUR eventueel gespreid over één of meerdere regulatoire periodes] neemt de netbeheerder contact op met de CREG en wordt zowel de technisch-economische noodzaak als de kostenefficiëntie (door middel van kosten-batenanalyses van de verschillende realisatie-opties) door de netbeheerder aangetoond.

§ 6. Om zijn investeringsprogramma in het transmissienet en in de netten met een transmissiefunctie te kunnen realiseren, is de netbeheerder verplicht zich te verzekeren van de aanvaardbaarheid van die infrastructuren in de omgeving waarin ze gesitueerd zijn. *In fine* is die aanvaardbaarheid gebaseerd op de voorwaarden bepaald in de uiteenlopende afgeleverde vergunningen en op de verwerving van de daadwerkelijke rechten om die infrastructuren in te mogen planten. Die aanvaardbaarheid kan mogelijk gepaard moeten gaan met een compensatie die uiteenlopende vormen kan aannemen (compensatie *in natura*, een financiële compensatie voor economische verliezen,...), dat alles met het risico dat de realisatie van het programma gehinderd wordt.

Die compensaties, gebudgetteerd of werkelijk toegekend, maken het voorwerp uit van een specifieke berichtgeving aan de CREG en dat via een geactualiseerde fiche, bedoeld in artikel 42, § 3, van de voorliggende methodologie en via de tariefgebonden dossiers, zowel *ex ante* als *ex post*.

---

⁶ Voor de beslissingsfase dient de CREG op de hoogte gebracht en betrokken te worden.

De eventuele compensaties die verband houden met de verwezenlijking van investeringsprojecten worden beschouwd als manifest onredelijk voor zover zij niet voorafgaandelijk door de CREG zijn goedgekeurd, noch door een specifieke wetgeving zijn opgelegd en dat voor het gedeelte dat 3% van het jaarlijkse investeringsprogramma overtreft.

3.3 *Redelijkheidscriteria in verband met de strategische reserve*

Bovenop voormelde criteria zullen voor de strategische reserve in principe ook de volgende kosten als onredelijk worden beschouwd:

- de kosten die voortvloeien uit voorwaarden die zijn opgenomen in het servicecontract van de strategische reserve en die te gunstig zijn, voor zover de netbeheerder duidelijk minder gunstige contractuele voorwaarden had kunnen opleggen, en voor zover deze voorwaarden niet voortvloeien uit regels goedgekeurd door de CREG;
- de kosten die het gevolg zijn van een gebrek aan initiatief of weigering om de regels voor de vorming en werking van de strategische reserve te laten evolueren om de kosten-batenverhouding te optimaliseren, in het geval een redelijke verantwoording voor een dergelijk gebrek aan initiatief/een dergelijke weigering ontbreekt;
- de kosten van het gebruik van de strategische reserve voor andere doeleinden dan die waarvoor ze is bedoeld (de netbeheerder zal elk gebruik van de strategische reserve in het licht van dit criterium dienen te verantwoorden);
- de kosten voor de reservering en activering van een EAN-punt als gevolg van de terbeschikkingstelling van een andere dienst dan die waarvoor de strategische reserve bestemd is;
- de kosten die voortvloeien uit contractuele voorwaarden met betrekking tot de vergoeding van activeringen die de dekking van de variabele activeringskosten overstijgen;
- de kosten als gevolg van de niet-naleving van de procedure voor de samenstelling van de strategische reserve;
- de beheers- en werkingskosten die de bijkomende kosten overstijgen, die strikt genomen nodig zijn, in verhouding tot de kosten van de bestaande activiteiten van de netbeheerder die met name verband houden met de ondersteunende diensten.

Om gedekt te kunnen worden door tarieven, zullen de kosten en inkomsten van de strategische reserves moeten berusten op boekhoudkundige gegevens die, in voorkomend

geval, werden uitgesplitst met behulp van de verdeelsleutels die vooraf door de CREG werden goedgekeurd. Kosten die niet uitgesplitst zijn, zullen van de berekening van de tarieven en van de saldi van de netbeheerder worden uitgesloten, voor zover zij niet rechtstreeks toe te schrijven zijn aan activiteiten in verband met de strategische reserve..

3.4 *Criteria in verband met de ondersteunende diensten*

De CREG evalueert het al dan niet duidelijk onredelijke karakter van offertes en combinaties van offertes op basis van drie invalshoeken:

- 1) DE PRIJZEN. In het kader van de procedure voorzien bij artikel 12quinquies, § 1 van de Elektriciteitswet houdt de evaluatie van de prijs van de langetermijn producten (voor een of meerdere jaren) met name rekening met de budgetten goedgekeurd door de CREG, het inkomstenverlies van de leveranciers en het al dan niet bestaan van een quasi-exclusiviteitsclausule in de tertiaire reservecontracten. Voor zover de netbeheerder geen enkele fout kan worden verweten in het kader van de aanbestedingsprocedures voor kortetermijn producten, worden de kosten verbonden aan de resultaten van de veilingen van kortetermijnproducten niet als onredelijk beschouwd;
- 2) DE VOLUMES. In toepassing van artikel 4, § 2 van het Koninklijk Besluit van 11 oktober 2002 moet het volume gecontracteerd door de netbeheerder het benodigde reservevolume dekken dat door de CREG werd goedgekeurd;
- 3) DE PERFORMANTE WERKING VAN DE MARKT EN DE MEDEDINGING, in toepassing van artikel 23bis, alinea 1 van de Elektriciteitswet, waar gesteld wordt dat de CREG erop moet toezien dat de bedrijven die elektriciteit leveren in België, zich onthouden van elk anticoncurrentieel gedrag met een potentiële nadelige weerslag op een goed werkende elektriciteitsmarkt in België. Deze evaluatie houdt met name rekening met het aantal betrokken leveranciers en de diversiteit van de betrokken technologieën.

3.5 *Voor de eventuele vergoeding van en door netgebruikers bij onvoorziene aanpassingen op gebied van netontwikkeling*

De ontwikkeling van het net met het oog op een technisch-economische optimalisering kan voor een deel van het hoogspanningsnet tot een wijziging van de perimeter (= spanningsniveau) leiden. Deze wijzigingen kunnen verplaatsingen en/of schrappingen van bestaande aansluitingen noodzakelijk maken.

De wetgeving legt Elia de verplichting op om de betrokken gebruikers te vergoeden voor de kosten die de aanpassingen van het netwerk zouden kunnen veroorzaken, waartoe eenzijdig zou zijn besloten door de netbeheerder.

De CREG analyseert het bedrag van de vergoeding in de optiek van drie types van criteria of voorwaarden:

- 1) het bestaan van een formeel akkoord over de globale oplossing voorgesteld door Elia of de betrokken netgebruiker(s);
- 2) de vermindering van de totale kosten in het kader van een globale technisch-economische optimaliseringsoptiek; en
- 3) de elementen voor de berekening van de bijdrage in een optiek van neutraliteit voor de netgebruiker.

De elementen voor de berekening van de bijdragen zijn de volgende:

- 1) de kosten voor de realisatie van aansluitingsinstallaties (zgn. “deel B”) tussen de huidige installaties en de nieuwe aansluitingspunten;
- 2) de bijkomende uitgaven (verminderd met de besparingen) van de netgebruiker voor zijn eigen infrastructures;
- 3) de bijkomende uitgaven (verminderd met de besparingen) van de netgebruiker met betrekking tot de aansluitingstarieven (OPEX en CAPEX) en het gebruik van het net;

Alle tarieven worden in aanmerking genomen, inclusief de diverse belastingen en toeslagen. De tarifaire delta's worden geraamd op 10 jaar, geactualiseerd op 5%, met een jaarlijkse inflatie van 2%;

- 4) de bijdrage geldt, wanneer Elia de beoogde wijziging eenzijdig wil doorvoeren, en moet eenmalig en neutraal zijn voor de gebruiker.

3.6 Criteria in verband met de compensatie van het gebruik van infrastructures die aan de distributienetbeheerders toebehoren

Voor de verrekening van het gebruik door Elia van netinfrastructuur met een transmissiefunctie die eigendom is van distributienetbeheerders aanvaardt de CREG geen toevoeging van ondernemingswaarde: de waardering ervan moet gebeuren op basis van de RAB waarde van de betreffende infrastructuur.

Voor de berekening van het rendementspercentage dat daarop wordt toegepast, aanvaardt de CREG enkel de elementen en de waarden die voor Elia van toepassing zijn.

Art. 33.

4. 4de criterium: De elementen van het totaal inkomen kunnen door de netbeheerder niet worden vermeden

- a) De afwijkingen in de kosten die het gevolg zijn van het niet of laattijdig toepassen van de wettelijke voorgeschreven en beschikbare procedures, worden in principe als onredelijk verworpen.
- b) De kosten die het gevolg zijn van een laattijdig ingrijpen van de netbeheerder of van een kennelijk laattijdige aanvang van de uitvoering worden in principe als onredelijk verworpen.
- c) De afwijking als gevolg van het niet toepassen van kosteneffectieve aankoopprocedures wordt in principe als onredelijk verworpen.
- d) De elementen die het gevolg zijn van het niet correct toepassen van het zogenaamde '*at arms length*'-principe [marktconformiteit (voor zover er een concurrentiële markt bestaat) in het kader van transacties tussen verbonden ondernemingen] worden in principe verworpen. Verder wordt het verschil dat voortvloeit uit prestaties die door een onderneming worden gefactureerd en dat verband houdt met een hogere kostprijs dan die welke de netbeheerder zou hebben gedragen, als eigen personeel de prestatie in kwestie had geleverd, in principe verworpen als zijnde onredelijk.
- e) De kosten die het gevolg zijn van een kennelijk foutieve uitvoering, of gepaard gingen met een verspilling van middelen worden in principe als onredelijk verworpen.
- f) De elementen van het totaal inkomen die werden verworpen en/of onderwerp uitmaken van een verklaring met voorbehoud na afloop van de controle van de jaarrekening door de commissaris van de netbeheerder zullen, in principe, worden verworpen.
- g) De CREG zal in principe die kosten als onredelijk verwerpen waarvan zij kan aantonen dat ze in of vanaf een bepaald exploitatiejaar niet meer of slechts in mindere mate zouden voorkomen.
- h) De CREG verwerpt verder in principe alle effecten op de tarieven voor zover deze het gevolg zijn van kennelijk onredelijk handelen, in die zin dat geen ander persoon,

met kennis van zaken in dezelfde omstandigheden dezelfde handeling zou hebben gesteld.

Art. 34.

5. 5de criterium: Indien deze vergelijking mogelijk is, moeten de elementen van het inkomen de vergelijking doorstaan met de overeenstemmende kosten van bedrijven die een vergelijkbare activiteit hebben onder vergelijkbare omstandigheden, daarbij rekening houdend met de reglementaire of gereguleerde specificiteit

- a) Met toepassing van artikel 12, § 5, 16°, van de Elektriciteitswet worden de elementen van het totaal inkomen die gekwalificeerd worden als “beheersbaar” en/of als “beïnvloedbaar” als element van een redelijkheidstoets onderworpen worden aan internationale vergelijkingen.

Dergelijke benchmarking heeft in de regel als gevolg dat rekening wordt gehouden met een factor voor de verbetering van de productiviteit en van de efficiëntie.

- b) Specifiek voor de vergoedingen van de voorzitter en de leden van het Directiecomité van de netbeheerder en voor de vergoedingen toegekend aan de leden van de officiële organen (bv. raad van bestuur) , zullen in principe de kosten worden verworpen die niet aantoonbaar zijn gebaseerd op een methode bepaald door deskundigen terzake, die de redelijkheidstoets ten overstaan van gelijkaardige ondernemingen kan doorstaan. Datzelfde geldt voor alle overige niet gebaremiseerde bezoldigingselementen. In dit verband wordt de aandacht gevestigd op het in onderhavig document opgenomen criterium over de verantwoordingsplicht, in het bijzonder in de gevallen waarin de CREG ter zake specifieke vragen stelt.
- c) De vergoeding van de leden van het directiecomité van de netbeheerder zal in het kader van een benchmark vergeleken worden met de vergoeding van leden van het directiecomité van transmissienetbeheerders, die vergelijkbare activiteiten verrichten en die over een netwerk en personeelsbestand beschikken, dat qua grootte en aantal vergelijkbaar is.
- d) De overige elementen van dat deel van het totaal inkomen bedoeld onder a), worden voor de regulatoire periode 2016-2019 niet aan een specifieke benchmarking onderworpen. Een benchmarking in de loop van diezelfde periode is gericht op de beoordeling van het totaal inkomen voor de daaropvolgende regulatoire periode.

V.5 Procedure inzake indiening en goedkeuring van transmissietarieven, tarieven voor de openbare dienstverplichtingen, totaal inkomen en de evolutie van toeslagen

In overeenstemming met artikel 12, § 8, van de Elektriciteitswet maakt deze procedure niet langer deel uit van de eigenlijke tariefmethodologie, maar maakt zij het voorwerp uit van een overeenkomst tussen de CREG en de netbeheerder.

V.6 Procedure inzake controle en toepassing van tarieven

Art. 35.

Uiterlijk op 1 maart van elk jaar van de lopende regulatoire periode dient de netbeheerder zijn tariefverslag over het voorbije exploitatiejaar in drie exemplaren op papier en in een elektronisch bewerkbare versie bij de CREG in.

Het tariefverslag omvat de verschillende elementen van het reële totaal inkomen en de vergelijking met de in het tariefvoorstel gebudgetteerde bedragen voor het exploitatiejaar. Deze vergelijking geeft aanleiding tot saldi die voortvloeien uit i verschillen tussen het goedgekeurde totaal inkomen (kosten en vergoedingen) en de gerealiseerde boekhoudkundige resultaten. De (positieve of negatieve) verschillen ... Het tariefverslag wordt ter goedkeuring aan de CREG voorgelegd aan de hand van een terdege ingevuld rapporteringsmodel (bijlage 1 van de huidige methodologie).

De (positieve of negatieve) verschillen resulterend uit een afwijking in verkoop of volume in vergelijking met wat in het budget was voorzien, maken deel uit van de saldi.

Art. 36.

De CREG kan gedurende een periode van dertig kalenderdagen na ontvangst van het tariefverslag, eventueel via elektronische post, bijkomende inlichtingen aan de netbeheerder vragen.

De netbeheerder verschaft de gevraagde inlichtingen aan de CREG binnen tien kalenderdagen na de aanvraag, tenzij die aanvraag in functie van de omstandigheden een andere termijn bepaalt.

Art. 37.

§ 1. Binnen vijfenzeventig kalenderdagen na ontvangst van het tariefverslag, brengt de CREG de netbeheerder op de hoogte van haar beslissing tot goedkeuring of afwijzing van het tariefverslag.

§ 2. Ingeval van afwijzende beslissing:

- 1) geeft de CREG aan op welke punten het tariefverslag moet worden aangepast om goedgekeurd te worden;
- 2) hoort de CREG de netbeheerder op de data voorgesteld door de CREG binnen tien kalenderdagen na de ontvangst van een verzoek daartoe dat uiterlijk vijf kalenderdagen na ontvangst van de afwijzende beslissing moet worden ingediend;
- 3) dient de netbeheerder binnen dertig kalenderdagen na ontvangst van de beslissing een aangepast tariefverslag in drie exemplaren op papier en in een elektronisch bewerkbare versie in bij de CREG. De aanpassingen aan het tariefverslag kunnen enkel betrekking hebben op de punten waarop het door de CREG werd afgewezen.

Art. 38.

Binnen dertig kalenderdagen na ontvangst van het aangepast tariefverslag, ingediend met gebruik van het *ex post* rapporteringsmodel, brengt de CREG de netbeheerder op de hoogte van haar beslissing tot goedkeuring of afwijzing van het aangepaste tariefverslag.

In deze beslissing keurt de CREG definitief het saldo goed tussen het gerealiseerde boekhoudkundige resultaat en de vergoedingen toegekend aan de netbeheerder.

De saldi op de elementen van het totaal inkomen vormen een recht dan wel een verplichting tegenover de afnemers in hun geheel en worden overgeboekt naar de overlopende rekeningen op de balans van de netbeheerder. Ingevolge deze tariefmethodologie en de beslissing van de CREG maken zij geen deel uit van het resultaat, noch van het eigen vermogen van de beheerder. Deze saldi zijn het recht/de verplichting om via een correctie op de toekomstige tarieven verrekend te worden door de aangewezen netbeheerder.

Art. 39.

§ 1. Uiterlijk op 15 september van elk jaar van de lopende regulatoire periode dient de netbeheerder zijn halfjaarlijkse tariefverslag aan de hand van het terdege ingevulde *ex post*

rapporteringsmodel in drie exemplaren op papier en in een elektronisch bewerkbare versie in bij de CREG (Bijlage 1 van de huidige tariefmethodologie).

§ 2. De CREG kan gedurende een periode van dertig kalenderdagen na ontvangst van het halfjaarlijks tariefverslag, eventueel via elektronische post, bijkomende inlichtingen aan de netbeheerder vragen.

De netbeheerder verschaft de gevraagde inlichtingen, eventueel via elektronische post, aan de CREG binnen tien kalenderdagen volgend op de aanvraag, tenzij die aanvraag in functie van de omstandigheden een andere termijn bepaalt.

Art. 40.

Tenzij anders bepaald, gebeuren de mededelingen die de CREG aan de netbeheerder doet in uitvoering van bepalingen uit de huidige titel I.6, op het adres vermeld bij het indienen van het tariefvoorstel, of bij gebreke daaraan, per aangetekend schrijven tegen ontvangstbewijs, of per drager tegen ontvangstbewijs uiterlijk om 17 uur, bij de zetel van de rechtspersoon die als netbeheerder werd aangesteld.

De termijnen toepasselijk op de CREG zijn termijnen van orde. De termijnen toepasselijk op de netbeheerder zijn op straffe van geen rekening te moeten houden met de handeling die niet of na het verstrijken ervan wordt uitgevoerd.

Art. 41.

Ter aanvulling van de tariefverslagen kan de CREG de toepassing van de tarieven door de netbeheerder en de andere marktpartijen eveneens controleren door middel van:

- 1) specifieke interimcontroles als gevolg van opmerkingen van gebruikers en vragen met betrekking tot de concrete tarieftoepassing;
- 2) specifieke controles bij de netbeheerder ter plaatse, onder meer met het oog op het onderzoek van het redelijk karakter van de elementen van het totaal inkomen en van eventuele kruissubsidiëringen.

Art. 42.

§ 1. De netbeheerder maakt halfjaarlijks op 1 maart en op 15 september een opvolgingsverslag over aan de CREG met de opvolging van de investeringen die opgenomen zijn in goedgekeurde ontwikkelingsplannen, investeringsplannen of aanpassingsplannen en van de andere goedgekeurde investeringen (PCI's of opgenomen in

de TYNDP). In dit verslag wordt nader ingegaan op de voortgang van de projecten en de al gedane uitgaven. Voor projecten met een investeringskost van meer dan 5.000.000,00 EUR en indien er afgeweken wordt van het geplande tijdschema van een project (vertraging, vervroeging, uitstel of eventueel afvoering), van de voorziene uitgaven of van aanvankelijk gekozen opties, dient de netbeheerder de redenen voor de afwijkingen te verantwoorden in het verslag. Voor projecten met een totale investeringskost (CAPEX) hoger dan 5.000.000,00 EUR, maar kleiner dan 20.000.000,00 EUR volstaat een jaarlijkse opvolging. Ze hoeven niet in het verslag van 15 september opgenomen te worden, tenzij er zich onaangekondigde grote meerkosten voordoen. Voor projecten met een investeringskost kleiner dan 5.000.000,00 EUR, volstaat een overzicht van de werkelijke en voorspelde uitgaven (zonder een individuele uitleg te geven). De CREG heeft altijd het recht om tussentijdse opvolgingsrapporten van specifieke projecten op te vragen indien ze dit nodig acht.

§ 2. Alle opvolgingsverslagen dienen in elektronische vorm te worden opgeleverd volgens de specificaties van de CREG.

§ 3. Samen met de opvolgingsverslagen dient er per project (met een investeringskost van meer dan 5.000.000,00 EUR) een geactualiseerde elektronische fiche geleverd te worden die onder meer volgende informatie bevat:

- benaming / identificatie van het project;
- beschrijving en rechtvaardiging van het project (eventueel referentie naar goedgekeurde ontwikkelings-, investerings- of aanpassingsplannen);
- de eventuele impact van het project op de beschikbare import- en exportcapaciteit op de landsgrenzen met aanduiding van de betrokken grenzen;
- de gedetailleerde gebudgetteerde kostprijs van het project;
- de eventuele kostenverdeling tussen de verschillende betrokken landen van projecten met een grensoverschrijdende impact;
- de reeds gerealiseerde kosten en spreiding van de geplande kosten in de tijd waarbij belangrijke afwijkingen van de oorspronkelijk gebudgetteerde kostprijs gemotiveerd worden;
- de stand van het project waarbij belangrijke afwijkingen van de oorspronkelijke planning verantwoord worden;
- de voorziene datum van indienststelling.

V.7 Verantwoording door middel van de boekhouding en de administratieve organisatie

Art. 43.

De netbeheerder bepaalt zijn totaal inkomen in overeenstemming met het boekhoudkundig referentiestelsel voor de jaarrekeningen van de vennootschappen van toepassing in België.

Indien het totaal inkomen wordt berekend aan de hand van een groep van vennootschappen, worden de geconsolideerde financiële staten opgesteld in overeenstemming met het boekhoudkundig referentiestelsel voor de geconsolideerde jaarrekening van vennootschappen van toepassing in België.

Art. 44.

In overeenstemming met de artikelen 8, § 2 en 22, van de Elektriciteitswet voert de netbeheerder een afzonderlijke boekhouding voor zijn gereguleerde activiteiten in België en voor zijn andere activiteiten, zoals hij zou doen indien deze activiteiten door juridisch van elkaar verschillende bedrijven werden uitgevoerd. Deze interne boekhouding bevat per activiteit een balans en een resultatenrekening, die aansluit met de grootboekrekeningen.

De netbeheerder voegt bij zijn tariefverslag een verslag van zijn commissaris waaruit blijkt dat deze verplichting integraal werd nagekomen.

Art. 45.

De netbeheerder voert zijn boekhouding zodanig dat een rechtstreeks verband kan worden gelegd tussen de kosten en de opbrengsten per dienst en per klantengroep.

Art. 46.

§ 1. Op verzoek van de CREG verschaft de netbeheerder toelichting over vooral, maar niet uitsluitend, volgende elementen:

- 1) zijn administratieve organisatie, de interne controleprocedures en de interne beheersingsmaatregelen;
- 2) de waarderingsregels (en hun toepassing), desgevallend ook deze voor het opstellen van de geconsolideerde financiële staten;
- 3) de verantwoording van zijn ramingen;

- 4) de grondslagen om in de interne boekhouding de afzonderlijke rekeningen voor zijn verschillende activiteiten te bepalen;
- 5) de wijzigingen in de structuur en de parameters van de analytische boekhouding tijdens de regulatoire periode;
- 6) de consolidatiegrondslagen.

§ 2. Op gemotiveerde vraag van de CREG spant de netbeheerder zich in om gegevens ter beschikking te stellen die van derden verkregen moeten worden.

V.8 Overgangsbepalingen

Art. 47.

Het besluit van 24 november 2011 tot vaststelling van voorlopige methoden voor het berekenen en vastleggen van de tarifaire voorwaarden inzake de aansluiting op en toegang tot het elektriciteitsnetwerk met een transmissiefunctie wordt opgeheven.

Voormeld besluit blijft echter van toepassing om alle aspecten van de tariefregulering voor de regulatoire periode 2012-2015 af te handelen, met inbegrip van de afsluiting van de saldi met betrekking tot deze periode.

Art. 48.

De volgende regulatoire periode begint op 1 januari 2016 en eindigt op 31 december 2019.

V.9 Diverse bepalingen

Art. 49.

De huidige tariefmethodologie wordt op 1 januari 2015 van kracht.

////

Voor de Commissie voor de Regulering van de Elektriciteit en het Gas:

Laurent JACQUET
Directeur

Marie-Pierre FAUCONNIER
Voorzitster van het Directiecomité

BIJLAGE 1

Rapporteringsmodellen te gebruiken door de netbeheerder

1. Om de tarifaire rapportering tussen de netbeheerder en de CREG te stroomlijnen, worden in de onderhavige bijlage aan de tariefmethodologie twee rapporteringsmodellen gedefinieerd. De netbeheerder moet deze verplicht gebruiken en deze zowel op papier als onder een elektronisch bewerkbare vorm (MS-Word en MS-Excel) indienen.

Omdat deze modellen specifiek gericht zijn op het tijdstip van de informatieverschaffing (hetzij *ex ante*, hetzij *ex post*) worden zij respectievelijk 'Model *ex ante*' en 'Model *ex post*' genoemd.

Beide modellen bevatten meerdere componenten die moeten worden gebruikt naargelang de fase van het proces van tarifaire behandeling (oorspronkelijk document, aangepast document of geactualiseerd document).

2. Elk rapporteringsmodel bestaat uit een aantal specifieke documenten, tabellen en gegevens die gericht zijn op een bepaald doel.

2.1. Het rapporteringsmodel "*Ex ante*" wordt gebruikt voor het indienen van:

- 1) het (eerste) tariefvoorstel van de netbeheerder, gericht op de volgende regulatoire periode;
- 2) het aangepaste tariefvoorstel van de netbeheerder, gericht op de volgende regulatoire periode;
- 3) het eventuele tariefvoorstel van de netbeheerder, als gevolg van het aanbieden van nieuwe diensten, van de aanpassing van bestaande diensten of van de aanpassing van tarieven indien deze niet langer evenredig zouden zijn.

2.2. Het rapporteringsmodel '*Ex post*' wordt gebruikt voor het indienen van:

- 1) het tariefverslag over het eerste semester van elk exploitatiejaar van een regulatoire periode;
- 2) de bijkomende rapportering voor het verschaffen van de noodzakelijke informatie voor het behalen van de incentives;

- 3) het tariefverslag na elk exploitatiejaar van een regulatoire periode;
  - 4) het aangepast tariefverslag gevraagd door de CREG.
3. De integrale rapporteringsmodellen worden als afzonderlijk document toegevoegd aan onderhavig Besluit.

BIJLAGE 2

Beschrijving van de diensten en van de transmissietarieven

De kerndiensten van de netbeheerder zijn:

- 1) de aansluitingsdiensten;
- 2) de diensten voor het beheer en de ontwikkeling van de netinfrastructuur;
- 3) de diensten voor het beheer van het elektrisch systeem;
- 4) de diensten ter compensatie van de onevenwichten;
- 5) de diensten voor de integratie van de elektriciteitsmarkt.

1. De diensten voor de aansluiting op het transmissienet

1.1 De diensten voor de aansluiting op het transmissienet worden verstrekt door de netbeheerder in het kader van een nieuwe aansluiting, een omvangrijke aanpassing van een bestaande aansluiting en het beheer van de bestaande aansluitingen, in overeenstemming met de bepalingen van het geldende technisch reglement.

1.2 De aansluitingstarieven omvatten:

- 1° het eenmalige tarief voor de oriënterende studie met het oog op een nieuwe aansluiting of de aanpassing van een bestaande aansluiting;
- 2° het eenmalige tarief voor de gedetailleerde studie met het oog op nieuwe aansluitingsapparatuur of de aanpassing van bestaande aansluitingsapparatuur of, in voorkomend geval, het eenmalige tarief voor een aanvullende studie betreffende de "*power quality*";
- 3° het periodieke tarief voor de installatie of de substantiële aanpassing van een eerste aansluitingsveld;
- 4° het periodieke tarief voor het beheer, door de netbeheerder, van het eerste aansluitingsveld;

5° het periodieke of eenmalige tarief voor de installatie of de substantiële aanpassing van de andere aansluitingsinstallaties, met name:

- een verbinding voor een aansluiting in de lucht of ondergronds aansluiting en de eventuele apparatuur die hiervoor vereist is;
- de apparatuur die vereist is voor de transformatie of de compensatie van reactieve energie of voor de filtering van de spanningsgolf;
- andere velden dan het eerste aansluitingsveld, aanvullende beveiligingsapparatuur, aanvullende apparatuur voor alarmsignalen, metingen en tellingen, aanvullende apparatuur voor telemetrie en/of gecentraliseerde afstandsbediening;
- het periodieke tarief voor het beheer van de apparatuur bedoeld in punt 5°.

1.3 Het tarief bedoeld in 1.2.1° is afhankelijk van het nominale vermogen en/of van de bestemming (injectie of afname).

Het tarief bedoeld in 1.2.2° is voor de gedetailleerde studie afhankelijk van de nominale spanning, van de configuratie, van de bestemming (injectie of afname) en is van toepassing per gevraagde variant..

De tarieven bedoeld in 1.2.3° en 4° zijn afhankelijk van de nominale spanning, van het nominaal vermogen, van het kortsluitvermogen, van het type onderstation en van de technologische parameters gedefinieerd in de technische reglementen. Bovendien kan het tarief variëren afhankelijk van het feit of het betrekking heeft op de aansluiting van de transmissienetbeheerders of van andere netgebruikers.

Het tarief bedoeld in 1.2.5° is afhankelijk van de nominale spanning, van de lengte van de aansluiting, van het nominaal vermogen en van de technologische parameters gedefinieerd in de technische reglementen en, in voorkomend geval, van de datum van ingebruikname van de desbetreffende apparatuur. Bovendien kan een andere tariefbenadering worden toegepast afhankelijk van het feit of deze betrekking heeft op de aansluiting van de transmissienetbeheerders of van andere netgebruikers.

1.4 De tarieven bedoeld in 1.2.3° tot 5° bevatten een verhogings- of verlagingscoëfficiënt die afhankelijk is van de configuratie van de aansluiting.

Indien meerdere netgebruikers gezamenlijk gebruik maken van dezelfde aansluitingsapparatuur, worden verdeelregels toegepast op de tarieven bedoeld in § 1, 3° tot 5°. Deze verdeelregels zijn gebaseerd op het proportionaliteitsprincipe en kunnen leiden tot

terugbetalingen door de betrokken netgebruikers ten gunste van de voordien aangesloten netgebruikers.

Het tarief bedoeld in 1.2.4° kan worden gespecificeerd op basis van bepaalde taken en verantwoordelijkheden die in het kader van het beheer van deze installaties worden verzekerd door de netbeheerder, overeenkomstig het aansluitingscontract.

De tarieven bedoeld in 1.2.3° tot 5°, met betrekking tot de productie-eenheden, die gebruik maken van hernieuwbare energieën, of tot de kwalitatieve warmtekrachtkoppelinginstallaties kunnen een verminderingcoëfficiënt bevatten overeenkomstig de geldende wettelijke bepalingen, technische reglementen, decreten en ordonnanties.

De tarieven bedoeld in 1.2.3° tot 5° dekken een bijdrage in de vergoeding van de netbeheerder.

1.5 De beheerder van het transmissienet bereidt standaardregels voor de betaling en de verdeling van de kosten voor technische aanpassingen voor, zoals voor aansluitingen en versterkingen van het net, die noodzakelijk zijn voor de aansluiting van nieuwe producenten die elektriciteit op basis van hernieuwbare energieën leveren aan het net. Hij legt deze regels ter goedkeuring voor aan de commissie en publiceert ze vervolgens.

Deze regels steunen op objectieve, transparante en niet-discriminerende criteria die met name rekening houden met alle aansluitingskosten en -producten van deze producenten op het net en met de specifieke omstandigheden van producenten gevestigd in randgebieden en in dunbevolkte regio's. Deze regels kunnen meerdere types aansluitingen voorzien.

2. De diensten voor het beheer en de ontwikkeling van de netinfrastructuur

2.1 De diensten voor het beheer en de ontwikkeling van de infrastructuur hebben te maken met de planning, het onderhoud en de ontwikkeling van het transmissienet, inclusief de interconnectoren met andere elektriciteitsnetten, met het oog op het garanderen van de capaciteit op lange termijn en om in te spelen op een redelijke vraag naar de transmissie van elektriciteit.

2.2 De tarieven voor het beheer van de netinfrastructuur omvatten:

- 1° de tarieven voor de maandpiek;
- 2° de tarieven voor de jaarpiek;
- 3° de tarieven voor het ter beschikking gestelde vermogen.

Deze tarieven worden toegepast per toegangspunt en par koppelpunt en, wat de tarieven betreft bedoeld in 2.2.1° en 2.2.2°, op kwartierbasis.

2.3 De tarieven bedoeld in 2.2. dekken de kosten voor het gebruik van het net, met inbegrip van de kosten voor de netstudies, de algemene beheerskosten, de afschrijvingen, de kosten voor de financiering en het onderhoud van de infrastructuur en een bijdrage in de vergoeding.

Deze tarieven omvatten, in voorkomend geval, een verhogings- of verlagingcoëfficiënt die afhankelijk is van de betrouwbaarheid van het transmissienet (standaard, verhoogd, beperkt, andere), van de al dan niet mobiele belasting voorzien in artikel 2, 37°. De CREG bepaalt de coëfficiënt op voorstel van de netbeheerder. Op basis van het voorstel van Elia van 31 oktober 2007 bepaalt de CREG de waarde van de “coëfficiënt voor mobiele belasting” op 7%.

2.4 Het tarief bedoeld in 2,2.1° is afhankelijk van het infrastructuurniveau,, van het soort toegangs- of koppelpunt en is van toepassing op de maandpieken van het netto afgenomen en/of van het netto geïnjecteerde vermogen.

2.5 Het tarief bedoeld in 2,2.2° is afhankelijk van het infrastructuurniveau,, van het soort toegangs- of koppelpunt en is van toepassing op de jaarpiek van het netto afgenomen en/of van het netto geïnjecteerde vermogen, zoals berekend gedurende de jaarpiekperiode.

2.6 Het tarief bedoeld in 2,2.3° is functie van het infrastructuurniveau en van het soort toegangs- of koppelpunt en is van toepassing op het contractueel vermogen, ter beschikking gesteld aan de toegangshouders of, voor de distributienetbeheerders, op het nominaal schijnbaar transformatievermogen per koppelpunt, zoals vermeld op de kernplaat van de transformator.

2.7 Een aanvullend tarief of een boete moet worden voorzien in geval van overschrijding van het contractueel ter beschikking gestelde vermogen.

2.8 De tarieven bedoeld in 2.2., die worden toegepast bij de injectie, kunnen variëren afhankelijk van de technologie van de desbetreffende productie-eenheden en de van datum waarop ze in werking werden gesteld. Deze tarieven worden bepaald rekening houdende met alle criteria die door de CREG als relevant worden beschouwd, zoals een *benchmarking* met de buurlanden, teneinde de bevoorradingszekerheid van het land niet in gevaar te brengen door een daling van de competitiviteit van de desbetreffende productie-eenheden. De netbeheerder motiveert deze variaties in zijn tariefvoorstel.

3. De diensten voor het beheer van het elektrisch systeem

3.1 De diensten voor het beheer van het elektrisch systeem omvatten met name:

- het commercieel beheer van contracten;
- de programmatie van energie-uitwisselingen;
- de besturing van het transmissienet en het toezicht op energie-uitwisselingen;
- het in stand houden van het permanente evenwicht tussen het aanbod van en de vraag naar elektriciteit;
- het verzamelen en het verwerken van metingen en tellingen;
- het congestiebeheer;
- de compensatie van verliezen aan actieve energie conform de geldende technische reglementen;
- de regeling van de spanning en van het reactief vermogen.

3.2 De tarieven voor het beheer van het elektrisch systeem zijn de volgende:

- 1° het tarief voor het beheer van het elektrisch systeem;
- 2° het tarief voor de aanvullende afname van reactieve energie.

3.3 Het tarief bedoeld in 3.2.1° dekt de noodzakelijke en efficiënte kosten voor de realisatie van de diensten voor het beheer van het elektrisch systeem, met uitzondering van deze voor de aanvullende reactieve energie, inclusief de afschrijvingen en de financiering van de specifieke activa en een bijdrage in de vergoeding van de netbeheerder.

Dit tarief is functie van het infrastructuurniveau en is van toepassing op de netto afgenomen en/of netto geïnjecteerde energie op kwartierbasis, per toegangspunt en per koppelpunt.

3.4 Het tarief bedoeld in 3.2.2° is een tarief voor de overschrijding van het forfait voor reactieve energie en is afhankelijk van het stelsel (inductief of capacitief) en van het infrastructuurniveau.

Het tarief is per toegangspunt of per koppelpunt, van toepassing op het verschil, op kwartierbasis, tussen de afgenomen hoeveelheid van reactieve energie en de forfaitaire hoeveelheid gedefinieerd in het technisch reglement voor transmissie, voor zover dit verschil positief is. Voor de telling wordt geen rekening gehouden met de uitwisselingen van reactieve energie door de productie-installaties die deze dienst verstrekken in overeenstemming met het technisch reglement voor transmissie.

4. De diensten ter compensatie van de onevenwichten

4.1 De diensten ter compensatie van onevenwichten hebben betrekking op het ter beschikking stellen en het beheer van de nodige middelen om het evenwicht van het elektriciteitsnet te waarborgen, zowel op het vlak van vermogen als van energie.

4.2 De tarieven ter compensatie van de onevenwichten omvatten:

- 1° de tarieven voor de vermogensreserves en de *black start*;
- 2° het tarief voor het behoud en het herstel van het individuele evenwicht van de toegangsverantwoordelijken.

4.3 De tarieven bedoeld in 4.2.1°, dekken alle kosten die noodzakelijk zijn voor de reservering van vermogen voor de primaire regeling van de frequentie, de secundaire regeling van het evenwicht, binnen de Belgische regelzone en de tertiaire reserve, evenals de *blackstart*-dienst.

Deze tarieven zijn functie van het infrastructuurniveau en zijn van toepassing op de netto geïnjecteerde en/of netto afgenomen energie op kwartierbasis per toegangspunt en per koppelpunt.

4.4 Het tarief bedoeld in 4.2.2° is van toepassing op elk toegangspunt en is afhankelijk van de concrete evenwichtssituatie van de individuele toegangsverantwoordelijke, van de kosten en de directe producten van de netbeheerder met betrekking tot de aankoop of de verkoop van energie om het onevenwicht te compenseren, van het rekenkundig teken van het netto regelvolume (positief of negatief, wat wijst op een algemeen tekort, respectievelijk surplus in de Belgische regelzone) et de parameters die de individuele toegangsverantwoordelijken aansporen om een permanent evenwicht in stand te houden.

4.5 Het tarief voor het in stand houden en het herstellen van het individuele evenwicht van de toegangsverantwoordelijken laat toe om de onevenwichten in de Belgische regelzone zo goed mogelijk te compenseren en biedt de netgebruikers gepaste stimulansen om hun injectie en hun afname in evenwicht te brengen.

4.6 Bij de toepassing van het tarief voorzien in 4.2.2° moet men rekening houden met de principes voor de activering van de strategische reserves.

5. De diensten voor de integratie van de elektriciteitsmarkt

5.1 De diensten voor de integratie van de elektriciteitsmarkt zijn deze bedoeld in artikel 8, § 1*bis* van de Elektriciteitswet, evenals de diensten voor de ontwikkeling van de elektriciteitsmarkt in de optiek van een globaal technisch-economisch optimum.

5.2 Het tarief voor de marktintegratie dekt de kosten voor het personeel en het materiaal die nodig zijn voor het verstrekken van deze diensten, inclusief de kosten voor de relaties met de marktactoren (uitgezonderd het commercieel beheer van de contracten) en de kosten voor onderzoek en ontwikkeling, evenals een bijdrage in de vergoeding van de netbeheerder.

5.3 Het tarief bedoeld in 5.2. is functie van het infrastructuurniveau en is per toegangspunt en per koppelpunt van toepassing op de netto afgenomen en/of netto geïnjecteerde energie op kwartierbasis.

BIJLAGE 3

Tariefmethodologie NEMO

I. Definities

1. De volgende definities zijn van toepassing:

1.1. De interconnectie: NEMO, een interconnectie op gelijkstroom van ongeveer 1.000 MW tussen het Verenigd Koninkrijk en België die een offshore interconnector vormt in de zin van artikel 2, 55°, van de elektriciteitswet;

1.2. NEMOLINK: dochteronderneming waarvan de netbeheerder de rechten bezit die overeenstemmen met de rechten uit artikel 9 bis, §1, 2e lid van de elektriciteitswet en die belast is met de ontwikkeling het onderhoud en de eigendom van de interconnectie;

1.3. De regulatoren: de CREG en het OFFICE OF GAS AND ELECTRICITY MARKETS (OFGEM);

1.4. De transmissienetbeheerder: de netbeheerder die is aangeduid conform artikel 10 van de elektriciteitswet en de Britse netbeheerder die is aangeduid conform het Brits nationaal recht;

1.5. Niet-beheersbare kosten: de 'crown estates lease costs', de onroerende voorheffing en gelijkaardige taksen, de kosten verbonden aan de vergunningen, de netwerktarieven, de kosten verbonden aan de naleving van de 'Marine and Coastal Act 2009' en de netto kosten noodzakelijk voor de naleving van de verplichtingen inzake buitendienststelling opgelegd door de nationale wetgevingen, die aan NEMOLINK worden gefactureerd;

1.6. Kosten verbonden aan de markt: de stabiliteitskosten (in het Engels: 'firmness cost'), de boekhoudkundige kosten voor fouten (in het Engels: 'error accounting cost') en de kosten verbonden aan de contracten in geval van onderbreking (in het Engels: 'trip contract cost');

1.7. Beheersbare kosten: alle kosten behalve de niet beheersbare kosten en de kosten verbonden aan de markt.

II. Bepaling van de 'floor' en de 'cap'

II.1 Algemene principes

2. De regulatoren zijn overeengekomen om de bepalingen van dit stelsel op dezelfde manier toe te passen.

3. Het regulatoire 'cap&floor' stelsel is gebaseerd op de combinatie van een minimum toegelaten vergoeding (via de 'floor') en een maximum toegelaten vergoeding (via de 'cap'). Dit regulatoire stelsel treedt in werking op de dag van de indienststelling van de interconnectie en wordt toegepast gedurende een periode van 25 jaar.

4. De 'floor' en de 'cap' zijn reële bedragen die constant blijven tijdens de periode van 25 jaar. Ze worden definitief bepaald door de regulatoren op de dag van de indienststelling van de interconnectie, onder voorbehoud van de bepalingen vermeld in de punten 10, 11 en 12.

5. De 'floor' en de 'cap' worden vastgelegd op een niveau dat de mogelijkheid geeft om de volgende kosten tijdens de periode van 25 jaar te dekken:

5.1. de afschrijvingskosten, die worden berekend op basis van de waarde van het gereguleerd actief (RAV) bedoeld in punt 7;

5.2. de financieringskosten, die worden berekend op basis van de RAV bedoeld in punt 7, vermenigvuldigd met de rendementspercentages bedoeld in punt 8;

5.3. de operationele kosten, die bestaan uit een budget voor beheersbare en voor niet-beheersbare kosten dat door de regulatoren wordt vastgelegd.

6. Het constante niveau van de 'floor' stemt overeen met de constante annuïteit die wordt berekend op basis van de componenten bedoeld in punt 5 en een actualisatievoet die gelijk is aan het percentage bedoeld in punt 8.1. Het constante niveau van de 'cap' stemt overeen met de constante annuïteit die wordt berekend op basis van de componenten bedoeld in punt 5 en een actualisatievoet die gelijk is aan het percentage bedoeld in punt 8.2.

II.2 Het gereguleerd actief

7. De waarde van de RAV wordt voor elk jaar van de periode van 25 jaar bepaald door:

7.1. de toevoeging van de aanschaffingswaarde van de initiële investeringen in materiële vaste activa, inclusief de reserveonderdelen, voor zover er aan NEMOLINK geen fouten kunnen worden aangewezen in het kader van haar tender. Indien de regulatoren fouten zouden vaststellen, die te wijten zijn aan NEMOLINK en die een aanzienlijke impact hebben op het resultaat van de tender, kunnen de regulatoren beslissen om een lagere waarde dan de aanschaffingswaarde te weerhouden;

7.2. de vermindering met de ontvangen subsidies;

7.3. de toevoeging van de kosten van ontwikkeling betaald door NGIH en ELIA en goedgekeurd door de regulatoren;

7.4. de toevoeging van een budget voor redelijke intrestlasten die tijdens de constructiefase betaald werden en die gekapitaliseerd zijn ('IDC');

7.5. de toevoeging van een budget voor transactiekosten tijdens het eerste jaar volgend op de indienststelling van de interconnectie. Dit budget wordt bepaald op 2,5% van de notionele schuld en 5% van het notioneel eigen vermogen;

7.6. de toevoeging van een budget voor vervangingsinvesteringen bepaald door de regulatoren,

7.7. de vermindering met de afschrijvingen op de elementen bedoeld in de vorige punten. De afschrijvingen gebeuren op lineaire basis over de resterende duur van het regulatoire kader, zodat de waarde van de RAV gelijk is aan nul op het einde van de periode van 25 jaar.

II.3 De rendementpercentages

8. De rendementpercentages die worden gebruikt om de 'floor' en de 'cap' te bepalen, zijn de volgende:

8.1. voor het bepalen van de 'floor' is voor België en Groot-Brittannië het rendementpercentage gelijk aan het gemiddelde, van de kost van een reële schuld van een niet-financiële iBoxx-index met een rating A/BBB en een looptijd van tien jaar of meer gedurende de twintig dagen voorafgaand aan de financiële afsluiting. De

inflatie wordt in dit kader bepaald op 1,8% voor België en zal voor Groot-Brittannië bepaald worden op basis van de relevante gegevens, gepubliceerd door de Bank of England;

8.2. voor het bepalen van de 'cap' wordt het rendementspercentage berekend in overeenstemming met het 'Capital Asset Pricing Model' op basis van de volgende veronderstellingen:

- een reële risicoloze rentevoet van 2,2% voor België en 1,6% voor Groot-Brittannië;
- een bètafactor van 1,25;
- een marktrisicopremie van 3,50% voor België. Voor Groot-Brittannië zal de premie later worden bepaald op basis van de methodologie die OFGEM op dat ogenblik toepast.

II.4 De operationele kosten

9. Voor de beheersbare kosten gelden de volgende bijzondere bepalingen:

9.1. er worden twee deelbudgetten voor het element 'belastingen' opgesteld: één om de 'floor' te berekenen en één om de 'cap' te berekenen. De belastingvoet die gebruikt wordt om deze budgetten te berekenen is gelijk aan het gemiddelde (50%/50%) van:

9.1.1. de toepasselijke belastingvoet indien 100 % van de winst in België zou zijn belast. Die zal door de CREG definitief worden vastgelegd op basis van de wetgeving die net voor de investeringsbeslissing geldig is;

9.1.2. de toepasselijke belastingvoet indien 100 % van de winst in Groot-Brittannië was belast. Die zal door OFGEM definitief worden vastgelegd op basis van de wetgeving die geldig is en zou in principe gelijk moeten zijn aan 20 %.

9.2. het budget voor de andere beheersbare kosten wordt 12 maanden vóór de indienststelling van de interconnectie door de regulatoren gezamenlijk vastgelegd. Dit budget zal in de mate van het mogelijke worden gebaseerd op een benchmarking met de exploitatiekosten van gelijkaardige projecten in Europa. Voor deze benchmarking zal enkel rekening gehouden worden met de informatie die de regulatoren kunnen controleren.

III. Ontwikkelingsregels van de 'floor' en de 'cap'

10. Tien jaar na de indienststelling van de interconnectie kunnen de regulatoren het budget voor de beheersbare kosten, uitgezonderd het deelbudget voor belastingen, voor de komende jaren opnieuw evalueren. Telkens als dit budget voor de beheersbare kosten wordt gewijzigd, worden de 'floor' en de 'cap' overeenkomstig aangepast voor de komende jaren.

11. Het bedrag van de 'cap', bepaald overeenkomstig de voorgaande punten, wordt jaarlijks proportioneel aangepast aan het verschil tussen, enerzijds, de beschikbaarheidsgraad van de interconnectie, vastgesteld in de loop van het jaar en, anderzijds, een doelstelling van 97,05%. De toename van het bedrag van de 'cap' is beperkt tot + 2% indien de vastgestelde beschikbaarheid hoger is dan of gelijk aan 99,05%. De daling van het bedrag van de 'cap' is beperkt tot -2% indien de vastgestelde beschikbaarheid lager is dan of gelijk aan 95,05%.

12. Indien de beschikbaarheid van de interconnectie in de loop van het jaar lager is dan 80% en NEMOLINK aan de regulatoren niet schriftelijk kan aantonen dat zij alles in het werk heeft gesteld om de periode van onbeschikbaarheid zoveel mogelijk te beperken, kunnen de regulatoren beslissen om het bedrag van de 'floor' voor het betrokken jaar tot nul te herleiden.

13. Het nominale bedrag van de 'floor' en de 'cap' wordt verkregen door de reële bedragen voor 50% te indexeren op basis van de vastgestelde inflatie in Groot-Brittannië (RPI) en voor 50% op basis van de vastgestelde inflatie in België (CPI), rekening houdend met de evolutie van de wisselkoers tussen de twee landen.

IV. Transfers tussen NEMOLINK en de netbeheerders

14. Ongeacht het gebruik van de overdrachten voorzien in het kader van de jaarlijkse procedure vastgelegd in deel IV.2., kunnen NEMOLINK en de netbeheerders een contract sluiten om jaarlijks in hoofde van NEMOLINK vorderingen en/of schulden te erkennen ten aanzien van de netgebruikers voor de verschillen uit deel IV.1 en IV.2. Deze vorderingen en/of schulden zullen in de rekeningen van de netbeheerders worden opgenomen als contractuele vorderingen en/of schulden als niet-beheersbare kosten en/of inkomsten en zullen voorwerp uitmaken van de regulatoire saldi conform artikel 39 van de tariefmethodologie.

IV.1 Vijfjarige procedure

15. Om de vijf jaar, te rekenen vanaf de indienststelling van de interconnectie, wordt de actuele waarde van de inkomsten van NEMOLINK van de vijf voorgaande jaren vergeleken met de actuele gecumuleerde waarde van de 'floor' en de 'cap' tijdens die vijf voorgaande jaren. Deze actualisering wordt uitgevoerd op basis van het gemiddelde van het percentage vermeld in punt 8.1 en het percentage vermeld in punt 8.2.

De inkomsten bedoeld in de vorige alinea zijn alle inkomsten die NEMOLINK heeft ontvangen (zoals de congestierentes, de inkomsten ontvangen in het kader van de capaciteitsmarkt in Groot-Brittannië, de inkomsten ontvangen in het kader van de levering van ondersteunende diensten en de inkomsten bedoeld in de punten 20 tot 23) verminderd met de kosten verbonden aan de markt uit punt 1.6..

16. Indien de actuele waarde van de inkomsten uit de interconnectie hoger is dan de gecumuleerde actuele waarde van de 'cap' tijdens de vijf voorgaande jaren, betaalt NEMOLINK het verschil tussen deze twee bedragen over aan de netbeheerders.

17. Indien de actuele waarde van de inkomsten uit de interconnectie lager is dan de gecumuleerde actuele waarde van de 'floor' tijdens de vijf voorgaande jaren, betalen de netbeheerders het verschil tussen deze twee bedragen aan NEMOLINK.

18. Voor elke periode van vijf jaar is het te betalen bedrag tussen NEMOLINK en de netbeheerders gelijk aan de som van de volgende elementen:

18.1. het eventuele positieve verschil bedoeld in punt 16 ;

18.2. het eventuele negatieve verschil bedoeld in punt 177 ;

18.3. het positieve of negatieve verschil tussen het budget voor de niet-beheersbare kosten *ex ante* vastgelegd door de regulatoren en het bedrag van de *ex post* vastgestelde werkelijke niet-beheersbare kosten, mits NEMOLINK aan de regulatoren aantoont dat ze alles in het werk heeft gesteld om dit verschil te beperken indien het negatief is;

18.4. het negatieve verschil verbonden aan de kosten als gevolg van overmacht of wijziging van de wetgeving of de regulering, die door de regulatoren als redelijk werden beschouwd in geval van overmacht of wetswijziging, met uitzondering van de belastingwetgeving, en met een impact op de kosten van NEMOLINK van meer dan 5% van de jaarlijkse 'floor', uitgedrukt in reële termen.

19. Het bedrag van de financiële verrichting tussen NEMOLINK en de netbeheerders wordt gelijk verdeeld tussen de twee netbeheerders, rekening houdend met de relevante wisselkoers. Deze verrichting wordt zo snel mogelijk na de goedkeuring van de regulatoren uitgevoerd.

IV.2 Jaarlijkse procedure

20. Indien de werkelijke inkomsten lager liggen dan de 'floor', of hoger dan de 'cap', wordt er, naast de vijfjaarlijkse procedure die in vorige paragraaf wordt beschreven, elk jaar een betaling tussen NEMOLINK en de netbeheerders georganiseerd indien NEMOLINK dit wenst en mits goedkeuring van de regulatoren.

21. De actuele waarde van eventuele op jaarbasis georganiseerde betalingen tussen NEMOLINK en de netbeheerders is afhankelijk van de beschikbaarheidsgraad van de interconnectie. Zo worden het niveau van de 'floor' en de 'cap' die in het kader van deze jaarlijkse procedure wordt gebruikt, ook aangepast aan de beschikbaarheidsgraad van de interconnectie in overeenstemming met punten 11 en 12.

22. De actuele waarde van eventuele op jaarbasis georganiseerde overdrachten tussen NEMOLINK en de netbeheerders kan niet groter zijn dan het verschil tussen de gecumuleerde actuele waarde van de 'floor' en de actuele waarde van de inkomsten ontvangen door NEMOLINK sinds de laatste vijfjaarlijkse procedure. Deze actualisering wordt uitgevoerd op basis van het gemiddelde van het percentage vermeld in punt 8.1 en het percentage vermeld in punt 8.2 .

23. De eventuele op jaarbasis georganiseerde overdrachten tussen NEMOLINK en de netbeheerders worden als, positieve of negatieve, inkomsten beschouwd in het kader van de vijfjaarlijkse procedure bedoeld in punt 15 en van de jaarlijkse procedure bedoeld in de voorgaande punten.

V. Controle van de naleving van huidige bepalingen

24. De regulatoren controleren in gezamenlijk overleg de naleving van de bepalingen vermeld in deze bijlage.

BIJLAGE 4

Een bijzondere stimulans voor belangrijke en specifieke investeringen in het net voor een ad hoc vastgestelde termijn

1. Overeenkomstig artikel 12, §5, 22° van de Elektriciteitswet en artikel 25, § 3 van de tariefmethodologie, kan de CREG voor een ad hoc vastgestelde termijn een bijzondere stimulans toekennen aan de netbeheerder voor belangrijke en specifieke investeringen in het net. De stimulans heeft als hoofddoel de netbeheerder aan te zetten tot het respecteren van de vooraf aangekondigde looptijden. Onverminderd punt 7., 2e en 3e lid, is deze stimulans alleen van toepassing voor de tariefperiode 2016-2019 en uitsluitend op de investeringsuitgaven geregistreerd voor de tariefperiode 2016-2019.

2. De projecten die in aanmerking kunnen komen voor deze stimulans zijn:

- STEVIN, te weten:

- de bouw van de 380 kV-post Horta, van de 380 kV-post Van Maerlant, van de 380 kV-post Guido Gezelle, van de 220 kV-post Stevin en van de 380 kV-post Stevin;
- de installatie van de 380 kV-lijn Eeklo-Van Maerlant en van de 380 kV-kabel Van Maerlandt-Guido Gezelle;
- de upgrade van de 380 kV-lijn Eeklo-Horta;
- de verbinding Guido-Gezelle-Stevin: upgrade van de 150 kV-lijn en installatie van een nieuwe 380 kV-lijn;

Het vooraf aangekondigd jaar van indienststelling voor STEVIN is 2017.

- BRABO, te weten:

met betrekking tot fase 1:

- een schakelinstallatie in Zandvliet in samenwerking met TenneT;
- een nieuwe transformator 380/150 kV in Doel en een Gas Insulated Bus (GIB);

met betrekking tot fase 2:

- de installatie van de 150 kV-kabel Lillo-Zandvliet;
- de ontmanteling van de 150 kV-lijn Lillo-Zandvliet;
- werken aan de 380 kV-post Zandvliet;
- de bouw van de 380 kV-post Lillo;
- de installatie van de 380 kV-lijn Lillo-Zandvliet;
- de installatie van de 380 kV-lijn Lillo-Linkerscheldeoever en aansluiting op de 380 kV-lijn Doel-Mercator;

Het vooraf aangekondigd jaar van indienststelling is 2016 voor fase 1 van BRABO en 2020 voor fase 2 van BRABO.

- ALEGRO, te weten:

- de installatie van de HVDC-kabel tussen de Duitse grens en de HVDC-omvormer in Lixhe;
- de bouw van de HVDC-omvormer in Lixhe;
- de aansluiting van de HVDC-omvormer op de toekomstige 380 kV-post in Lixhe;
- de installatie van een transformator 380/150 kV in Lixhe;

Het vooraf aangekondigd jaar van indienststelling voor ALEGRO is 2020.

- Avelin/Mastaing(Fr)-Avelgem-Horta:

- vervanging van de bestaande geleiders door hoogwaardige geleiders tussen de Franse grens, de posten Avelgem 380 kV en Horta 380 kV;
- versterking of vervanging van sommige masten na grondig onderzoek;
- aanpassingen in de velden 380 kV van de post Avelgem 380 kV om het verhogen van de capaciteit mogelijk te maken (model 4000 A).

Het vooraf aangekondigd jaar van indienststelling voor Avelin/Mastaing(Fr)-Avelgem-Horta is 2022.

- Mercator-Horta:
  - o vervanging van de bestaande geleiders door hoogwaardige geleiders tussen Horta 380 kV en Mercator 380 kV;
  - o versterking of vervanging van sommige masten na grondig onderzoek;
  - o ingang-uitgang van de lijn 380-73 Doel-Horta in de post Mercator door de installatie van twee 380 kV-velden in deze post en werken aan de lijnen rondom de post.

Het vooraf aangekondigd jaar van indienststelling voor Mercator-Horta is 2019.

- Lixhe-Herderen:
  - o installatie van een tweede 380 kV-circuit op bestaande masten tussen de post van Lixhe 380 kV en Herderen;
  - o versterking van sommige masten na grondig onderzoek.

Het vooraf aangekondigd jaar van indienststelling voor Lixhe-Herderen is 2017.

- Van Eyck-Zutendaal-Gramme:
  - o op de bestaande site Van Eyck 380 kV, uitrusting van een volledige post met twee railstelscheidingen en railskoppeling 380 kV;
  - o aanbrengen van het tweede draadstel 380 kV tussen Zutendaal en de post Van Eyck;
  - o 380 kV-veld in de bestaande post Gramme 380 kV.

Het vooraf aangekondigd jaar van indienststelling voor Van Eyck-Zutendaal-Gramme is 2015.

- Onshore kabels voor de aansluiting van offshore windparken:
  - o leggen van 7 kabels van 220 kV tussen de post Stevin 220 kV en de kust voor de aansluiting van windturbines in zee.

Het vooraf aangekondigd jaar voor het leggen van deze kabels is 2017.

3. Voor elk van deze projecten worden de investeringsuitgaven die in aanmerking komen voor deze stimulans geplafonneerd op het totaal van de investeringsuitgaven die voor de periode 2016-2019 werden gebudgetteerd op pagina 241 van het tariefvoorstel 2016-

2019 dat op 30 juni 2015 door de netbeheerder werd ingediend. Voor deze verschillende projecten samen worden de in aanmerking komende jaarlijkse investeringsuitgaven voor deze stimulans geplafonneerd op 193.000.000,00 EUR in 2016, 164.000.000,00 EUR in 2017, 221.000.000,00 EUR in 2018 en 147.000.000,00 EUR in 2019. Uiteraard kunnen alleen de investeringsuitgaven die door de CREG als redelijk worden beschouwd in aanmerking worden genomen.

4. Voor elk afzonderlijk beschouwd project, en onder voorbehoud van de in punt 5. bedoelde plafonnering, en de in punten 6. en 7. bedoelde verminderingen, komt het bedrag van de stimulans overeen met:

- 11,230 % van de in aanmerking komende investeringsuitgaven voor het jaar waarin deze in aanmerking komende investeringsuitgaven plaatsvonden (jaar Y);
- 8,423 % van de in aanmerking komende investeringsuitgaven voor het eerste jaar na het jaar waarin deze in aanmerking komende investeringsuitgaven plaatsvonden (jaar Y+1);
- 5,615 % van de in aanmerking komende investeringsuitgaven voor het tweede jaar na het jaar waarin deze in aanmerking komende investeringsuitgaven plaatsvonden (jaar Y+2);
- 2,808 % van de in aanmerking komende investeringsuitgaven voor het derde jaar na het jaar waarin deze in aanmerking komende investeringsuitgaven plaatsvonden (jaar Y+3).

5. Gelet op de in aanmerking komende investeringsuitgaven, geplafonneerd in punt 3., voor de projecten samen, mag het totaalbedrag van de aan de netbeheerder toegekende stimulans derhalve in geen geval meer bedragen dan 21.615.000,00 EUR in 2016, 34.600.000,00 EUR in 2017, 49.448.000,00 EUR in 2018 en 49.684.000,00 EUR in 2019.

6. Het bedrag van de stimulans bedoeld in punt 4., geplafonneerd overeenkomstig punt 5., wordt zoals aangegeven in de volgende tabel ex post gecorrigeerd op basis van het niveau van de risicovrije rentevoet bedoeld in artikel 17 van de tariefmethodologie die voor de periode 2016-2019 jaarlijks zal worden geobserveerd indien deze hoger is dan 0,50%. Voor de tussenliggende waarden van de in artikel 17 van de tariefmethodologie bedoelde risicovrije rentevoet die jaarlijks wordt geobserveerd, wordt het bedrag van de correctie van de stimulans verkregen door lineaire extrapolatie. Deze vermindering wordt toegepast op het berekende bedrag overeenkomstig punt 4. en geplafonneerd overeenkomstig punt 5., maar mag in geen geval leiden tot een geheel negatieve stimulans.

		Correctie (in EUR) van de stimulans bedoeld in punt 4., geplafonneerd overeenkomstig punt 5.			
		2016	2017	2018	2019
Risicovrije rentevoet bedoeld in artikel 17 van de tariefmethodologie die jaarlijks zal worden geobserveerd	< 0,50%	0,00	0,00	0,00	0,00
	0,50%	0,00	0,00	0,00	0,00
	0,60%	-700.922,36	-1.451.498,78	-2.315.078,82	-2.298.174,46
	0,70%	-1.401.844,72	-2.902.997,56	-4.630.157,65	-4.596.348,93
	0,80%	-2.102.767,08	-4.354.496,34	-6.945.236,47	-6.894.523,39
	0,90%	-2.803.689,44	-5.805.995,13	-9.260.315,30	-9.192.697,85
	1,00%	-3.504.611,80	-7.257.493,91	-11.575.394,12	-11.490.872,32
	1,10%	-4.205.534,16	-8.708.992,69	-13.890.472,94	-13.789.046,78
	1,20%	-4.906.456,52	-10.160.491,47	-16.205.551,77	-16.087.221,25
	1,30%	-5.607.378,88	-11.611.990,25	-18.520.630,59	-18.385.395,71
	1,40%	-6.308.301,24	-13.063.489,03	-20.835.709,42	-20.683.570,17
	1,50%	-7.009.223,60	-14.514.987,82	-23.150.788,24	-22.981.744,64
	1,60%	-7.710.145,96	-15.966.486,60	-25.465.867,06	-25.279.919,10
	1,70%	-8.411.068,32	-17.417.985,38	-27.780.945,89	-27.578.093,56
	1,80%	-9.111.990,68	-18.869.484,16	-30.096.024,71	-29.876.268,03
	1,90%	-9.812.913,04	-20.320.982,94	-32.411.103,54	-32.174.442,49
	2,00%	-10.513.835,40	-21.772.481,72	-34.726.182,36	-34.472.616,95
	2,10%	-11.214.757,76	-23.223.980,51	-37.041.261,18	-36.770.791,42
2,16%	-11.651.440,00	-24.128.280,00	-38.483.580,42	-38.202.579,05	
> 2,16%	-11.651.440,00	-24.128.280,00	-38.483.580,42	-38.202.579,05	

7. Voor elk afzonderlijk beschouwd project wordt, vanaf het in punt 2. bedoelde vooraf aangekondigde jaar van indienstelling, de stimulans bedoeld in punt 4., geplafonneerd overeenkomstig punt 5. en verminderd overeenkomstig punt 6., met een bedrag dat overeenkomt met 10% van het totaalbedrag van de stimulans voor dit project voor de periode 2016-2019 (i) indien de indienstelling niet heeft plaatsgevonden op die datum of (ii) indien de CREG kan aantonen dat de beschikbaarheid van de betreffende infrastructuur ontoereikend is en dat de netbeheerder niet schriftelijk kan aantonen alles geprobeerd te hebben om de onbeschikbaarheidsperiode tot een minimum te beperken.

Zowel voor fase 2 van het BRABO-project als voor het ALEGRO-project, waarvoor het vooraf aangekondigde jaar van indienstelling 2020 is, komt de vermindering bedoeld in de voornoemde alinea van een bedrag overeen met 10% van het totaalbedrag van de stimulans voor dit project voor de periode 2016-2019 in geval van vertraging of onbeschikbaarheid in 2020 toegewezen aan de netbeheerder, d.w.z. in mindering van zijn billijke marge.

Voor het project Avelin/Mastaing(Fr)-Avelgem-Horta waarvoor werd aangekondigd dat de indienstelling in 2022 zou plaatsvinden, wordt de in het 1e lid bedoelde vermindering met een bedrag dat overeenkomt met 10% van het totaalbedrag van de stimulans voor dit project

voor de periode 2016-2019 in geval van vertraging of onbeschikbaarheid in 2022 toegewezen aan de netbeheerder, d.w.z. in mindering van zijn billijke marge.

8. Het (positieve of negatieve) verschil tussen de begroting voorzien voor deze stimulans in het tariefvoorstel van de netbeheerder en de waarde van de stimulans ex post gecorrigeerd overeenkomstig punten 4., 5., 6. en 7. wordt volledig toegewezen aan de totale inkomsten van de volgende regulatoire periode.

9. Het totaalbedrag van deze stimulans is een nettovergoeding, na toepassing van de vennootschapsbelasting.